

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

**AKÇAKOCA İLÇESİNDE 2019 YILINDA YAŞANAN SEL
FELAKETİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESRA ERŞAHİN

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. TANER KILIÇ

BİLECİK, 2021

10299433

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

**AKÇAKOCA İLÇESİNDE 2019 YILINDA YAŞANAN SEL
FELAKETİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESRA ERŞAHİN

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. TANER KILIÇ

BİLECİK, 2021

10299433

BEYAN

“Akçakoca İlçesinde 2019 Yılında Yaşanan Sel Felaketinin Turizmin Sürdürülebilirliği Açısından Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel ahlak kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmını Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Bu çalışmanın, Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP), TÜBİTAK veya benzeri kuruluşlarca desteklenmesi durumunda; projenin ve destekleyen kurumun adı proje numarası ile birlikte, ETİK KURUL onayı alınması durumunda ise ETİK KURUL tarih ve sayı bilgilerinin beyan edilmesi gerekmektedir.			
DESTEK ALINMIŞTIR	☐	DESTEK ALINMAMIŞTIR	X
Destek alındı ise;			
Destekleyen Kurum;			
1- BAP (Bilimsel Araştırma Projesi)	Proje Numarası		
2- TÜBİTAK			
Diğer;.....			

Esra ERŞAHİN

18.06.2021

İmza

ÖN SÖZ

Bu tez çalışmasının yazılmasında, çalışmamı sahiplenerek takip eden danışmanım Sayın Doç. Dr. Taner KILIÇ'a değerli katkı ve emekleri için teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Savunma sınavı sunumu sırasında değerli jüri üyeleri Sayın Doç. Dr. Ayşe OKUYUCU'ya ve Dr. Öğr. Üyesi Seçkin HARDAL'a çalışmamın son haline gelmesindeki değerli katkıları adına teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Çalışmanın en önemli kısımlarından biri olan saha çalışması boyunca nezaketlerini ve yardımlarını esirgemeyen Akçakoca Belediyesi ve turizm işletmelerine, desteklerini esirgemeyen arkadaşlarıma ve son olarak bu günlere ulaşmamdaki emekleri adına değerli aileme teşekkür ederim.

Esra Erşahin

18.06.2021

ÖZET

AKÇAKOCA İLÇESİNDE 2019 YILINDA YAŞANAN SEL FELAKETİNİN TURİZMİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Akçakoca doğal ve kültürel çekicilikleri ile önemli bir turizm beldesidir. 1950’li yıllardan itibaren gelişmeye başlayan kıyı (deniz) turizmi, yerli ve yabancı turistleri bölgeye çekmiştir. 1990’lı yıllarda kıyı turizminin sezonunun daha uzun olduğu Akdeniz Bölgesi’ne kayması Akçakoca’da turizmi olumsuz etkilemiştir. Bu tarihten itibaren yabancı turistlerin yerini, yerli turistler almaya başlamış ve Akçakoca yöresel bir turizm beldesi olarak ön plana çıkmıştır.

Çalışmanın amacı Akçakoca ilçesinde 2019 yılında yaşanan sel felaketinin etkilerinin turizmin sürdürülebilirliği açısından incelenmesidir. Bu amaca yönelik olarak, Akçakoca’da faaliyette bulunan 16 konaklama işletmesi ile mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Yapılandırılmış mülakat sorularının kullanıldığı çalışmada, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada kullanılan veriler, turizm işletmeleri, Akçakoca turizmi ve sel hakkında olmak üzere 3 bölümden ve toplam 32 sorudan oluşan formdan elde edilmiştir.

Çalışmada 2019 yılında gerçekleşen, sel felaketinin Akçakoca’yı son derece olumsuz etkilediği, gelen turist sayısında düşüşlerin olduğu, hasarların meydana geldiği, bunlardan dolayı ticari kayıpların yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Akçakoca’da turizmin sürdürülebilirliği açısından, şehir planlamasının yeniden yapılması gerektiği, sel felaketinin etkilerinin daha da artmasında plansızlığın etkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte Akçakoca turizminin sürdürülebilir olması için alternatif turizm imkânlarının oluşturulması gerektiği çünkü sadece deniz turizminin, doğal felaketlerden dolayı sürdürülemez bir duruma dönüştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sel Felaketi, Turizm, Turizm Sürdürülebilirliği, Akçakoca

ABSTRACT

THE EVALUATION OF THE FLOOD DISASTER IN AKÇAKOCA DISTRICT IN 2019 IN TERMS OF SUSTAINABLE TOURISM

Akçakoca is an important tourism resort with its natural and cultural attractions. Coastal (sea) tourism, which has started to develop since the 1950s, has attracted local and foreign tourists to the region. In the 1990s, the shift of coastal tourism to the Mediterranean Region, where the season is longer, adversely affected tourism in Akçakoca. Since this date, foreign tourists have started to be replaced by domestic tourists and Akçakoca has come to the fore as a local tourism resort.

The aim of the study is to examine the effects of the flood disaster in Akçakoca district in 2019 in terms of the sustainability of tourism. For this purpose, interviews were conducted with 16 accommodation businesses operating in Akçakoca. In the study, in which structured interview questions were used, maximum diversity sampling method was used. The data used in this study were obtained from a form consisting of 3 parts and a total of 30 questions about tourism enterprises, Akçakoca tourism and flood.

In the study, it was concluded that the flood disaster that took place in 2019 affected Akçakoca extremely negatively, there was a decrease in the number of tourists, damages occurred, and commercial losses were experienced due to these. Also, in terms of the sustainability of tourism in Akçakoca, it is emerged that city planning needs to be done again, and unplannedness is effective in increasing the effects of the flood disaster. However, it has been concluded that alternative tourism opportunities should be created in order for Akçakoca tourism to be sustainable because only sea tourism has turned into an unsustainable situation due to natural disasters.

Keywords: Flood Disaster, Tourism, Tourism Sustainability, Akçakoca.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR LİSTESİ	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
HARİTALAR LİSTESİ.....	ix
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
GRAFİKLER LİSTESİ	xiii
1. GİRİŞ.....	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	3
2.1. TURİZM KAVRAMI	3
2.2. DÜNYA’DA VE TÜRKİYE’DE TURİZMİN GELİŞİMİ	4
2.3. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KAVRAMI	7
2.4. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA VE TARİHSEL GELİŞİMİ.....	8
2.5. TURİZMİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ	12
3. AKÇAKOCA İLÇESİ.....	18
3.1. AKÇAKOCA’NIN KURULUŞU VE GELİŞİMİ	18
3.2. AKÇAKOCA’NIN COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ VE TURİZM İLİŞKİSİ	23
3.2.1. İklim Özellikleri.....	23
3.2.2. Doğal ve Beşeri Turizm Çekicilikleri	26
3.2.3. Erişim	30
3.2.4. Konaklama.....	32
4. AKÇAKOCA’DA MEYDANA GELEN DOĞAL AFETLER	38
4.1. Heyelan	39
4.2. Deprem.....	41
4.3. Sel	44
4.4. Akçakoca İlçesinin Şehir Planlaması ve Doğal Afet İlişkisi	48
4.5. Akçakoca’da Meydana Gelen Doğal Afetler	55
4.6. Akçakoca’da Yaşanan 2019 Sel Felaketinin Nedenleri.....	61

5. 2019 YILINDA AKÇAKOCA'DA YAŞANAN SEL FELAKETİNİN TURİZM İŞLETMELERİNE ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	64
5.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	64
5.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırları.....	64
5.3. Araştırmanın Yöntemi	65
5.4. Araştırmanın Örneklemi	66
5.5. Araştırma Verilerinin Toplanması ve Analizi.....	67
5.6. Araştırmanın Modeli.....	67
5.7. Araştırmanın Bulguları ve Yorumları.....	69
5.7.1. Katılımcılara Ait Tanımlayıcı Bilgiler	69
5.7.2. Görüşmelere İlişkin Kelime Bulutu	73
5.7.3. Akçakoca Turizmi Temasına İlişkin Bulgular.....	74
5.7.4. Şehir Planlaması Temasına İlişkin Bulgular.....	80
5.7.5. Turizmin Sürdürülebilirliği Temasına İlişkin Bulgular.....	82
5.7.6. Selin Etkileri Temasına İlişkin Bulgular	83
5.7.7. Selin Hasarları Temasına İlişkin Bulgular.....	85
5.7.8. Ticari Kayıp Temasına İlişkin Bulgular	91
5.7.9. Alınacak Önlemler Temasına İlişkin Bulgular	92
5.7.10. Yapılanlar Temasına İlişkin Bulgular	93
5.7.11. Görüşmelere İlişkin Kümeleme (Cluster) Analizi	97
6. SONUÇ VE TARTIŞMA	99
KAYNAKÇA.....	104
EK-1: AFAD HASAR DEĞERLENDİRME RAPORU	119
EK-2: MÜLAKAT SORULARI.....	124

KISALTMALAR LİSTESİ

AFAD: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

BM: Birleşmiş Milletler

BÜKRDAE: Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi Deprem Araştırma Enstitüsü

DSİ: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü

IUCN: Uluslararası Doğal Hayatı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği

MGM: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

MTA: Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü

TABB: Türkiye Afet Bilgi Bankası

TMMOB: Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu

TÜRSAB: Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği

UN: Birleşmiş Milletler

UNEP: Birleşmiş Çevre Programı

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

UNICEF: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

WB: Dünya Bankası

WCED: Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu

WTO: Dünya Turizm Örgütü

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Akçakoca’da Bulunan Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri	32
Tablo 3 2. Akçakoca’da Bulunan Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri	33
Tablo 3.3. Akçakoca’da Bulunan Belediye Belgeli Pansiyon ve Otel Tesisleri.....	33
Tablo 3.4. Turizm İşletme Belgeli Konaklama İstatistikleri	34
Tablo 3.5. Belediye Belgeli Konaklama İstatistikleri	35
Tablo 4.1. Akçakoca Heyelan İstatistikleri (2013-2015)	40
Tablo 4.2. 1900-2000 Arasında Yılları Akçakoca Çevresinde 5 ve Üzeri Şiddetindeki Depremler	43
Tablo 4.3. Düzce İli Sel İstatistikleri (1995-2019)	46
Tablo 4. 4. Akçakoca Afet Listesi 905-2019)	57
Tablo 4. 5. Belediye Belgeli Konaklama İstatistikleri (2017-2019)	59
Tablo 5.1. Akçakoca ilçesi Konaklama Belge Türüne Göre İşletme Bilgileri	70
Tablo 5.2. Akçakoca İlçesi’nde 2019 Yılına Ait İşletme Verileri	70
Tablo 5.3. Akçakoca ilçesi İşletme ve Çalışan Bilgileri	73
Tablo 5.4. İşletmelerin Belge Türüne Göre Turizm Çekiciliklerine İlişkin Karşılaştırması.....	74
Tablo 5.5. İşletmelerin Belge Türüne Göre Akçakoca Turizminin Avantajları	75
Tablo 5.6. İşletmelerin Belge Türüne Göre Akçakoca Turizminin Dezavantajları	77
Tablo 5.7. İşletmelerin Belge Türüne Göre Akçakoca Turizminin Sorunları	79
Tablo 5.8. İşletmelerin Belge Türüne Göre Şehir Planlaması-Sel Felaketi Etkisi	81
Tablo 5.9. İşletmelerin Belge Türüne Göre Şehir Planlaması-Turizm Sürdürülebilirliği İlişkisi	82
Tablo 5.10. İşletmelerin Belge Türüne Göre Sel Felaketinin Hasar Durumu	85
Tablo 5.11. İşletmelerin Ticari Kayıp Miktarı.....	91

Tablo 5.12. M7 nolu Katılımcıya Ait İşletme Verileri.....	92
Tablo 5.13. AFAD Raporuna Göre Ekip ve Ekipman	96

HARİTALAR LİSTESİ

Harita: Akçakoca Lokasyon Haritası.....	2
Harita 3.1. Akçakoca'nın Doğal Turizm Çekicilik Haritası	27
Harita 3.2. Akçakoca'nın Beşeri Çekicilikler Haritası	29
Harita 3.3. Akçakoca Çevre İllere Olan Uzaklık Haritası	31
Harita 3.4. Akçakoca Turizm İşletmeleri Haritası.....	37
Harita 4.1. Akçakoca İlçesinin Topografya Haritası	38
Harita 4.2. Akçakoca İlçesi Heyelan Haritası	39
Harita 4.3. Akçakoca ve Çevresi Diri Fay Haritası	42
Harita 4.4. Akçakoca İlçesinin Yağış Haritası	45
Harita 4.5. Akçakoca Konut Yoğunluğu Haritası	50
Harita 4.6. Akçakoca Hidroloji Haritası	53
Harita 4.7. 2019 Sel Felaketinin Etki Alanı	55
Harita 4.8. Akçakoca Akarsu Etki Alanı Haritası	63

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 3.1. Akçakoca Çınar Caddesine Ait 1950 ve 2000 Yılına Ait Fotoğrafları	20
Fotoğraf 3.2. Akçakoca Sahiline Ait 1990 (a) ve 2020 (b) Yıllarına Ait Değişim Fotoğrafları.....	20
Fotoğraf 3.3. 1980’li Yıllarda Akçakoca Turizm Tanıtımı.....	21
Fotoğraf 3.4. Akçakoca 1984 2000 2011 2021 Yıllarına Ait Uydu Fotoğrafları	23
Fotoğraf 3.5. Ceneviz Kale Plajı, Melenağzı Plajı, Aktaş Şelalesi, Liman Turizm Çekicilik Dair Görüntüler.....	28
Fotoğraf 3.6. Tarihi Orhangazi İlköğretim Okulu, Hemşin Köyü Cami Beşeri Çekiciliklere Dair Görüntüler	30
Fotoğraf 3.7. Akçakoca İlçesinin 2021 D010 ve D655 Karayolları Güzergâhı	32
Fotoğraf 4.1. Akçakoca 2019 Yılına Ait Heyelan Fotoğrafları.....	41
Fotoğraf 4.2. Akçakoca 2019 Yılı Sel Felaketine Ait Fotoğraflar	46
Fotoğraf 4.3. Akçakoca Merkez Sel Öncesi ve Sonrası Fotoğrafları (2019)	47
Fotoğraf 4.4. Yapılaşmanın Yoğunlaştığı Alanlar.....	49
Fotoğraf 4.5. Yapılaşmanın Olduğu Bölgelerde 2019 Sel Felaketinin İzleri.....	51
Fotoğraf 4.6. Selin Zarar Verdiği Parla Beach Otel ve Dutdibi Kamping Alanları	51
Fotoğraf 4.7. Hürriyet Caddesi 2020 Çevre Düzenlemesi	51
Fotoğraf 4.8. Sarma Ağzı Plajı Sel Görüntüsü.....	52
Fotoğraf 4.9. Sel Sonrası Merkez Camii ve Çevre Tahribatı	53
Fotoğraf 4.10. Akçakoca İlçesi Merkez Cami Çevresi	54
Fotoğraf 4.11. Akçakoca Şehir Merkezi (Orhanlı Dere Yatağı) Sel Öncesi Görüntü ve Çevresindeki Yapılaşma.....	54
Fotoğraf 4.12. Bölge Turizm Tesisinde 2019 Sel Felaketinin İzleri	58
Fotoğraf 4.13. Akçakoca’da 2019 Yılında Meydana Gelen Sel Felaketinin İzleri	60

Fotoğraf 5.1. Akçakoca’da Katılımcılar ile Gerçekleştirilen Mülakata Dair Fotoğraflar (19.06.2020 - 24.07.2020).....	66
Fotoğraf 5.2. Katılımcılara Ait Kesin Hasar Tespit Raporu	87
Fotoğraf 5.3. Hasara İlişkin Fotoğraflar-1	88
Fotoğraf 5.4. Hasara İlişkin Fotoğraflar-2	89
Fotoğraf 5.5. Hasara İlişkin Fotoğraflar-3 (Melen Ağzı).....	90
Fotoğraf 5.6. Sel Felaketinden Sonra Yapılan Organizasyondan Bir Görüntü	94

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 5.1. Araştırmanın Ana Temaları - 1	68
Şekil 5.2. Araştırmanın Ana Temaları – 2	68
Şekil 5.3. Görüşmelere İlişkin Kelime Bulutu	74
Şekil 5.4. Kümeleme Analizi	98

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 3.1. Akçakoca 1980-2020 Yılları Ortalama Ortalama Yağış ve Ortalama Sıcaklık Değerleri.....	24
Grafik 3.2. Akçakoca 1980-2020 Yılları Ortalama Maximum, Orta, Minimum Sıcaklık Değerleri.....	25

1. GİRİŞ

Turizm; insanların yaşadığı alanı eğlenme, eğitim, sağlık, kültürel gibi farklı amaçlar doğrultusunda kısa bir süreliğine terk ederek gerçekleştirdikleri rekreasyonel bir eylemdir. Bu eylemin sonucunda gerçekleşen ekonomik faaliyetler ise turizmin sadece bir rekreasyon faaliyeti olmadığını, ekonomik bir yönünde olduğunu ortaya koymaktadır. Turizm kültürlerarası iletişimi sağlamasıyla hem uluslararası, bölgelerarası etkileşimsel fırsatlar tanırken hem de insan ilişkilerine katkı sağlayarak kişilerarası nitelik taşımaktadır. İçinde pek çok oluşumu barındıran turizmi tek perspektiften düşünmek oldukça hatalı bir eylem olacaktır.

Günümüzde hayatın önemli bir parçası olan turizm olumsuz her durumdan fazlası ile etkilenmektedir. Yaşanan siyasi problemler, ekonomik krizler, doğal afetler, salgın hastalıklar gibi olumsuzluklar turizm sektöründe kendini kısa sürede hissettirmektedir. Bu olumsuzlukların süreleri ve etki alanları küresel ve yerel ölçekte değişmektedir. Yaşanan doğal bir afet sadece yerel bir alanda etki ederken, siyasi problemler ve salgın hastalıklar gibi beşeri afetler küresel bir durum yaşanmasına neden olabilmektedir.

Doğal afetlerden biri olan sel felaketi, turizmin gerçekleştiği bölgelerde, iktisadî, kültürel ve sosyal alanlarda etkide bulunmaktadır. Yaşanılan bölgede iktisadî kaynakların arasında turizm gibi çevre şartlarından etkilenen bir olgu bulunuyorsa, doğal afetlerden de etkilenme olasılığı yüksek olmaktadır. Özellikle deniz turizminin yoğun olduğu alanlarda, sel felaketinin etkisi kimi zaman tüm sezonu etkileyebilmektedir. Karadeniz'in incisi olarak bilinen ve 1980 yıllarda yabancı turistlerin yoğun bir şekilde rağbet gösterdiği, Türkiye turizmine önemli katkısı bulunan Akçakoca ilçesinde 2019 yılında şiddetli bir sel afeti yaşanmış ve bu felaket turizmin en etkili olduğu dönemde meydana gelmiştir. Yaşanan sel felaketi turizmin sürdürülebilirliğini engelleyerek bölgede önemli ekonomik kayba neden olmuştur. Bu çalışmada, 2019 yılında Akçakoca'da yaşanan sel felaketinin, turizm ve turizmin sürdürülebilirliğine üzerine olan etkisi araştırılmıştır. Bununla birlikte, yaşanan sel felaketinin nedenleri, etkileri ve bu etkilerin turizm faaliyetlerine, turizm işletmelerine, turizmin sürdürülebilirliği ve çevreye olan etkisi ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Akçakoca ilçesi turizmin başlangıç noktası ve yabancı turistlerin vazgeçilmez bölgesi olarak kabul edilirken zamanla değişen şartlar doğrultusunda turizm kimliğinde değişimlerde ortaya çıkmıştır.

AKÇAKOCA İLÇESİNİN LOKASYON HARİTASI

Harita: Akçakoca Konumu

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. TURİZM KAVRAMI

Turizm faaliyetleri, çok karmaşık bir yapıya sahip olduğu için ortak bir tanımlama yapılmasının güç olduğu görülmektedir. Turizm, farklı bilimsel disiplinleri içinde barındırdığından net bir tanımlama yapmak zordur. Bu nedenle bazı tanımlamalarda turizmin yalnızca dinlenme, eğlenme ve spor için gerçekleştirileceği dile getirilirken; bazı tanımlamalarda ise turizmin eğitim faaliyetlerini de kapsadığı belirtilmiştir. Kavramsal açıklamalarda, iş amaçlı yapılan seyahatlerin de turizm kapsamı içinde olabileceğini savunan yaklaşımlar mevcuttur. Ayrıca, turizm faaliyetlerini gerçekleştirirken ekonomik kazanç elde edilemeyeceğini savunan görüşlerinde mevcut olması ortak bir tanımın ortaya çıkmasını zorlaştırmaktadır (Bayar, 2017: 4). Turizm kavramı ilk kez, 1905'te E. Guyer aracılığı ile alım-satım, sanayi ile zanaatların ilerlemesi ve aktarmanın eksiksiz olması ile bilhassa milletlerin ve toplumsal kümelerin yakınlaşmaya başlaması neticesinde fazlaşan tatil, mekân değiştirme gereksinimi ve çevre güzelliğine karşı duyulan eğitim, tabiatın keyfini çıkartmaya bağlı yakın dönemlerin bir olayıdır biçiminde tanımlanmıştır (Akt. Demir ve Çevirgen, 2006: 17). Bununla birlikte, turizm kavramı üzerindeki tartışmalar akademi camiasını da uzun zamandır meşgul etmektedir.

Turizm kelimesinin kökenine bakıldığında, turizmin Latince “tornus” kökünden geldiği görülmektedir. İngilizce ve Fransızca'da “tour” olarak türetilen bu sözcük, hareketin başladığı yere geri dönmeyi ifade etmektedir (Geçgin ve Korucuk, 2017: 1).

Bazı araştırmacılar, turizmi endüstri olarak kabul ederken bazıları da bir model olarak adlandırmaktadır. Turizmin çok sayıda sektör ile bağlantısı bulunmaktadır. Buna örnek vermek gerekirse, ekonomi alanında çalışanlar turizmi endüstri faaliyeti olarak görürken, bu işin pazarlamasını gerçekleştirenler ise turizmi pazar olarak görmektedir. Ayrıca çevre bilimi araştırmacıları da turizmi, çevre ile ilişkilendirmiş ve turizmin doğaya etkisini araştırmışlardır. Sosyologlar ise, toplumsal bir olgu olarak turizmi açıklamaya çalışmışlardır (Akoğlan ve Kozak, 2012: 7). Konu ile ilgili olarak Türk Dil Kurumu'nun Güncel Türkçe Sözlüğü'ne bakıldığında ise turizm, eğlenme, dinlenme, görme, tanıma gibi amaçlar için gerçekleştirilen gezi olarak tanımlanmaktadır. Sözlük sadece turizm kavramı ile ilgili bu kadar sınırlama getirmemiş; bir yere, başka ülkelerde yaşayan insanları kazanmak adına gerçekleştirilen kültürel, iktisadî ve birtakım önlemler ve bu konuda gerçekleştirilen

faaliyetlerin hepsi diye genel bir tanımlamaya da gitmiştir. Uluslararası Turizm Akademisi'nin yaptığı tanımlamada ise turizm, seyahatleri de kapsayan bir terimdir. Dünya Turizm Örgütü (WTO) turizmi, “kişilerin sürekli ikamet ettikleri yerlerin dışına bir yılı aşmamak kaydıyla, tatil, iş ve diğer amaçlarla gerçekleştirdikleri seyahat ve konaklamalarından doğan faaliyetlerdir” biçiminde tanımlamaktadır (Albuz Pehlivan, 2011: 2). Bir başka tanımlamada ise turizm, bireylerin serbest zamanlarında oldukları alanın dışına çıkmak için seyahat etmeleri ve bu tarz gezi yolculukları esnasında vardıkları yerde kalmaları ve kaldıkları için oluşan gereksinimleri ile ilgili şahıslarını anlatan kültürel, iktisadi ve sosyal bir durum ve bir hizmet endüstrisidir (Ürger, 1993: 12). Daha yeni bir tanımlamayla turizm, para kazanma amacı olmadan, bir yerde sürekli kalmamak şartıyla, yabancıların devamlı oturdukları yerlerin dışında yaptıkları seyahat ve konaklamalarından doğan faaliyetlerin tümüdür (Akat, 2008: 3). Tüm bu tanımlamaların yanında; turizm, insanların kazanç sağlama hedefi olmadan, sürekli yaşadıkları ve ihtiyaçlarını giderdikleri konumdan farklı bir konuma dolaşmak, öğrenmek, eğlenceli vakit geçirmek gibi gayeler için gitmesi; gittikleri yerlerde turizm kuruluşlarında hizmet alması ile yaptıkları kısa süreli konaklama faaliyeti olarak tanımlanabilir (Geçgin ve Korucuk, 2017: 4).

Tüm ifadeleri değerlendirirsek; turizm insanların yaşadıkları yerden farklı amaçlar doğrultusunda başka bir mekâna hareket ederek gerçekleştirmiş oldukları kültürel, psikolojik, sosyolojik, ekonomik, rekreasyonel, bölgesel, kişisel ilişkilerin oluşturulduğu faaliyetlerin bütünüdür. Turizm çeşitliliği, amaçları ve ekonomik katkıları düşünüldüğünde sadece bir bakımdan değerlendirmek mümkün değildir. Etkileri ve etki alanları farklılık gösteren turizm gerçekleştirilme amacı bakımından kişisel, toplumsal ve bölgesel olarak farklı katkıları bulunmaktadır. Turizm bölgelerinin, hizmet verdikleri turizm faaliyetleri değişim göstermekte ve bu durum bölgenin turizm kimliğinin meydana getirmektedir.

Turizm sosyolojik olarak bir toplumun gelişimine ve değişimine, psikolojik olarak kişisel, iktisadi olarak kalkınmaya, kültürel olarak ulus ve uluslararası entegrasyona, bölgesel olarak mevcut kültürel, doğal çekiciliklerin ortaya çıkmasına, bu değerlerin tanıtılmasına, şehir yapılaşmasında değişimlere ve en önemlisi kimliğinin oluşmasına katkı sağlamaktadır.

2.2. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE TURİZMİN GELİŞİMİ

Dünya turizminin tarihsel gelişim süreci incelendiğinde, sürecin dört aşamada meydana geldiği anlaşılmaktadır. Bunlar (Çanakçı, 2017: 22);

- Birinci Evre: Büyük Tur; turizme erişim sosyal olarak büyük ölçüde kısıtlanmıştır ve kısıtlı bölgelere bağlı akımlar söz konusudur.
- İkinci Evre: 19.Yüzyıl; turizmin sosyal tabanı orta sınıfa doğru yaygınlaşmıştır, bunların seyahat amaçları sanayileşmiş şehirlerden kaçıştır.
- Üçüncü Evre: Modern Kitle Turizmi; sosyal sınıfın kapsama alındığı evredir. Seyahatler, belirgin kültürel farklılıklar oluşturmak için yapılan bir etkinlik olmanın ötesinde, piyasa yönelimli toplumun bir parçası haline gelmiştir.
- Dördüncü Evre: Yeşil Turizm; bireysel turizme ve çevreciliğe doğru büyük bir yönelme olmuş Kuzey ve Orta Avrupa'nın daha az sanayileşmiş çoğu bölgesi büyük ilgi görmüştür.

Turizm amacı ile yapılan seyahatlerin içinde mekânsal çekicilik, ulaşım kolaylıkları ve konaklama önde gelen üç ana koşuldur.

Turizm endüstrisinin günümüzdeki gelişme düzeyine ulaşılabilmesi II. Dünya Savaşı sonrasında hız kazanmıştır. Önceleri soylu ve zenginlere yönelik bir faaliyet olarak görülen turizm olayının çağdaş bir boyuta ulaşmasını sağlayan faktörler bu dönem sonrasında oluşmaya başlamıştır. Alan yazın incelendiğinde, turizmin tarihsel gelişiminin M.Ö. 4000'lere dayandırıldığı anlaşılmaktadır. Tarihin ilk dönemlerinden itibaren insanlar yaşamları için hayatî öneme sahip olan gıda ürünlerini temin etmek, ilkel de olsa ticaret yapmak ve avlanmak için yakın çevrelerine seyahat etmişlerdir. Fenikeliler ile birlikte hızlı bir gelişim gösteren seyahat geçmişi Sümerlere kadar gitmektedir. Ancak bugünkü anlamda turizmin Romalılarca Akdeniz Havzası'nda başladığı anlaşılmaktadır. Mısır'daki tapınakları ve piramitleri görmek için Eski Romalıların ülkeye uzun seyahatler düzenlemeleri, Yunanistan ve Anadolu'yu geçerek festivallere, şenliklere, olimpiyatlara katılmaları ilk modern turizm hareketi olarak gösterilmektedir (Albuz Pehlivan, 2011: 4). Daha sonraki dönemlerde kıtalararası ticaretin de turizme katkısı olmuştur. Batı Avrupa, Hindistan ile Çin'e, İpek Yolu'nda var olan ticaret ve de buradan doğan bağlantılar ile Türkiye-İran-Orta Doğu güzergâhından giderek ulaşmıştır. Döneme belirgin bir iz bırakan bu sistem, içine aldığı ülkelerin ilişkili olduğu kalabalıkları sosyo-ekonomik bağlamda da değiştirmiştir. Daha sonraları gerçekleşen Rönesans hareketi ve coğrafi keşifler ile birlikte turizm, coğrafya, kültür ve ekonomik anlamda gelişmiştir (Ürger, 1993: 4). Sanayi devrimine katılmış ülkelerin hızla gelişmesi, sivil deniz ve hava ulaştırma sistemlerinin devreye girmeleri, turizmin giderek küresel bir boyut kazanmasına yol açmıştır. Bu açıdan turizmin küresel boyut kazanmasında kara ve demir yollarındaki hızlı gelişmelerin önemli rolü olmuştur. Zaman içinde hız, zaman,

maliyet ve mesafe gibi değişkenlere göre birbirlerine üstünlük sağlayan ulaştırma sistemlerinin rekabeti, hemen her dönemde turizmin gelişmesine katkı sağlamıştır (Doğanay ve Zaman, 2013: 17).

Turizm sektörünün Türkiye’deki gelişimine bakıldığında iki döneme ayrıldığı görülmektedir. Birinci dönem, 1923 yılında Cumhuriyet ile başlayan ve 1962 planlı döneme kadar olan dönem, ikinci dönem ise 1963 yılı planlı dönem ile başlayan ve günümüze kadar olan süreçtir. Milat olarak, 1923 yılında oluşturulan ve 1930’da adı Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu olan Türk Seyyahîn Cemiyeti kabul edilmektedir. İkinci Dünya Savaşına kadar Türkiye’nin turizm politikasını belirleyen bu kurum Türkiye’nin ilk turizm tanıtım kitapçıklarının basımı, ilk turistik tanıtım rehberlerinin oluşturulması, ilk karayolları haritalarının basımı, ilk dil kurslarının kurulması gibi faaliyetlerde bulunmuştur (Çanakçı, 2017: 27). Planlı kalkınma dönemlerini kapsayan ikinci dönem, 1967 yılı ile başlamıştır. Kalkınma planlarında, turistik konaklama tesis ve kapasitelerinin arttırılması, tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve turizm eğitimi gibi konuların ele alındığı ve bu hedeflerin zamanla gerçekleştirildiği görülmektedir. Devlet politikası olarak turizmin gelişimine bakıldığında, 1957 yılında Basın-Yayın ve Turizm Bakanlığı kurulmuştur. Bu bakanlık 1963 yılında Turizm ve Tanıtma Bakanlığı halini almış daha sonradan 1982 yılında ise Kültür ve Turizm Bakanlığı olmuştur. 1982 yılı Türkiye turizminin gelişimi açısından çok etkili bir tarihtir. 2634 sayılı Turizmi Teşvik Yasası ile turizm yatırımları önemli ölçüde hız kazanmış ve turizm hacmi önemli bir gelişme göstermiştir (Doğanay ve Zaman, 2013: 22-23). 1980 öncesi Türkiye’deki turizm kültürel amaçlı turizm olup daha çok ziyaret edilen yerler içerisinde İstanbul, Efes, Perge ve Kapadokya yer almıştır. 1980’den sonra ise deniz, kum ve güneş turizmine kayarak kitle turizminin başlamasına olanak sağlanmış ve kitle turizmi ile Türkiye turizminde dönemsellik meydana gelirken, artan turist konaklamalarını karşılamak için mevcut yatak kapasitelerinin arttırılmasına yönelik yatırımlar ile var olan kitle turizmi desteklenmiştir. Bu destek ile kitle turizmine katılanlar var olan kültürel ve doğal kaynakları tüketirken kitle turizmine cevap verecek yatak kapasitesi için çevreye zarar verilmeye başlanmıştır (Satar, 2016: 11).

Turizm, gerek gezilere katılanlar, turizm ürününü yaratan sanayiciler ve seyahat organizatörleri, gerekse de, turizm sanayisine katkı sağlayan hizmet kesimi ile yan sanayi bakımından binlerce birey tarafından rağbet görmüştür. Dünya ülkeleri arasında 1990 yılında 439 milyon kişi doğrudan turist olarak seyahat ederken bu ülkelerin kendi içlerindeki iç turizm hacmi ise bunun üç katı olmuştur. Buna paralel olarak, dünya turizmi aynı yıl 257

milyar dolar gelir elde etmiştir. Böylece ulaştığı büyüklükler itibariyle turizm gerek turist gönderen gerekse de çeken ülkeler için önemli bir ekonomik sektör haline gelmiştir (Hiperlink, 1992: 11). Daha güncel verilere bakıldığında ise, turizmin dünyanın önde gelen sektörleri arasına girdiğini kanıtlar nitelikte bilgiler mevcuttur. Dünya Turizm Örgütü'nün 2010 yılında yayınladığı raporda yer alan turizm verilerine göre, 2009 yılında 880 milyon turist sayısı ve 852 milyar dolar turizm geliri gerçekleşmiştir. Bu gelirlerin neredeyse yarısı Avrupa'ya aittir. Avrupa bu gelirlerden 413 milyar dolar, Asya ve Pasifik 203,7 milyar dolar, Amerika 165,2 milyar dolar, Orta Doğu 41,2 milyar dolar ve Afrika 28,9 milyar dolar pay almışlardır. Türkiye ise, 2008 yılında 22 milyar dolar turizm geliri sağlamıştır (Albuz Pehlivan, 2011: 5-9). Bu rakam 2019 yılı itibariyle ise 34,5 milyar dolar olmuştur (TÜRSAB, 2019). Dünya genelinde 2018 yılı için, turist sayısı 1,4 milyar olarak açıklanmışken; turizm geliri olarak 1,45 trilyon dolar gelir elde edilmiştir. Avrupa 570 milyar dolarla turizm geliriyle ilk sırada yer alırken, Avrupa'yı 435 milyar dolar ile Asya-Pasifik, 334 milyar dolar ile Amerika, 73 milyar dolar ile Ortadoğu ve 38 milyar dolar ile Afrika izlemiştir (TUYED, 2019).

2.3. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KAVRAMI

19. yüzyılın sonuna doğru, Sanayi Devriminin başlamasıyla; kültürel, sosyal, iktisadi, çevresel ve teknolojiyle ilgili alanlarda meydana gelen değişim ve dönüşümlerle birlikte oluşan yoğun sanayileşme ve endüstriyelleşme hareketi, çevre ve kaynaklar için büyük hasarlar ortaya çıkarmıştır. 1970'lerde ise, çevre ve ekolojinin gördüğü hasarlara engel olmak için Dünya Bankası (WB), Birleşmiş Milletler (UN) ve önde gelen kurum ve kuruluşlar bir araya gelerek görüşmeler gerçekleştirmiş ve bu görüşmeler neticesinde sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir gelişme/kalkınma kavramları ortaya çıkmış ve bu kavramların sektörler üzerindeki etkileri tartışılmıştır (Sarkım, 2008: 3). Sürdürülebilirlik kavramı 1982 senesinde IUCN (Uluslararası Doğal Hayatı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği) tarafından ortaya çıkan Dünya Doğa Şartı dokümanlarında bahsi geçerek çok hızlı ve etkili bir şekilde farklı birçok bilim dalı ve sektörle bir arada kullanılmıştır. Kavramın çıkış sebebi, teknoloji ve iktisadî değişimlere ek olarak meydana gelen ekolojik sorunlarının engellenebilmesi ve ekosistemin korunmasıdır (Tosun, 2009: 3). Sürdürülebilirlik kavramı, enerji, ekonomi ve çevre ilişkilerinin bileşiminde yer almakta ve bundan dolayı sosyal, doğa ile fen bilimcileri, politikacılar, yöresel ve çevre örgütleri vb. çok fazla sayıda unsur tarafından tartışılmaktadır. Kavramın çok boyutlu yapısı nedeniyle, bu konuda çalışan bilim dalları tarafından birbirinden farklı çeşitli yaklaşım ve tanımlar geliştirilmiştir. Ekonomistler, genellikle hayat biçimlerinin

belirli seviyede muhafaza edilmesini ifade ederken, çevrebilimciler ise biyoçeşitlilik ile çevrebilimsel esneklik tarafına dikkat çekmişler, sosyologlar da toplumlar arasındaki sosyolojik ilişkilerin ve iki taraflı olan bağların muhafaza edilmesi ihtiyacını önde tutmuşlardır (Yeni, 2014: 185). Bununla birlikte sürdürülebilirliğin temelini sadece çevreye hasar bırakan bireylerin hareketlerinin tamamen yok olması değil, bu hareketlerin altında yatan fikirlerin iyileştirilmeye çalışılması da oluşturmaktadır. Bu nedenle sürdürülebilirliğin temel ilkeleri şu şekildedir (Himmetoğlu, 1996: 64);

- Bütüncül planlama ve strateji geliştirme
- Temel ekolojik süreçleri koruma
- İnsan mirasını ve biofarklılığı koruma
- Verimliliğin uzun bir döneme yayılmasına ve gelecek kuşaklara ulaşmasına izin veren büyüme modelleri
- Ekonomik büyüme ile doğal kaynaklar arasında denge
- Ülkelerarası hakça oluş ile imkânlar arasında denge

Genel bir tanım yapılacak olursa, sürdürülebilirlik, kelime anlamı olarak var olan bir dengenin mevcut durumunu koruyarak bozulmadan devamlılığını sağlamak ve kalıcı hale getirmeyi sağlamak olarak ifade edilebilir. Sürdürülebilirlik, toplumun ekonomik, sosyal, kültürel, teknolojik, bilimsel, doğal ve beşeri 789. dikkatli bir şekilde kullanılmasını amaçlayan destekleyici bir süreç olarak da ifade edilmektedir (Bayraç vd., 2018: 15). Sürdürülebilirlik kavramının değişen konular bazında farklı stratejiler gerektirmesi herkes tarafından kabul gören bir tanımlamanın yapılmasını güçleştirmektedir.

Kavram, tüm bu bilgiler ele alınarak turizm açısından değerlendirildiğinde, turizmin sürdürülebilirliği ve sürdürülebilir turizm kavramları öne çıkmaktadır. Bu iki kavram her ne kadar birbirine benzer gözükse de içerik olarak farklılık teşkil etmektedir.

2.4. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Norveç başbakanı Gro Harlem Brundtland'ın başkanlığında, Dünya Çevre ve Kalkınma komisyonunun sonuçları ortaya koyan “Brundtland Raporu” olarak da bilinen “Ortak geleceğimiz” adlı kitapta sürdürülebilir kalkınma şu şekilde tanımlanmıştır: Kaynakların bugünkü ihtiyaçlara yetmesini sağlarken gelecek kaynakların da kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme imkânını ellerinden almamaktır (Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu, 1987: 31).

Bu raporda sürdürülebilir kalkınmaya özel bir vurgu yapılmış ve aynı zamanda kavrama yönelik komisyon geniş bir tanımlama yapmıştır. Rapor, ekonomik etkinliklerin hâlihazırdaki hız ve nitelikte devamının, insanın dünya üzerindeki varlığı açısından sürdürülemez olduğunu ileri sürmüş ve sürdürülebilir kalkınma stratejilerinin gereklilikleri için aşağıdaki 7 maddeyi önermiştir (Alaeddinoğlu ve Okudum, 2018: 5);

- Karar vermede etkin paydaş katılımını temin eden politik bir sistem,
- Kendi kendine yeten ve kendi kendini sürdürebilen teknik bilgiyi üretebilecek ekonomik bir sistem,
- Düzensiz kalkınmadan kaynaklanan gerilimlerin çözümlerine imkân sunan sosyal bir sistem,
- Kalkınma konusunda ekolojik unsurları korumak için zorlamalara riayet eden bir üretim sistemi,
- Sürekli yeni çözümler bulabilen teknolojik bir sistem,
- Sürdürülebilir ticaret ve finans kalıplarını geliştiren uluslararası bir sistem,
- Kendi kendini düzeltme becerisine sahip esnek bir yönetim sistemi.

Bununla birlikte sürdürülebilir kalkınma kavramının değişik tanımlamaları da mevcuttur. Atalay; sürdürülebilir kalkınmayı, doğal kaynakları koruyarak, üretim değerlerine göre işleterek sürekli faydalanmaya dayanan gelişme olarak ele almaktadır (Atalay, 2004: 14). Bir başka tanımlamada Uras ve Acar; bireylerin refah seviyesini arttırmak gayesi ile iktisadî, toplumsal ve doğal sermayenin karşılıklı olarak ikisini de besleyici ve tamamlayıcı olarak kuşaklar arasında dengesiz olmayacak şekilde düzenlenmesi ve idare edilmesidir (Uras ve Acar 2008:5). Luzern Bildirgesi'nde ise, yeni üretim ve tüketim modelleri ve yeni yaşam biçimlerinin geliştirilmesi ve coğrafya eğitimi dahil olmak üzere yaşam boyu öğrenme yoluyla bireyler için yeni bir ahlak anlayışının oluşturulmasıyla beraber ekolojik, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirliğin bir komisyonu olarak ifade etmektedir (Luzern Bildirgesi, 2007: 243-250)

Sürdürülebilir kalkınmanın temelini, ekonomik ve çevresel sorunların birlikte ele alınması düşüncesi oluşturmaktadır. Bu açıdan sürdürülebilir kalkınmanın hedeflerini ekonomi, çevre, insan ve teknoloji açılarından ele almak gerekmektedir (Bayraç vd., 2018: 16);

- Ekonomik; daha az kaynak kullanımı, sağlık ve eğitimin adaletli dağılımı, verimliliğin artırılması

- Çevre; ekosistem ve biyoçeşitliliğin korunması, tarım arazilerinin korunması, doğal kaynakların korunması
- İnsan; kırdan kente göçün azalması, sosyal yaşam koşullarının iyileştirilmesi, kentleşmenin çevresel sonuçlarının minimize edilmesi
- Teknoloji; hava, toprak ve suyu kirletmeyen, doğal kaynak kullanımını en aza indiren, temiz ve verimli teknolojilerin kullanılması

Sürdürülebilir kalkınma, kaynakları tüketmeden, yok etmeden devamlılığının sağlanması ile ekonomik kalkınmayı sağlamak şeklinde özetlenebilir. Bu kavram ekonomik, sosyal ve çevresel destek gereksinimleri içermektedir. Sürdürülebilir kalkınmayı başarmak ve aktif bir hale getirebilmek için tüm ülke düzeyinde sosyal ve çevresel değerleri tanımlamak, farkındalığını oluşturmak ve değerlendirerek envanter oluşturmak, politikalar belirlemek, gerekli ölçüm araçlarını temin etmek, kaynak stok muhasebesi gibi uygulama alanlarını gündeme getirmek gerekmektedir (Işıkcı, 2002: 272). Kalkınma ve gelişme hem insan merkezli hem de çevre koruma temeline dayalı olmalıdır. İnsan türü ve tüm diğer canlılar, yaşamak ve nesillerini sürdürmek için yerküre üzerindeki doğal sistemlere sıkı sıkıya bağımlıdır. Bu doğal sistemlerin yapısı ve çeşitliliği korunmazsa doğal sistemler görevlerini ve işlevlerini yerine getiremeyecek, bunun bir sonucu olarak da kalkınma ve gelişme, kendi kendisinin temelini oyacak ve tüm sistem çökecektir. Yerkürenin bize sunduğu doğal kaynakları sürdürülebilirlik ilkelerine uygun biçimde, akılcıca ve öngörülü olarak kullanılmazsa insanlık için geleceğe problemler bırakılıyor denilmektedir. Bundan dolayı kalkınma, başka grupların ya da gelecek kuşakların zarar görmesi, diğer türlerin yaşam alanlarının yok olması ve soylarının tehlikeye girmesi pahasına olmamalıdır (Boz, 2019: 145).

Sürdürülebilir kalkınmanın tarihsel gelişimine incelendiğinde son elli yılda uluslararası kuruluşların sürdürülebilir kalkınma ile ilgili çeşitli; konferans, bildirge vb. toplantılar gerçekleştirdiği görülmektedir. 1972 yılında, “İnsan Çevresi” konulu Stockholm Konferansına kadar uluslararası çevre politikasında ilerleme görülememiştir. Konferans, Birleşmiş Milletler Çevre Programının başlamasına ve kuzeyde yer alan yerlerde ulusal çevre koruma ajanslarının meydana gelmesine sebep olmuştur. Bununla birlikte, Konferanstaki görüşmeler esnasında bahsedilen eko-kalkınma terimi sayesinde 1987’de doğacak olan sürdürülebilir kalkınma kavramının ilk adımları atılmaya başlanmıştır (Kaynak, 2005: 31). Uluslararası düzeyde ilk çevre konferansı olan Çevre ve İnsan Konferansının ilk günü 5 Haziran, Dünya Çevre Günü olarak kutlanmaktadır (Kaypak, 2011: 23). Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1983’te kurulan Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (WCED),

komisyonun başkanı Gro Harlem Brundtland olduğundan “Brundtland Komisyonu”, komisyonun hazırladığı rapor da “Brundtland Raporu” olarak bilinmektedir. Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu bu raporda, enerjiden besin güvenliğine, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının güçlendirilmesi ve halkın katılımından uluslararası işbirliğine, çevre sorunlarından barış ve güvenliğin sağlanmasına, kentleşme ve sanayileşmeden küresel ortaklıklar olarak ifade edilen çevreyi yönetmeye vb. kadar tüm konuları sürdürülebilir kalkınma açısından ele alıp değerlendirirken bütün bu alanlarda sürdürülebilir kalkınma için ne gibi düzenlemelerin ya da değişikliklerin yapılması gerektiğini de belirtmektedir (Parlak, 2007). Sürdürülebilir kalkınmanın global anlamda etkin bir yöntem olması, ancak 1992 Rio Zirvesi’nden sonra mümkün olmuştur. Raporu düzenleyenler global anlamda 5 temel eğilim tespit etmiş ve bu tespitleri sanayiye geçiş sürecinin süratlenmesi, fazla nüfus yoğunluğu, geniş ölçüde yeme yetersizliği, fosil enerji kaynaklarının tükenmesi ve çevrenin tahribi olarak belirlemişler ve konferans bitiminde sürdürülebilir kalkınma ve çevre üzerine birliğin yetki sahibi kurulu olan Birleşmiş Çevre Programı (UNEP)’nin kuruluşu gerçekleşmiştir (Çemrek ve Bayraç, 2013: 133). Dünya çapında sürdürülebilir kalkınmanın ana eylem gündemi olarak sunulan Gündem 21, sürdürülebilir kalkınmanın bütün konularını içermekte olup sosyal ve ekonomik hayatın tüm alanları ile ilgili hedefler, mekanizmalar ve araçlar ortaya koymaktadır. Ayrıca 2000 Eylül’ünde gerçekleştirilen Binyıl Zirvesi, Binyıl Kalkınma Hedefleri olarak belirlenen küresel hedeflere 2015 yılına kadar ulaşma kararı almıştır. Bu hedefler arasında fakirlik ve açlığın engellenmesi, toplumdaki bireylerin tümüne temel eğitimin verilmesi, cinsiyetten kaynaklı farklılıkların ortadan kaldırılması, ana ve çocuk hastalıklarının düzelmesi, sıtma, AIDS ve HIV gibi salgınların ortadan kaldırılması için çaba gösterilmesi bulunmaktadır (Alkış, 2009: 16-18).

Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi 2002’de Güney Afrika da gerçekleşmiş olup kimyevî ve zararlı maddelerin tamamının kötü etkilerinin 2020 senesine değin azaltılacaktır, temiz su bulamayan ve iyi sağlık hakları bulunmayan binlerce kişinin bu sıkıntısı en geç 2015’te giderilmeli, ekolojik açıdan kötü etkiler veren faaliyetler ortadan kaldırılmalıdır şeklinde kararlar alınmıştır (Gönel, 2002). Bu hedefler doğrultusunda gerçekleşenlere bakıldığında, genel olarak, sürdürülebilir kalkınma hedefleri yolunda sağlanan ilerlemenin 64 ülkede ciddi veri yetersizliği bulunduğu ve verilerin izlenebildiği 37 ülkede ise ilerlemenin yetersiz kaldığı belirtilmiştir (UNICEF, 2018). Sürdürülebilir Kalkınma Raporunda, özellikle 2015 yılından bu yana Venezuela, Zimbabwe ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti gibi çatışmaların ve diğer ekonomik ve sosyal problemlerin olduğu ülkelerde, kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesi

gerileme şeklinde olmuştur. Sürdürülemez tedarik zincirlerinin devam ettiği bundan dolayı ormansızlaşma ve biyolojik çeşitlilik tehditlerinin bulunduğu belirtilebilir. Raporda ayrıca, yoksulluğun yok edilmesi hedefi dünya ortalamasına göre 2010 yılından beri gerileme içerisinde olduğu temiz suya erişim imkânları açısından hedef skorun dünya ortalaması 2010'da 62 iken, 2019'da 63 olduğu ve göreceli olarak düşük bir artış gösterdiği belirtilmiştir. İyi sağlık hakları hedefinin dünya ortalaması skoru da 2010'da 65 iken 2019'da 69 olarak gerçekleşmiştir (Sachs vd., 2020). Son rapor incelendiğinde, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin kısmî oranda ve düşük düzeyde olumlu yönde gerçekleştiği, fakat bölgesel eşitsizliklerin hala devam ettiği dile getirilebilir.

2.5. TURİZMİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

Sürdürülebilirlik kavramı son yıllarda çok fazla bahsedilen ve gündem oluşturan bir kavram haline gelmiştir. Sürme herhangi bir olay veya olgunun kendiliğinden devam etmesi iken sürdürme eylemi bu devamlılığının sağlanarak başkası tarafından yapılması ve desteklenmesi anlamına gelmektedir. Herhangi bir durum, eylem, sektör veya vb. hususlar sürdürülebilir ise, bu aynı zamanda bunların yapısında süreklilik olduğu anlamına gelmektedir. Sürdürülebilirlik, belirli bir ekosistemin ya da sürekliliği olan herhangi bir sistemin, kesintisiz, bozulmadan, aşırı kullanımla tüketmeden ve ana kaynaklara aşırı yüklenmeden sürdürülebilmesi yetkinliği olarak ifade edilebilmektedir. Sürdürülebilir bir yapının sağlanması için kaynaklar sürekli olarak değerlendirilmeli, bu değerlendirme çerçevesinde koruma sağlanmalı ve koruma bilinci ön planda tutulmalı ve öncelikli hedef haline gelmelidir (Kaypak, 2010: 98).

Sürdürülebilirlik kavramı farklı şekilde değerlendirilip ele alınmaktadır. Sürdürülebilirlik, çevre, ekonomi ve toplum eksenli bağıntıların da odağa alınması ile birlikte, üçayaklı bir temel yapısal bileşke şeklinde popülerlik kazanmıştır. İktisatçılar, çoğu zaman yaşam standartlarının belli bir düzeyde korunması gerektiğini vurgulamaya eğilimliken çevrebilimciler biyoçeşitlilik ve çevre bilimsel esnekliğe, sosyologlar ise topluluklar içindeki sosyolojik bağların ve karşılıklı ilişkilerin korunması gereksinimine öncelik vermişlerdir (Cole, 2006: 242). Bu üçlü yapının altında ise, birbiriyle bağlantılı etkileşimler oluşturan farklı alt konu ve tanımlamalar yer almaktadır. Çevre/doğa temasıyla bağıntılı hava, atmosfer, kara, deniz, toprak, su ve biyolojik çeşitlilik, küresel iklim değişikliği, hava kalitesi ve ormanlık alanların bozulması, yoğun kentleşme, kuraklık, doğal afetler, doğal ve beşeri kirlenme, göç ve ekosistem bozulması gibi temel konuları içermektedir.

Holmberg ve Sandbrook'a (1992) göre, çevresel olarak sürdürülebilir bir sistem, kaynak temelini sabit tutmalı, yenilenebilir kaynak sistemlerinin ya da çevresel yatırım fonksiyonlarının istismarından kaçınmalı ve yenilenemeyen kaynaklardan yalnızca yatırımlarla yerine yeterince konulmuş olanları tüketmelidir. Çevre değerlerinin ve doğal kaynakların savurganlığa yol açmayacak biçimde akılcı yöntemlerle bugünkü ve gelecek kuşakların hak ve yararları da göz önünde bulundurularak kullanılması ilkesinden özveride bulunmaksızın ekonomik gelişmenin sağlanmasını amaçlayan çevreci dünya görüşü olarak kavramsallaştırılabilir (Keleş, 1998: 112). Holmberg ve Sandbrook'a (1992) göre, sosyal boyuta ilişkin sürdürülebilir bir sistem, eşitlik dağılımını, sağlık, eğitim, cinsiyet eşitliği, politik sorumluluk ve katılımı içeren sosyal hizmetlerin yeterli düzeyde gerçekleştirilmesini sağlamalıdır. Diğer bir ifadeyle, toplumsal yaşamın tüm bağıntılarına dair özellikle bireysel ve grupsal haklara ilişkin olarak siyasal, psikososyal ve kültürel alanlara dair pratiklerin gerçekleştirilmesinde gerekli adaletin sağlanması ve sürekliliğin kazandırılmasıdır (Özgen, 2019: 5).

Toplumsal/sosyal boyuta ilişkin başlıca konular; eğitim, barınma, adalet, güvenlik, sağlık ve kültürel politikalar olarak sıralanmaktadır. Özellikle yoksulluğun aşılması, adalet mekanizmasının işler kılınması, beslenme ve hijyen koşullarının iyileştirilmesi, ölüm oranlarının en düşük düzeye çekilmesi, kültürel değerlerin korunması, eğitim düzeyinin arttırılması ve okullaşma oranının toplumun tüm katmanlarına yayılmasını sağlamak için gerekli siyasal, sosyal ve kültürel politikaların hayata geçirilmesidir.

Ekonomik faaliyetler ise, üretim ve tüketim alışkanlıklarının, adil paylaşım, kar maksimizasyonu, AR-GE, istikrar, büyüme, toplumsal mali durum, kişi başına düşen gelir, sanayi ve hizmet üretimi, altyapı, gelişmişlik düzeyine göre artan dengesiz ticaret hacmi ve enerji tüketimi, atık üretimi ve yönetimi ile ilgili uygulamalar ekonomik boyuta ilişkin temel konuları içermektedir. (Bayraç vd., 2018: 16). Holmberg ve Sandbrook'a (1992) göre, ekonomik olarak sürdürülebilir bir sistem, mal ve hizmetleri süregelen esaslara dayanarak üretilebilmeli, hükümet ve dış borçların yönetilebilirliğini sürdürebilmeli, tarımsal ve endüstriyel üretime zarar veren sektörel dengesizliklerden sakınmalıdır. Her birinin kendi içinde önemli olduğu, ilkelere biri dikkate alınmadığında sürdürülebilir kalkınma gerçekleştirilemez (Bansal, 2004: 198). Birbirini tanımlar nitelikte olan bu üç ilke sürdürülebilir kalkınmanın temelinde yer almaktadır. Bu üç ilke bir bütün olarak düşünüldüğünde, sürdürülebilir kalkınma, kıt kaynakları en verimli bir şekilde ve yok etmeden kullanarak, sadece belirli bir kesim için değil, tüm insanlık için adalet ve fırsat

imkânı sağlayacak olan ekonomik gelişme şeklinde tanımlanmaktadır (Vuuren ve Kruijf, 1998: 5).

Sürdürülebilir kalkınmaya ilişkin çözümlemeleri ilerleyen zamanlarda kavramın iktisadi, sosyal ve çevresel boyutları üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu açıdan sürdürülebilir kalkınmanın kapsamı, kavram olarak tartışılmaya ve kullanılmaya başlandığı günden bu yana genellikle kabul edilen bu üç boyut üzerinden tartışılmaktadır (Holmberg ve Sandbrook, 1992). Bu açıdan da sürdürülebilir turizm; turizm olayını oluşturan etkenlerin ve varlıkların nitelik ve niceliklerini kaybetmeden sürekliliğinin sağlanması anlamına gelmektedir. Turizm hareketleri, ekolojik, jeolojik ve estetik problemleri beraberinde getirmekte ve gerekli önlemler alınmadığı takdirde doğal süreçler ile sürdürülebilirlik olanaklarını ortadan kaldırmaktadır. Çevreye yönelik artan duyarlılık, turizmin de giderek başlıca çevre sorunu olarak görülmesine neden olmuştur (Urry, 1999).

Turizm gelirlerinin oluşmasını ve artmasını sağlayan beşeri ve doğal varlıklar, bir mekân bilimi olan coğrafyanın inceleme alanı içerisinde kalmaktadır. Bu nedenle mekânsal özelliklerle sıkı bir ilişki içerisinde olan ve sonuçları yine insanların beşeri faaliyetleri ile ekonomik yapılarını etkileyen turizm, Ekonomik Coğrafya içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Turizmin gerçekleştiği süre boyunca, farklı kültür, çevre ve sosyal ilişkiler yoluyla hem turizmin destinasyon bölgesinde hem de turistin beşeri ve ekonomik hayatında önemli değişim ve gelişim meydana gelmektedir. Turizm ekonomisini sürdürebilir hale getirmek için; etkinlik, tutarlılık, süreklilik, yeterlilik stratejilerine önem verilmelidir.

Turizm, bütünü ile fiziki çevrede var olmak değildir. Bu fiziki çevrenin ilgi çekme gücü kültürel, etnik, dini hüznün birçok farklı turizm talebini içinde barındırmaktadır. Turizm faaliyetini çevreden ve bölgesel koşullardan bağımsız olarak düşünmek güçtür. Bu durumun oluşmasını artıran etken, geçmiş bakıldığında görülen fiziksel çevrelerde meydana gelen tahribattır. İyi bir turizm-çevre ilişki dengesinin kurulup sürdürülebilmesi bakımından ülkenin turizm ve kaynak koruma ile ilgili hedeflerinin tutarlı olması gerektiği gibi konu ile ilgili diğer hedeflerle de tutarlılığı sağlanmalıdır. Sürdürülebilir turizm politikasının hedefleri; doğal çevreyi ve ekolojik süreçleri tahrip etmemek; iç ve dış turizm hareketlerini geliştirmek; turizmi çeşitlendirmek; turistik yoğunlaşmayı zamana ve mekana yayarak kaynakların tahribini önlemek, faaliyetlerin istikrarlı olmasını sağlamak; ulaşım ve kentsel altyapıyı güçlendirmek olarak sıralanabilir (Gündüz, 2004: 62). Felaketler doğurduğu sonuçlar itibariyle ister doğal ister insan kaynaklı olsun oldukça dikkat çekmektedir. Can ve mal kaybı, işyeri-yol-köprü tahribatı, ulaşım-haberleşme ve iletişimin aksaması gibi sorunların yanı sıra

işsizlik, psikolojik korku-panik, ekonomik durgunluk, salgın hastalık gibi dolaylı etkiler de karşımıza çıkmaktadır. Doğal felaketler açısından risk taşıyan ülke, bölge ya da yöreler, şüphesiz turistleri ve turizmi de etkilemekte ve tedirginlik oluşturmaktadırlar. Türkiye gibi turizmden gelir elde etmeyi amaçlayan ülkelerde bu tür felaketler ve krizler ülke ekonomisini doğrudan olumsuz etkilemektedir (Emekli, 2001: 1).

Turizmin sürdürülebilirliği, turizme neden olan yerel, bölgesel ve ülkesel değerlerin bilinmesi, korunması, geliştirilmesi ve çekiciliğinin her dönem devamlılığının sağlanması anlamına gelmektedir. Varlığını tamamen çevre ve insan üzerine kurgulayan turizm endüstrisi için turizmde sürdürülebilirlik, ancak uzun dönemli olmak stratejisi ile anlam kazanabilmektedir. Aksi takdirde, bugünkü kuşakların dahi artık yararlanamadığı turizm kaynaklarından gelecek kuşaklarında yararlanması mümkün olamayacaktır (Kaypak, 2010: 100).

Turizmin sürdürülebilirliğine çevresel açıdan bakıldığında, dağlar, ovalar, vadiler, ormanlar, göller, nehirler, denizler, doğal anıtlar, iklim ve jeolojik koşullara göre farklılaşan manzaralar doğal varlıklar kapsamındadır. Bir ülkenin sahip olduğu doğal varlıkların sayısı ve çeşitliliği, turistlerin o ülkeye gelmesinde büyük bir çekim gücünü oluşturmaktadır. Bu nedenle, doğa ve doğal çevre, sürekli olarak insanların seyahatlerini yönlendiren çekici bir güç ve aynı zamanda turizm sanayisinde vazgeçilmez hammadde durumunda bulunmaktadır. Ama doğal varlıklar herhangi bir şekilde değerlendirilmediği zaman hiçbir ekonomik yarar sağlamamaktadır (Usta, 2001: 51-52). Bu varlıklar turizmin hizmetine sokularak değerlendirildiğinde yararlı ve ekonomik anlam taşıyan varlıklar haline dönüşmektedirler. Bu açıdan, turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanmasındaki ekolojik/çevre politikaları, hava, su, toprak kirlenmesi, erozyon ve biyolojik varlık kayıplarının, doğal estetik değerlerin niteliklerinin kaybının, küresel iklim değişikliklerinin önlenmesiyle lüzum içeren önlemler ve düzenlemeler yapılabilmesini sağlayıcı amaçları içermesi gerekmektedir (Gündüz, 2004: 62). Tüm bunlar göz önüne alındığında, turizmin sürdürülebilirliği açısından turizmin çevreye duyarlılığı dikkate alındığı gibi, çevre şartlarının da turizmi ne derece etkilediği dikkate alınmalıdır. Doğal ve beşeri afet risklerinin bulunduğu coğrafyalarda turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi turizm politikası açısından riskli bir yapı olduğunu göstermektedir. Çevresel ekonomilerin büyümesi; turizmde gelişmelerin değerlendirilmesi ve izlenmesi ile birlikte ele alınarak sağlanmalıdır. Turizm planları ve projeler uzun dönemli çevresel kaliteyi sağlayıcı özellikte olmalıdır. Planlayıcılar, ekonomik bir sektör olarak sadece turizmi tek

başına görmemeli, turizmle birlikte var olacak dengeli bir ekonomiyi hedeflemelidir (Arslan, 2005).

Mevcut turizm faaliyetleri gerçekleştirilirken, doğal veya beşeri çevrenin çeşitli faktörlerin etkisine bağlı olarak bozulması ihtimalinin varlığı, turistik kaynaklar olarak doğal ve kültürel çevre, kültürel özellikler ve tarihi kaynakların korunması ve bu değerlerin korunarak kullanılması düşüncesinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Böylece gelecek kuşakların da bu değerlerden yararlanmasını sağlayabilme düşüncesi, sürdürülebilir turizm yaklaşımının benimsenmesine olanak tanımıştır. Turizmin sürdürülebilir şekilde kalkınması, turizm sektöründe yer alan ev sahipleri ile turist kesimlerinin ihtiyaçlarının bugün var olan kaynakların gelecekte değerlerinin korunarak uzun süreli ve kesintisiz şekilde karşılanması olayıdır (WTO, 1998: 21). Diğer taraftan, insanların yeryüzünde gerçekleştirdiği faaliyetlere bağlı olarak ortaya çıkan beşeri çevre, doğrudan veya dolaylı olarak iklim koşullarından etkilenerek şekillenmektedir. Turizm faaliyetlerinin ortaya çıkmasına ve yapılmasına olanak tanıyan gerek fiziki coğrafya gerekse beşeri coğrafya imkânlarına bağlı gerçekleşen hemen hemen bütün turistik değerlerin az ya da çok iklim şartlarından olumlu veya olumsuz bir şekilde etkilendiği anlaşılmaktadır (Akova, 2019: 416).

Turizmde sürdürülebilirliği sağlamak için kentlerde yönetici ve planlayıcıların turizmin sadece sayısal talep boyutunu değil, doğal ve kültürel çevreye duyarlı, yerel halk ve turistlerin davranış ve beklentilerini de anlamaya çalışan bir anlayış ortaya koyması gerekmektedir. Bu amaçla, yönetici ve planlayıcılar öncelikle ortaya çıkan bu yeni zihniyet değişikliklerini değerlendirmeli, doğal ve kültürel çevrenin potansiyelini belirlemeli, turistik aktiviteler ile aktiviteler arası ilişkileri ortaya koymalı ve yerel halkın ve turistlerin kentsel çevredeki çeşitli olanakları nasıl kullandıklarını anlayarak koruma ve kullanma dengesinin sağlandığı sürdürülebilir bir turizm anlayışı ortaya koymalıdır (Enlil vd., 2011; Kerimoğlu ve Çıracı, 2006). Ancak, bu şekilde yapılan planlar ile kentlerin turistler açısından çekiciliği arttırılırken kentin kendine has kültürünün ve doğal, tarihi ve kültürel miras alanlarının zedelenmesinin önüne geçilebilir. Aksi takdirde ticari kaygıların ön plana çıktığı bir turizm planlamasında, doğal, tarihi ve kültürel mirasın korunamamasına ek olarak, sosyal bozulma, toplum yapısında değişiklik, ziyaretçiler ve o bölgede yaşayanlar arasında sorunların ortaya çıkacağı da unutulmamalıdır (Türkün, 2007). Bununla birlikte turizmin sürdürülebilirliğine dair sosyal politikaların ve ekonomik politikaların da gözden geçirilmesi gerekmektedir. Turizmin sürdürülebilirliği açısından toplumsal eylemlerin organizasyonu, yoğunlaşma nedeniyle çevre üzerinde artan baskıların minimuma indirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla

saptanan politikalar; belirli bir zaman ve mekan üzerinde doğal ve kültürel varlıklara zarar verebilecek insan ve eylem yoğunluklarının azaltılması, iyi bir rezervasyon sistemi ile taşıma kapasitesi limitlerinin aşılmasının önlenmesi, kamu kurumları mensuplarının tatil ve izin dönemlerinin optimum turistik kaynak kullanımını sağlayacak şekilde ayarlanması şeklinde olarak sosyal politika yönünü, kirleten-kullanan öder prensibi, denetim ve cezai yaptırımlar, çevreci teknolojiler ve yöntemlerin seçilmesi, sanayinin dağınık yerleşimi yerine turizm potansiyeli olan merkezlerden uzakta toplu-organize sanayi yerleşimlerinin tercih edilmesi, turizmden bölgelerarası farklılıkları gidermede bir araç olarak yararlanılması, turizm ve çevre sektörlerinin gelişmesinin teşviki için ödüllendirme ve özendirme tedbirlerinin oluşturulması şeklinde ekonomik yönünü oluşturmaktadır (Gündüz, 2004: 62).

3. AKÇAKOCA İLÇESİ

3.1. AKÇAKOCA'NIN KURULUŞU VE GELİŞİMİ

Akçakoca'nın tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte M.Ö. 1200 yıllarında Trakya yoluyla Anadolu'ya geçen Traklar tarafından kurulduğu düşünülmektedir. Daha sonraları M.Ö. 650 yıllarında Yunanistan'dan Beotya Kokonas topluluğunun günümüzdeki Akçakoca sınırları içerisine geldiği belirtilmektedir. Burada kurulan şehrin ismi ise Dia'dır. Bizanslılar döneminde Dia isminin sonuna şehir anlamına gelen Poly kelimesi eklenmiş ve şehrin ismi Diapolis olmuştur. Bithinyalılar, Romalılar ve Bizanslılar döneminde Diapolis ismini taşıyan şehrin ismi bazı kaynaklarda Romalılar tarafından Topsolis olarak koyulduğu belirtilmektedir (Kıngır vd., 2006: 15). Bölge bir dönem Bithinyalıların, daha sonra Büyük İskender'in egemenliği altına girmiş, fakat sonraları Büyük İskender'in ölmesinden kaynaklı güç boşluğu doğup Roma İmparatorluğu'nun eline geçmiştir. Bölge Roma İmparatorluğu'nun Anadolu'daki 5 önemli bölgesinden biri olmuştur (Okan, 2007: 15). Bölgeye Araplar ve diğer topluluklar tarafından birçok akın gerçekleştirilmiştir. Haçlı Orduları içerisinde yoğun bir şekilde bulunana Cenevizliler, 1200'lü yıllarda İstanbul'a gerçekleştirilen Haçlı Seferi sırasında Karadeniz kıyılarına da akınlar düzenlemiş ve kimi bölgeleri himayeleri altına almışlardır. Himayeleri altındaki bölgelere koloniler kurup kaleler inşa etmişlerdir. Bununla birlikte bölgeleri ticaret merkezi haline de getirmişlerdir. Fakat Bizans'ın Latin kökenlileri yerleşim yerlerinden çıkartmaları ile Akçakoca yeniden Bizans egemenliğine geçmiştir (Budak vd., 2010: 25). 14.yüzyılda zor günler geçiren Bizans İmparatorluğu, Türk akınlarına karşı koymakta zorlandı.

Türklerin gerçekleştirdikleri akınlar sonucunda Bithinya bölgesindeki çoğu yerleşim alanları Türklerin eline geçmiştir. 1319 yılında Diapolis olarak bilinen günümüz Akçakoca bölgesi, Orhan Gazi, Akçakoca Bey ve Konuralp tarafından ele geçirilmiştir (Yerlikaya, 2011: 10). Bu dönemde Orhan Bey, Bizans sınırına 3 tane uç beyliği kurmuştur. Bu uç beyliklerinden, Karadeniz'deki bölgenin başına Konuralp'i, Kocaeli ve çevresinin başına Akçakoca Bey'i ve İznik ve çevresinin başına ise Samsa Çavuşu yerleştirmiştir (Budak vd., 2010). Orhan Bey'e bağlı Bolu sancak beyliği zamanında voyvodalık şeklinde yönetilen bölge Akçaşar ismi ile anılmakta daha sonraları 1692 yılında voyvodalıktan çıkarılıp Anadolu Beylerbeyliğine bağlanırken Akçaşehir olarak ismi geçmektedir. Voyvodalık olarak idare edilirken Akçakoca bölgesi merkez ve köy olarak iki ayrılmıştır. Merkez bölgesi de içerisinde 3 bölgeye ayrılmış, köyler ise 12 adet olarak tarihi kaynaklara geçmiştir. Merkez bölgesinde

toplam 357 hane bulunurken köyler bölgesinde toplamda 1066 hane bulunmaktadır (Okan, 2007: 19). 1864'te il yönetiminin idari anlamda gelmesi ile Bolu idaresi altındaki Göynük'e bağlı bir merkez olmuştur. Bundan 6 yıl sonra ise, Düzce idaresi Göynük idaresinden ayrılmış ve Bolu idaresine bağlanmıştır. Bununla birlikte Akçaşehir olarak adlandırılan Akçakoca bağımsız bir bucak halini almıştır (Akçakoca Belediyesi). Bu dönemde Akçakoca 3 mahalle ve 17 köyden oluşmaktadır. Bir okulun bulunduğu ve mevcudunun 25 kişiden oluştuğu, liman reisinin ve reji memurunun (Osmanlı Devleti'nde hükümet adına tekel yönetimine bakan memur) bulunduğu da kaynaklarda yer almaktadır. Yine bu dönemde nüfus olarak bakıldığında, merkez hanelerin toplamı 436 ve nüfusun 1999 olarak, köylerdeki hanelerin toplamı ise 965 ve nüfusun 5648 olarak kayıtlarda olduğu bilinmektedir (Dönmez, 2000: 44).

Osmanlı'nın son dönemlerinde, 1915 tarihli Bolu Salnamesi'nde Akçakoca ile ilgili bilgiler verilmektedir. Buna göre, bölgenin 700 km²'lik bir alanda kurulu olduğu, 650 km²'sinin orman olarak bulunduğu, bu ormanlarda zeytin, limon ve portakal dışında her türlü bitkinin yetişebileceği ve zengin topraklara sahip olduğu, sıcaklık derecelerinin en yüksek sıcaklık 31-32°C civarında olduğu, yüksekliğinin ise deniz seviyesinden 50 ila 600 m arasında değiştiği belirtilmektedir. Dönemin nüfus verisi ise 10 bin 300 olarak kayıtlara geçmiştir. Cumhuriyetin ilanından sonra 5 merkez mahalle ve 17 köyden oluşmuştur (Kalıncı, 2010: 20). Akçaşehir, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanından sonra 23 Haziran 1934 tarihli ve 2529 sayılı kanunla Bolu iline bağlı bir ilçe haline gelmiş ve 7 Eylül 1934'te ilçeye Akça Koca Bey'in adı verilerek Akçaşehir'in adı Akçakoca olarak tescil edilmiştir. 9 Aralık 1999 tarihli ve 231901 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan kanun hükmünde kararname ile de Düzce, il olarak ilan edilmiş ve Akçakoca Düzce iline bağlı en büyük ve sahile açılan tek ilçe konumunda olmuştur (<http://www.akcakoca.bel.tr>).

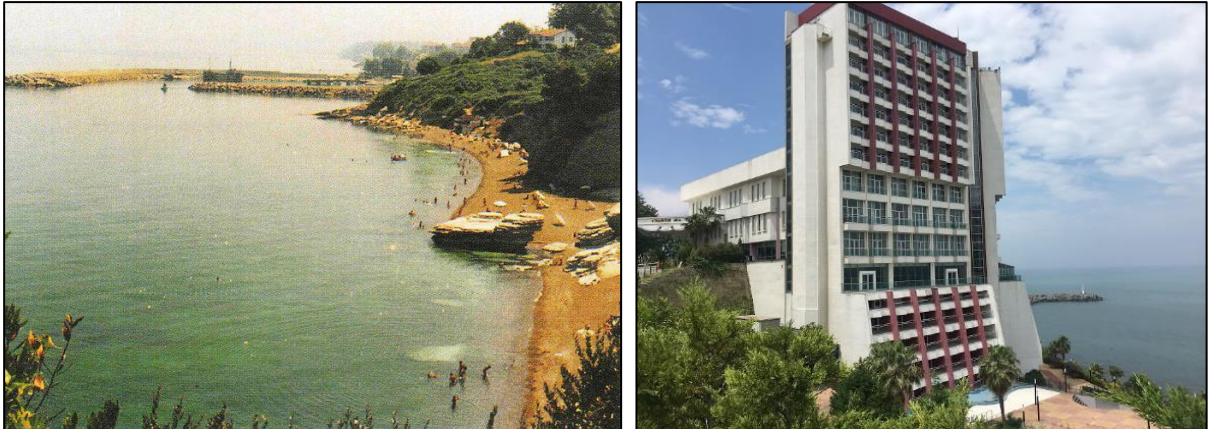
Fotoğraf 3.1'de Çınar Caddesi'nde bulunan 1950'lerden kalan tarihi orta okul bulunmaktadır. Okul 2000 yılında yıkılarak önce çay bahçesine, 2018 yılında da restore edilerek, Akçakoca kahvecisi olarak hizmet vermeye başlamıştır. İsmi yol boyunca bulunan çınar ağaçlarından alan Çınar caddesinde eski sıklıkta olmasa da tarihi çınar ağaçları hala bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.1. Akçakoca Çınar Caddesine Ait 1950 ve 2000 Yılına Ait Fotoğrafları

Kaynak: (Eski Akçakoca Fotoğrafları)

1990 yıllarına ait olan, sol fotoğrafta görülen liman arkasında bulunan yeşil alana 2012 yılında hizmete giren 15 katlı Ak Resort inşa edilmiş ve liman arkasında bulunan plaj yok olmuştur (Fotoğraf 3.2).

Fotoğraf 3.2. Akçakoca Sahiline Ait 1990 (a) ve 2020 (b) Yıllarına Ait Değişim Fotoğrafları

Kaynak: (a: Eski Türkiye Fotoğrafları Arşivi, b: Saha Çalışması Sırasında Çekilmiştir)

Akçakoca ilçesinde turizm faaliyetleri 1950 yılından itibaren başlamış ve 1980’li yıllarda turizm çok önemli bir ivme kazanmıştır. Bu dönemlerde turist sayısı oldukça fazladır. Fotoğraf 2.3’te görüldüğü üzere Akçakoca ilçesi bu dönemler de gazetelerde ve dergilerde önemli bir turizm beldesi olarak tanıtımları yapılmaktadır.

Fotoğraf 3.3. 1980’li Yıllarda Akçakoca Turizm Tanıtımı

Kaynak: (Eski Akçakoca Fotoğrafları)

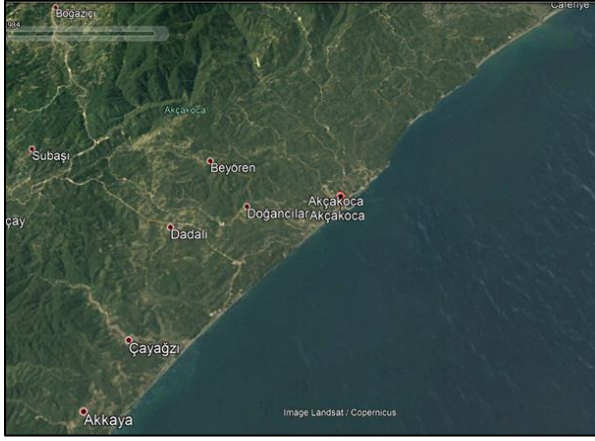
Türkiye’de 1985 yılında yapılan turizm planlaması ile Akdeniz Bölgesi’nin ön plana geçmesi, ulaşım imkânlarındaki gelişmeler bu tarihten sonra turizm talebinin yönünü değişmesine neden olmuştur. Yapılan yatırım ve planlamayla birlikte turizm talebinde görülen değişiklik Akçakoca turizmini olumsuz yönde etkilemiştir. Yabancı turist sayısında görülen yüksek orandaki düşüş, bölgenin ekonomik faaliyetinin değişmesine sebep olmuştur. Turizm talebindeki gözle görülen düşüşle halk fındık üretimine ağırlık vermiş ve bölgenin ekonomi sıralamasında ilk sırada yer alan turizm yerini fındık üretimine bırakmıştır. Fakat ana geçim kaynağı olan fındık tarlalarının miras yolu ile bölünmesi hane başına fındık üretimindeki verimliliği azaltmıştır. Akçakoca’da Düzce Üniversitesine bağlı, Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ve Siyasal Bilgiler Fakültesinin bulunması da bölgenin önemli ekonomik geçim kaynaklarındandır.

Turizm verilerine bakıldığında, 71 belediye işletme belgesine sahip, 9 işletme belgeli konaklama hizmeti sunan toplamda 80 işletme bulunmaktadır. İlçede, deniz turizminin yanı sıra yayla turizmi, mağara turizmi, kuş gözlemciliği, bitki gözlemciliği ve eko-köy turizmi

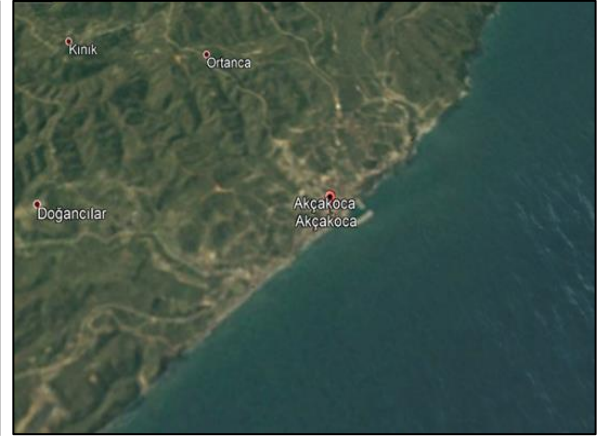
faaliyetleri bulunmaktadır. Günümüz verilerine bakıldığında ise Akçakoca'nın nüfusu, 2019 yılı sayımına göre 19.607'si kadın, 19.032'si erkek olmak üzere toplamda 38.639'dur. Bölgeye turizmle beraber en fazla ekonomik katkıda bulunan fındık üretimi, toplamda 220 bin dekar alanda gerçekleştirilmekte olup yıllık 17 bin ton ile 36 bin ton arasında fındık elde edilmektedir. Bununla birlikte ilçede, kümes hayvancılığı da yaygın olup 16 milyon adet kasaplık tavuk üretimi gerçekleştirilmektedir. Balıkçılık faaliyetlerinin de yaygın olduğu ilçede, her yıl 600 ton balık avlanmaktadır (T.C. Düzce Valiliği).

Fotoğraf 3.4'te gösterilen Akçakoca ilçesinin şehrsel gelişim haritasında bölgenin şehrsel gelişim süreç gösterilmiştir. Bölgenin ilk yerleşme yeri olan Yukarı mahalle kıyıya yakın fakat iç kesimde yer almaktadır. İç kesimlerde başlayan yerleşme alanları zamanla kıyı şeridinde doğru kayması ile iç kesimlerde seyrek kıyı kesimlerde yoğun bir yerleşme görülmüştür. Yerleşme yoğunluğunun kıyı şeridinde de görülmesinin en önemli nedeni; 1989 yılında temelleri atılan ve merkez alan olarak kabul edilen Merkez camii varlığı ve 1980 önemli bir ekonomik kaynak olan turistlerin plaj ve sahil alanlarına yakın konutları tercih etmesidir. Yaz sezonunun yoğun geçtiği dönemlerde otel ve apart otellerin yetersiz olduğu noktada Akçakoca halkı kendi evlerini de turizm hizmetinde kullanmaya başlamış ve ev sahipleri yaşadıkları evleri yaz dönemleri turistlerin kullanabileceği uygunluğu sağlayarak hem kendileri hem misafirler için kullanılabilir hale gelmiştir. Halkın evlerini turistlere açarak önemli bir gelir elde etmesi, yeni yerleşmelerin sahil kıyılarına ve plajlara yakın olan alanlara kurulmasına neden olmuştur. Bu durum kıyı alanının da yerleşme yoğunluğunun artmasına sebep olmuştur.

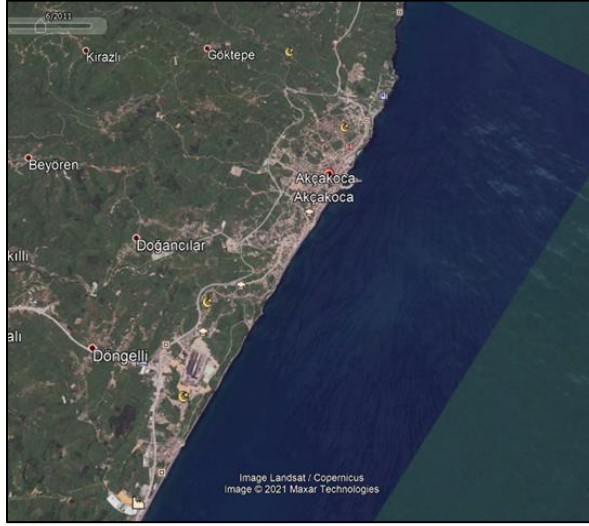
Fotoğraf 3.4'te belirtildiği gibi 1984, 1995, 2012 ve 2021 yıllarına ait Google Earth uygulamasından alınan fotoğraflarla şehrin kırılma dönemleri gözler önüne serilmiştir. Harita 3.2'de bu durum land.copernicus alınan verilerle haritalandırılmıştır. Fotoğraflardan ve haritadan da anlaşılacağı üzere 1984 yılında şehir alanı küçük bir alan üzerine toplu bir yerleşme birimi olarak iç kesimde görülmektedir. Şehrsel gelişim süreç boyunca doğu ve batı yönde kıyı şeridi boyunca seyretmektedir. Araştırma sürecinde yapılan gözlemlerde yapılaşma bölgenin batısı kıyısında Sarma deresi (halk arasında Değirmenağzı deresi olarak bilinmekte ve ifade edilmekte) etrafında gelişme gösterdiği izlenmiştir. Düzce Üniversitesine bağlı olarak, Akçakoca Turizm Meslek Yüksek okulunun yanı sıra; 2018 yılında Siyasal Bilgiler fakültesinin açılması, şehirler arası terminalin varlığı ulaşım problemleri çözüldüğü takdirde gelişimin şehrin gelişiminin doğu yönünde seyredeceği öngörülmektedir.

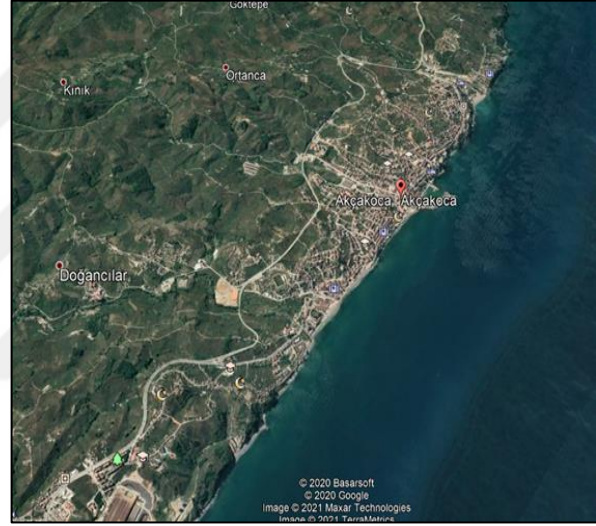
1984

2000

2011

2021

Fotoğraf 3.4. Akçakoca 1984 2000 2011 2021 Yıllarına Ait Uydu Fotoğrafları

Kaynak: (Google Earth Uygulaması)

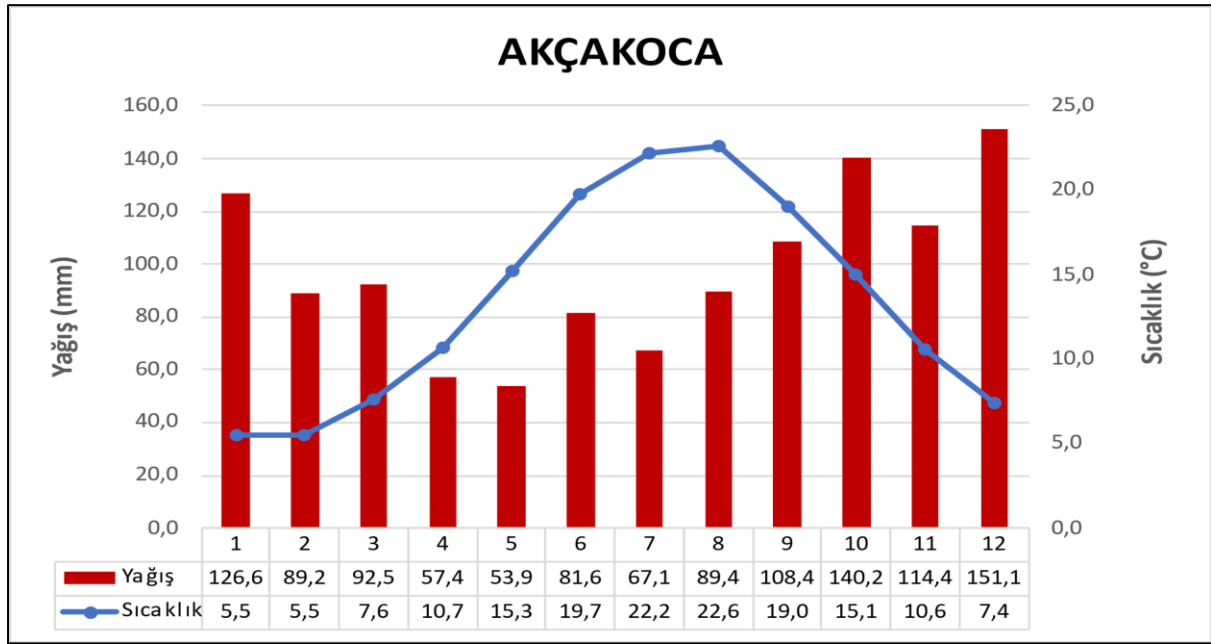
3.2. AKÇAKOCA’NIN COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ VE TURİZM İLİŞKİSİ

3.2.1. İklim Özellikleri

Akçakoca, Karadeniz bölgesinin en batısında ve Düzce ilinin deniz kıyısı olan tek ilçesidir. 41,05 derece kuzey paraleli ile 31,07 derece doğu boylamı üzerinde yer alan ilçe, Ankara’ya 270 km., İstanbul’a 235 km., Düzce merkezine 39 km. mesafede yer almaktadır. Akçakoca ilçesi, doğuda Alaplı (Zonguldak) ilçesi ile sınır olan Kocaman deresinden, Batıda Menağzı ile Kocaali-Karasu ilçesinin sınırları arasında yer almaktadır (Kılıç, 2002: 84).

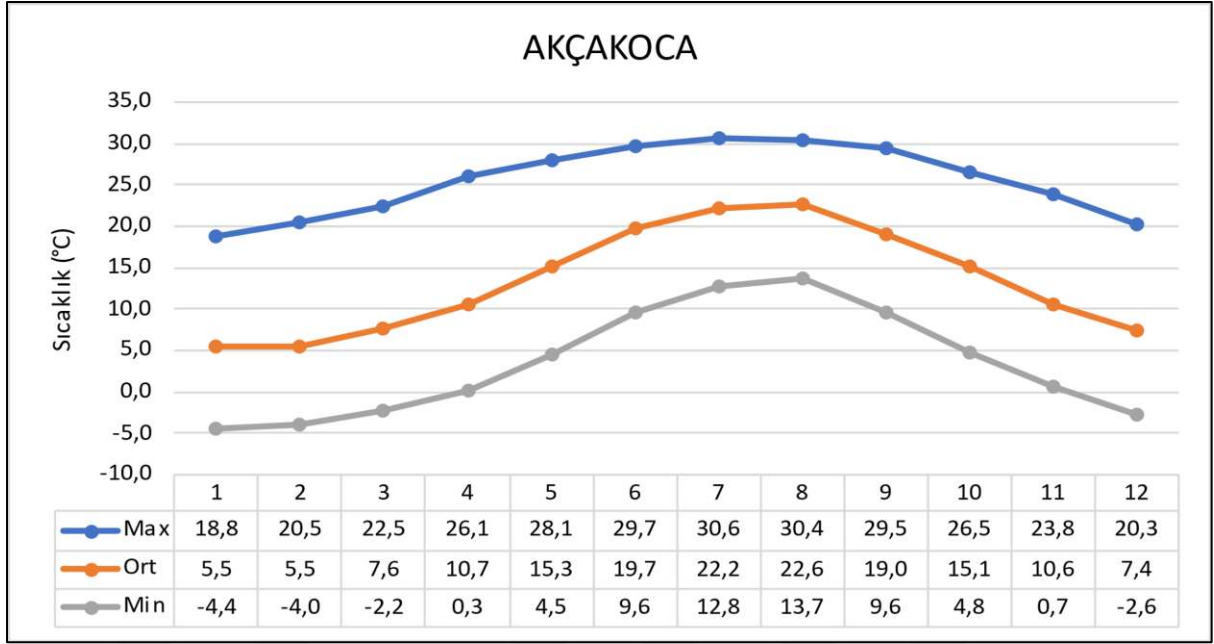
Akçakoca ilçesinin ortalama yağış ve sıcaklık değerleri incelendiğinde, ortalama sıcaklığı 21 °C derece ile Temmuz, yılın en sıcak ayı, 5°C derece ile Ocak, yılın en düşük ortalamasına sahiptir. İlçede en kurak ay yıllık ortalama 38 mm. yağışla Mayıs ayı, ortalama 151 mm. yağış ile Aralık ayı ise en fazla yağışın olduğu aydır (Grafik 2.1).

Deniz suyu sıcaklıkları ise, yıllık ortalama 6,5 °C derece olarak gerçekleşmekte olup ortalama en düşük sıcaklık Nisan ayında, en yüksek sıcaklık ise Ağustos ayında gerçekleşmektedir. Nisan ayına ait en düşük sıcaklık 3,9°C derece olarak ölçülmüşken Ağustos ayına ait en yüksek sıcaklık 10.1°C derece olarak ölçülmüştür (Climate-Data.Org).

Grafik 3.1. Akçakoca 1980-2020 Yılları Ortalama Yağış Ve Ortalama Sıcaklık Değerleri

Kaynak: (Sakarya Meteoroloji İstasyonu)

Grafik 3.2. Akçakoca 1980-2020 Yılları Ortalama Maximum, Orta, Minimum Sıcaklık Değerleri

Kaynak: (Sakarya Meteoroloji İstasyonu)

İklim koşulları turizm faaliyetlerinin yapılabilmesi için önemli bir faktördür. Akçakoca ilçesi sahil şeridi boyunca plajları olan ve hem doğa hem de deniz turizmini bakımından önemli bir destinasyon noktası olmasına rağmen turizm sezonu iklim faktörlerinden dolayı Akdeniz bölgesine kıyasla kısadır. Batı Karadeniz'in incisi olarak anılan ilçe, İstanbul ve Ankara'ya yakınlığı, ulaşım kolaylığı bulunması, mavi bayraklı plajlarının varlığı sebebiyle deniz turizm sezonunun kısa olmasına rağmen tercih edilmektedir.

Ana turizm faaliyeti deniz, kum, güneş olan Akdeniz bölgesinde yılın en soğuk ay ortalaması 8-10 °C iken, Akçakoca bölgesinde minimum sıcaklık değeri yılın en soğuk ayında -2,6 °C, ortalama sıcaklık değeri 22 °C, maximum sıcaklık değeri 31 °C dir (Grafik 3.2). Grafik 2.2 anlaşılaçağı üzere sıcaklık değeri Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında Akçakoca'da deniz turizmi için uygunken diğeri aylarda böyle bir durum söz konusu değildir. Uzun yıllık iklim verilerine göre, Akdeniz Bölgesi'nde Mayıs ve Ekim ayları arasında sıcaklık 20 °C üstündedir (<https://mgm.gov.tr>). Dolayısıyla, Akdeniz Bölgesi'nde minimum yılın yedi ayı denize girmek mümkünken Akçakoca bölgesinde böyle bir durum söz konusu değildir. Akçakoca bölgesinde deniz turizmini kötü yönde etkileyen faktörlerden biri de rüzgârdır. Rüzgârlı gün sayısının çok fazla olması ve denizin sürekli dalgalı olması da deniz turizmini kötü yönde etkileyen bir diğeri faktördür. Karayel ve Yıldız rüzgarları Aralık ayından Nisan ayna kadar güçlü bir şekilde etkisini göstermektedir. Batı Karadeniz bölgesinde yer alan

Akçakoca, Haziran'dan Ekim'e kadar sakin olan rüzgârlarda zaman zaman şiddetini arttırmaktadır.

3.2.2. Doğal ve Beşeri Turizm Çekicilikleri

İklim açısından ılıman bir havanın olması, güneşli gün sayısının turizme elverişli olması ve İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlere yakınlığının bulunması, ilçenin turizm açısından avantajlı bir duruma gelmesini sağlamıştır. Bu özelliklerinden ötürü ilçe, 1950'li yıllardan sonra turizm bölgesi olarak anılmaya başlamıştır. Bu yıllarda bölgede, Turizm Derneği adı altında ilçe gençlerinin ön ayak olması ile oluşturulan dernek, bölgeyi ziyaret etmek isteyen turistlerin konaklama gibi ihtiyaçlarının çözümünde etkili olmuştur. O dönemde profesyonel olmayan turizm işletmelerinin yerini bu dernek doldurmaya çalışmış ve 2500 yatak kapasitesine kadar konaklama imkânı oluşturmuştur (Okan, 2007: 99). Ancak takip eden yıllarda, Marmara ve Akdeniz kıyılarının turizm açısından daha cazip hale gelmesi ile bölge turizminde gerilemeye sebep olmuştur.

1980 yılından sonra ise, bölgeye turizm tesislerinin inşası ile birlikte turizm gelişmeye başlamıştır. Otel ve turistik tesislerin yapılması, tesislerde yüzme havuzlarının inşası turist sayısını da arttırmıştır (Yerlikaya, 2001: 151).

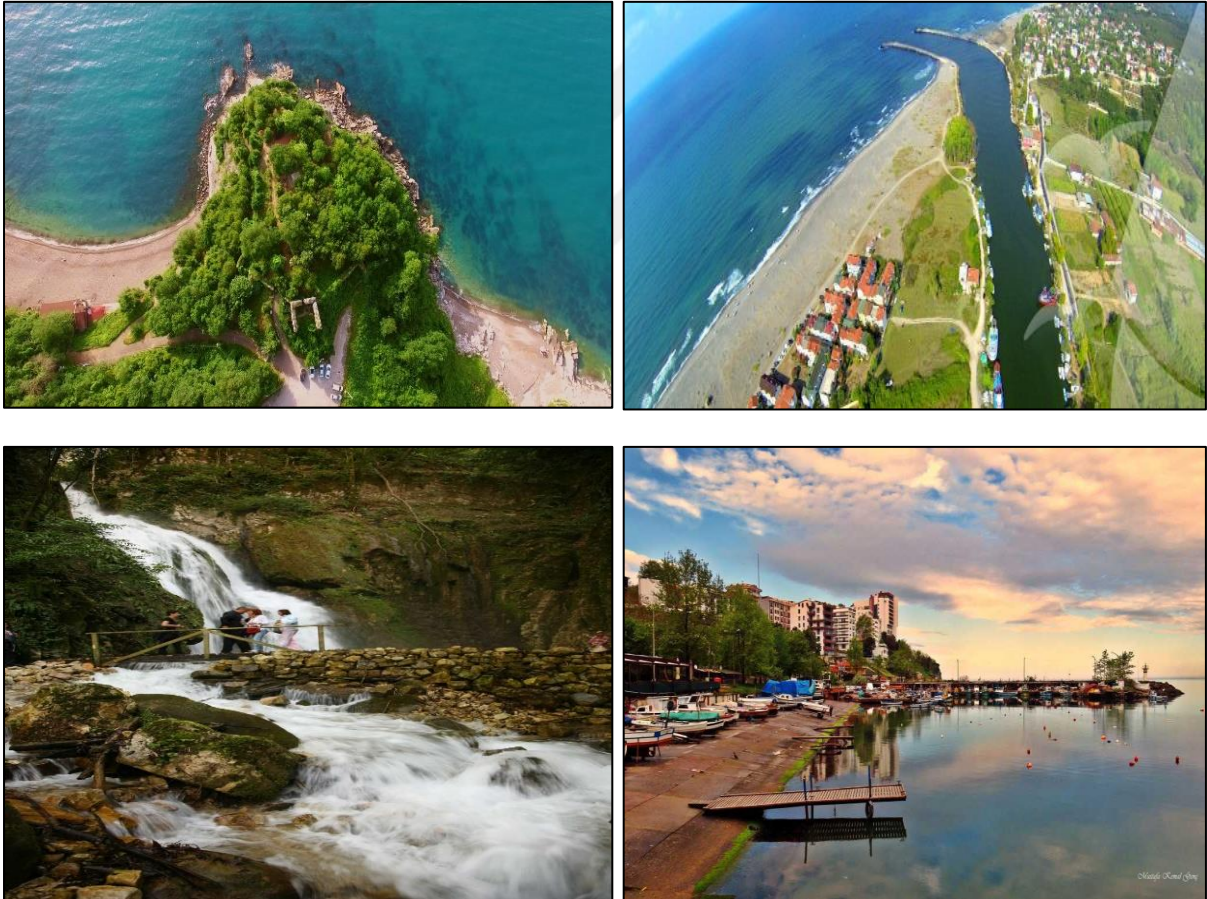
1990'lı yılların başlarından itibaren belediyenin öncülüğünde başlatılan tanıtım hareketlerine 1994 yılından itibaren hız verilmiş 1995 yılında yine belediyenin öncülüğünde Kaymakamlıkla işbirliği içerisinde diğer kurum-kuruluş ve ilgili kişilerin katılımıyla başlatılan Akçakoca Turizm, Kültür ve Fındık Festivali sonunda ilçeye tanınmış birçok yazar, sanatçı, yöresel folklor ekipleri gelmesiyle ilçenin ulusal ve uluslararası bazda görsel ve yazılı basında da daha çok yer alarak tanıtımına büyük katkı sağlanmıştır (Kılıç, 2002: 86).

Günümüz Akçakoca turizmine bakıldığında, turizm çekicilikleri olarak; deniz, doğa, bitki, tarih ve kültür dile getirilebilir. Bununla birlikte bölgenin konumunun büyükşehirlere yakınlığı erişim kolaylığı sağlamaktadır. Ayrıca bölgede, işletme belgeli ve belediye belgeli toplam 80 adet konaklama işletmesinin bulunması, bölgenin turizm özelinde ekonomik, kültürel ve sosyal açıdan gelişimine katkı sunmaktadır.

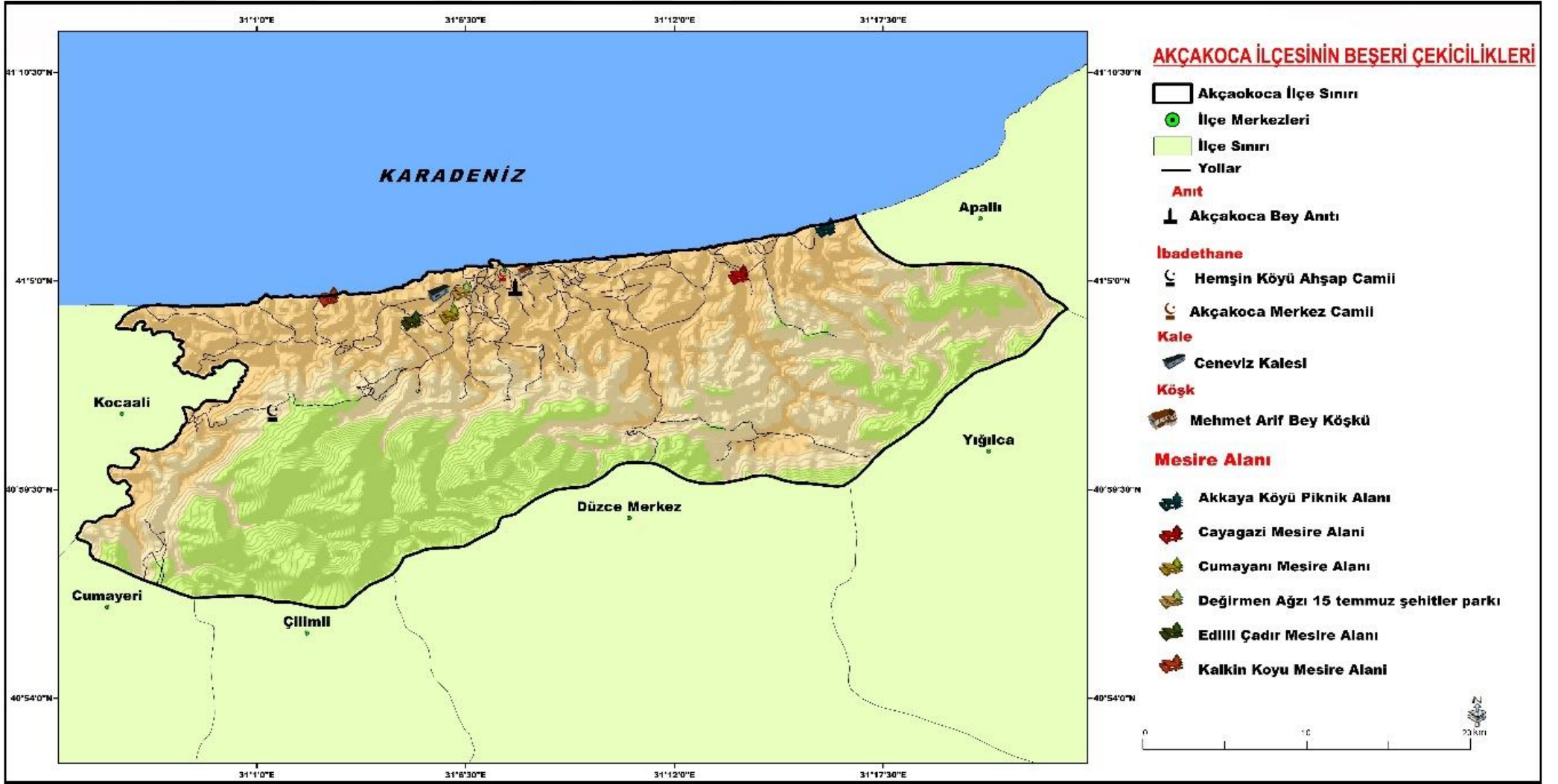
Harita 3.1. Akçakoca'nın Doğal Turizm Çekicilik Haritası

Harita 3.1’de Akçakoca doğal çekicilikleri gösterilmiştir. Aktaş Şelalesi, ilçe merkezine 11 km. uzaklıktadır. Şelalenin yüksekliği 50 m.’dir. İlçeye deniz turizmi adına ziyarette bulunan turistlerin uğrak yerlerinden olup doğa sporları hayranlarının da önemli uğrak yerlerindendir. Bir diğer yer Fakıllı Mağarası’dır. İlçenin 8 km. uzaklığında olan mağara, 1. derece sit alanı olarak tescillenmiştir. Mağara içerisinde sarkıt, dikit ve galeriler bulunmakta olup damlataş açısından zengindir. Mağara atmosferinin astım ve nefes darlığı gibi solunum hastalıklarına iyi geldiği ve bu yüzden mağara ziyaretçileri arasında bu hastalıklara sahip olan kişiler de bulunmaktadır. Bölgenin en fazla turist çeken yerleri ise kuşkusuz plajlarıdır. İlçede, Ceneviz Kale Plajı, Çuhallı Aile Plajı ve Akevler Aile Plajı olmak üzere 3 adet mavi bayraklı plaj bulunmaktadır (Mavi Bayrak). Bunların dışında ilçede Soyat Yalısı, Akkaya Mesire Alanı, Cumayanı Piknik ve Mesire Alanı, Kadınlar, Ayazlı, Değirmenağzı, Çınaraltı, Limoncuk, Akkaya, Çayağzı, Edilli Ağzı, Kalkın, Karaburun, Menağzı ve Paşalar plajları bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.5. Ceneviz Kale Plajı, Menağzı Plajı, Aktaş Şelalesi, Liman Turizm Çekicilik Dair Görüntüler

Kaynak: (Akçakoca Belediyesi; Kültür Portalı)

Harita 3.2. Akçakoca'nın Beşeri Çekicilikler Haritası

Harita 3.2 Akçakoca ilçesinin kültürel turizm çekicilikleri gösterilmektedir. İlçenin en eski yapılarından Ceneviz Kalesi, şehir merkezine 2,5 km uzaklıkta olup denizden 100 m yükseklikte bulunmaktadır. Halk içinde Cenevizliler tarafından deniz ticaret yolunun kontrolünü sağlamak adına inşa edildiği belirtilen kale, araştırmacılar tarafından yapı ve teknik açıdan Bizans dönemine ait olduğu belirtilmektedir. Kale “Ceneviz Ticaret Yolu’nda Akdeniz’den Karadeniz’e Kadar Kale ve Surlu Yerleşimleri” adıyla 15.04.2013 tarihi itibarıyla UNESCO Dünya Miras Geçici Listesi’ne eklenmiştir.

Fotoğraf 3.6. Tarihi Orhangazi İlköğretim Okulu, Hemşin Köyü Cami Beşeri Çekiciliklere Dair Görüntüler

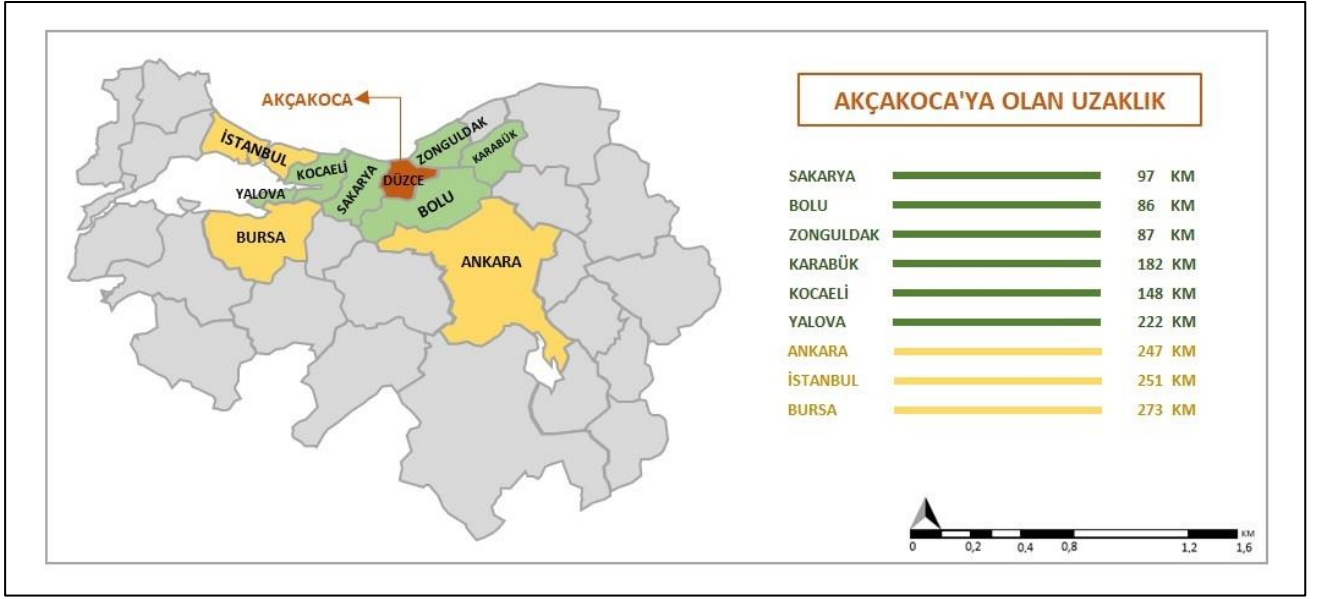
Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı)

İlçede bu sayılanların dışında turist çeken yerler bakımından, ibadet ve tarihi yerleri olarak Hemşin Köyü Cami, Orhangazi Cami, Uğurlu Köyü Yeni Meze Cami ve Akçakoca Merkez Cami ve Yukarı Mahalle Pazarı, Orhangazi İlköğretim Okulu bulunmaktadır (<https://duzce.ktb.gov.tr>).

3.2.3. Erişim

Akçakoca’yı diğer turizm bölgelerinden ayıran temel özellikler; doğallığın bozulmamış olması, Karadeniz bölgesinde rahat denize girebilme imkânı, Ankara, İstanbul ve Bursa gibi metropol şehirlere yakın olmasıdır. Bu durum Akçakoca’nın yakın çevreden yoğun ilgi görmesine neden olmaktadır. Yoğun talebin İstanbul ve Ankara illerinden olmasının sebebi her iki şehrin ortasında yer almasıdır. Ulaşılabilirlik konusu ve korunabilen doğal güzellikleri ön plana çıkarmaktadır. Akçakoca’ya ulaşım karayolu ile sağlanmaktadır. Çevre il ve ilçelerden belirli firmaların düzenli seferler yapması bölgenin tanıtımına ve turizmüne katkı sağlamaktadır. Akçakoca-İstanbul arası 252 km, Akçakoca-Ankara arası 247 km uzaklıktadır (Harita

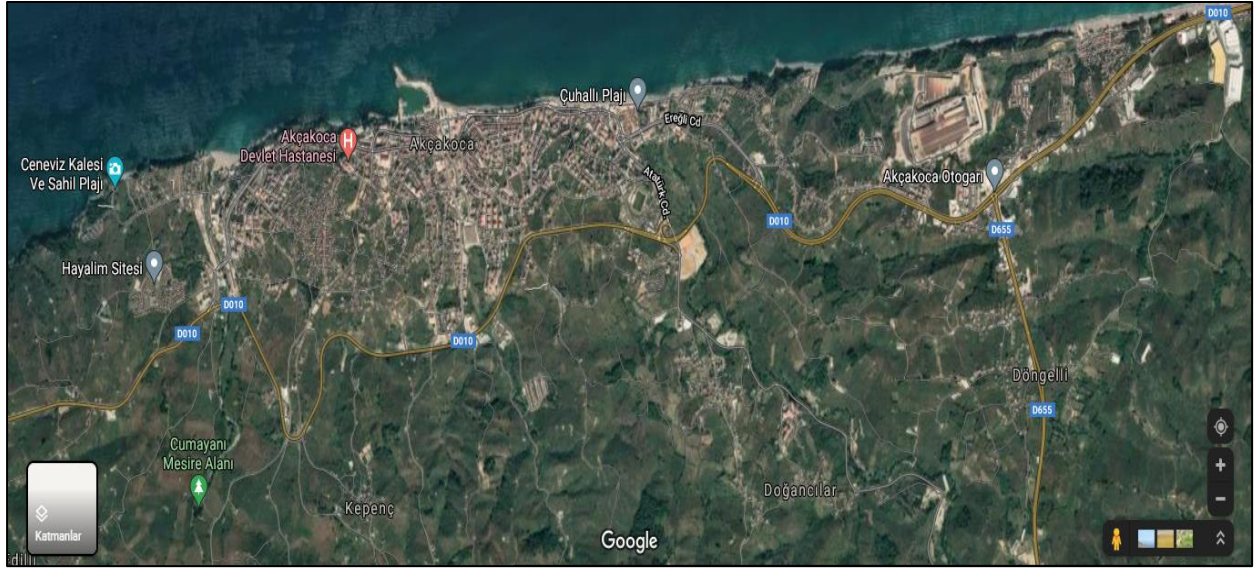
3.3).

Harita 3.3. Akçakoca Çevre İllere Olan Uzaklık Haritası

Akçakoca bölgesi şehir içi ulaşımında belediye otobüsleri ve taksiler hizmet vermektedir. Belediye otobüslerinin turizm lokasyonlarına erişim sağlamakta yetersiz olduğu görülmüştür. Bölgede turizm lokasyonlarına erişmek için taksi ya da özel araçlara ihtiyaç duyulmaktadır. Son zamanlarda nüfus yoğunluğu artan bölgenin iç ulaşım ağı yetersizliği sadece turizm bölgeleri ile sınırlı değildir. Şehir içinde yoğun bir yol ağı görülse de yollar çok dar ve park alanları ile kaplıdır. Bu durumun en iyi örneği ise üniversiteye gidilen yolun çok dar, bakımsız olmasıdır. Bölge çevre illere yakınlığı, lokasyon zenginliğinin olmasına rağmen turizmi etkileyen en büyük eksikliklerinden birinin iç hatlardaki yetersizlik olduğu tespit edilmiştir. Fotoğraf 3.7’de görüldüğü gibi ulaşım yoğun olarak Akçakoca merkezde toplanmaktadır fakat ulaşım ağını Harita 3.1 şehirselsel gelişim haritasıyla kıyaslandığı zaman eksiklikler göze çarpmaktadır.

Fotoğraf 3.7’de görüldüğü gibi Sakarya ve Kars’a kadar devam eden D010 karayolu ve Düzce, Bolu, Ankara hattından geçen D655 önemli karayolları bulunmaktadır. Bu güzergahlar üzerinde bulunması nedeniyle Akçakoca bölgesi şehirler arası ulaşımında avantajlı bir konuma sahiptir. Bu durum doğru bir planlama ile şehirselsel gelişimi ve turizmini olumlu yönde etkileyecektir.

Fotoğraf 3.7. Akçakoca İlçesinin 2021 D010 ve D655 Karayolları Güzergâhı

3.2.4. Konaklama

Aşağıdaki tabloda Akçakoca ilçesindeki turizm işletme belgeli oteller ve belediye belgeli konaklama tesislerinin listesi bulunmaktadır. İlçede belediye belgeli konaklama tesisleri toplamda 71 adet, turizm işletme belgeli otel sayısı ise 9 adettir. Bu tesislere ait yıllara göre konaklama bilgileri ise aşağıdaki tablolarda verilmiştir (Tablo 3.1 ve Tablo 3.2).

Tablo 3.1. Akçakoca’da Bulunan Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri

TURİZM İŞLETME BELGELİ OTELLER				
	Tesisin Adı	Sınıf Ad	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
1	Ak Resort Hotel	5 Yıldızlı	177	518
2	Otel Akçakoca	4 Yıldızlı	75	150
3	Diapolis Otel	3 Yıldızlı	67	190
4	Turkuaz Beacsh Otel	3 yıldızlı	44	66
5	Livadi Hotel	3 Yıldızlı	16	45
6	Akçakoca Poyraz Otel	2 Yıldızlı	34	68
7	Akçakoca Bayraktar Otel	1 Yıldızlı	22	-
8	Otel Vadi	2 Yıldızlı	43	73
9	Tezel Kamping (Turistik)	-	7	-

Tablo 3.2. Akçakoca’da Bulunan Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri

BELEDİYE BELGELİ KAMPİNG- MOTEL- BUNGALOV TATİL KÖYÜ TESİSLERİ					
	Tesisin Adı	Tur Ad	Sınıf Ad	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
1	Kaplanoğlu Bungalow Evleri	Bungalov	Yok	20	20
2	Kafkas Motel	Motel	3.Sınıf	12	20
3	Alsa Tatil Köyü	Tatil Köyü	3.Sınıf	38	110
4	Kar Tatil Köyü	Tatil Köyü	3.Sınıf	12	36
5	Hamburg Camping	Kamping	Yok	-	-
6	Giritli Camping	Kamping	Yok	-	-
7	Deniz Camping	Kamping	Yok	-	-
8	Kavlan Camping	Kamping	Yok	-	-

Tablo 3.3. Akçakoca’da Bulunan Belediye Belgeli Pansiyon ve Otel Tesisleri

BELEDİYE BELGELİ PANSİYON TESİSLERİ					BELEDİYE BELGELİ OTEL TESİSLERİ				
	Tesisin Adı	Sınıf Ad	Oda Sayısı	Yatak Sayısı		Tesisin Adı	Sınıf Ad	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
1	Evcek Köy Yaşam Alanı	Yok	30	75	1	Taşlı Otel	Yok	40	80
2	Odayeri Yayla Pansiyon	Yok	6	14	2	Pelemir Otel (Özel İdare)	1. Sınıf	52	111
3	Derinoba Yayla Evleri	Yok	4	8	3	Park Otel	3.Sınıf	26	40
4	Şelale Restoran Ve Pansiyon	Yok	6	15	4	Almina Park Otel	3.Sınıf	47	55
5	Yaban Orman Dağ Evleri	Yok	8	20	5	Otel Düzce Surur	3.Sınıf	28	46
6	Değirmen Restoran Ve Pansiyon	Yok	10	18	6	Hızıl Otel	2. Sınıf	82	200
7	Şimşirlik Pansiyon	Yok	4	9	7	Düzce Otel	3.Sınıf	45	99
8	Kaynaşlı Pansiyon	Yok			8	Alp Otel	3.Sınıf	42	80
9	Beyaz Konak	Yok	20	32	9	Sivrikaya Otel	Yok	58	118
10	Davutun Nehir Evleri	Yok	20	45	10	Grand Beyaz Saray Otel	Yok	48	100
11	Diapolis Apart Pansiyon	Yok	32	128	11	Düzce Han Otel	Yok	27	53
12	Emel Pansiyon	Yok	4	10	12	Esen Otel	Yok	15	33
13	Prestij Apart	Yok	15	30	13	Düzce Bahar Otel	Yok	12	25
14	Şahin Pansiyon	Yok	8	14	14	Otel Hatipoğlu	Yok	40	70
15	Can Apart Pansiyon (Kale)	Yok	5	17	15	Emsa Pansiyon	Yok	81	160
16	Bahar Pansiyon	3.Sınıf	18	47	16	Emsa Plus Pansiyon	Yok	40	80
17	Deniz Feneri Apart Pansiyon	Yok	17	40	17	Kumbasar Otel	3.Sınıf	24	73
18	Çınar Tatil Sitesi (Fatih Bey)	Yok	15	40	18	Durmuşoğlu Otel	3.Sınıf	11	22
19	Mutlu Pansiyon	3.Sınıf	6	12	19	Fenerbahçe Topuk Yaylası Resort Sport (Özel İdare)	Yok	80	160

Tablo 3.3. Tablonun Devamı

BELEDİYE BELGELİ PANSİYON TESİSLERİ					BELEDİYE BELGELİ OTEL TESİSLERİ				
	Tesisin Adı	Sınıf Ad	Oda Sayısı	Yatak Sayısı		Tesisin Adı	Sınıf Ad	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
20	Tunç Pansiyon	3.Sınıf	8	14	20	İnciler Otel (Özel İdare)	3.Sınıf	15	30
21	Yılmaz Pansiyon	Yok	13	58	21	Beyaz Çınar Butik Otel	Yok	11	22
22	Demir Pansiyon	Yok	5	20	22	Sezgin Otel	Yok	18	50
23	Bordo Pansiyon	Yok	4	4	23	Yılmaz Otel	Yok	24	57
24	Özdemir Pansiyon	Yok	6	18	24	Koçan Otel	Yok	30	70
25	Uzunlar Pansiyon	Yok	2	4	25	Poyraz Otel	-	-	-
26	Sahil Pansiyon	Yok	8	32	26	Yeni Çınar Otel	Yok	27	65
27	Akgün Pansiyon	Yok	4	4	27	Öz Korkmaz Otel	Yok	16	60
28	Mimoza Pansiyon	3.Sınıf	14	32	28	Otel Tuana	Yok	11	24
29	Sümbüllü Konak (Mimoza Pansiyon)	3.Sınıf	4	10	29	Huzur Tatil Köyü	Yok	20	75
30	Yeni Çınar Pansiyon	-	-	-	30	Parla Beach Otel	Yok	22	50
31	Bahçeli Ev Pansiyon	3.Sınıf	4	10					
32	Pulya Jur Apart	3.Sınıf	6	25					
33	Sindoma Pansiyon	3.Sınıf	6	24					

Tablo 3.4. Turizm İşletme Belgeli Konaklama İstatistikleri

Yıl	TESİSE GELİŞ SAYISI			GECELEME			ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ			DOLULUK ORANI(%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
2007	2134	26694	28828	3537	39534	43071	1,7	1,5	1,5	2,42	27,10	29,52
2008	948	23033	23981	1797	37271	39068	1,9	1,6	1,6	1,21	25,17	26,38
2009	1115	22424	23539	2938	32493	35431	2,6	1,4	1,5	1,99	21,99	23,98
2010	1210	22142	23352	2056	32951	35007	1,7	1,5	1,5	1,47	23,56	25,03
2011	1615	26388	28003	3663	41455	45118	2,3	1,6	1,6	2,34	26,50	28,85
2012	1160	25980	27140	2709	39741	42450	2,3	1,5	1,6	1,38	20,30	21,68
2013	1992	56891	58883	5299	105772	111071	2,7	1,9	1,9	1,76	35,21	36,97
2014	3180	53077	56257	8149	99019	107168	2,6	1,9	1,9	2,72	33,01	35,73
2015	5538	59865	65403	15032	111261	126293	2,7	1,9	1,9	4,85	35,90	40,75
2016	3318	57005	60323	9199	110420	119619	2,8	1,9	2,0	2,96	35,54	38,50
2017	1879	36949	38828	4522	78444	82966	2,41	2,12	2,14	1,88	32,69	34,57

Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü)

Yukarıdaki tabloda, turizm işletme belgesine sahip olan konaklama tesislerinin istatistikleri bulunmaktadır (Tablo 3.4). İlçenin 2017 yılı verilerine göre, 1879 yabancı, 36949

yerli olmak üzere toplamda 38828 turist tesislere gelmiş geceleme sayıları yabancı turistlerde 4522, yerli turistte ise 78444 olarak belirtilmiştir. Ortalama kalış sürelerinde yabancı turistler 2,41 gece, yerli turistler 2,12 gece olarak kayıtlara geçmiştir. Doluluk oranı ise toplamda %34,57 olarak gerçekleşmiştir. Tüm verilere bakıldığında 2015 yılının en iyi istatistiklere sahip olduğu görülmektedir. 2015 yılı, %40,75 doluluk oranı ile en fazla doluluk oranına sahip yıldır. 2007 yılından itibaren bakıldığında işletmelerin turist sayıları, geceleme sayıları, ortalama kalış süreleri ve doluluk oranları arada istisnalar bulunsa da genel itibariyle sürekli artmıştır. Bu da ilçenin turizm açısından giderek daha fazla yerli turist çeken bir bölge ve cazibe merkezi haline gelmesi anlamını taşımaktadır.

Tablo 3.5, Akçakoca ilçesinde faaliyette bulunan belediye belgeli konaklama tesislerinin istatistikleri verilmiştir. 2009 yılından itibaren tüm verilerde artış gözükmemektedir. Doluluk oranlarına bakıldığında 2009 yılında %18,05 iken 2017 yılında bu oran 26,58 ve son 10 yıllık verilerde maksimum değer olarak gerçekleşmiştir. Tesise geliş yapan turist sayılarına bakıldığında 2009 yılında toplamda 28592 kişi bulunurken 2017 yılında 37.095 kişi bulunmaktadır. Turist olarak gelenlerin çoğunluğu yerli turist olup bunların geceleme sayıları incelendiğinde ise, 2017 yılında 98.713 olduğu görülmektedir. Ortalama kalış sürelerine bakıldığında ise, yerli turistlerin daha fazla kalış sürelerine sahip olduğu görülmektedir. Toplam oranları 2009 yılı için 2,3 iken 2017 yılı için 2,72 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3.5. Belediye Belgeli Konaklama İstatistikleri

	TESİSE GELİŞ SAYISI			GECELEME			ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ			DOLULUK ORANI(%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
2009	1114	27478	28592	1841	64848	66689	1,7	2,4	2,3	0,5	17,55	18,05
2010	920	40958	41878	1770	76381	78151	1,9	1,9	1,9	0,39	16,98	17,38
2011	886	50445	51331	1489	108509	109998	1,7	2,2	2,1	0,31	22,26	22,56
2012	885	35990	36875	2130	117443	119573	2,4	3,3	3,2	0,43	23,49	23,91
2013	451	37892	38343	2087	125726	127813	4,6	3,3	3,3	0,42	25,07	25,49
2014	1632	33158	34790	4116	102922	107038	2,5	3,1	3,1	0,8	19,91	20,7
2015	1247	47818	49065	3137	116654	119791	2,5	2,4	2,4	0,63	23,45	24,08
2016	445	33533	33978	1614	91641	93255	3,6	2,7	2,7	0,32	18,38	18,71
2017	1003	36092	37095	2304	98713	101017	2,3	2,74	2,72	0,61	25,97	26,58

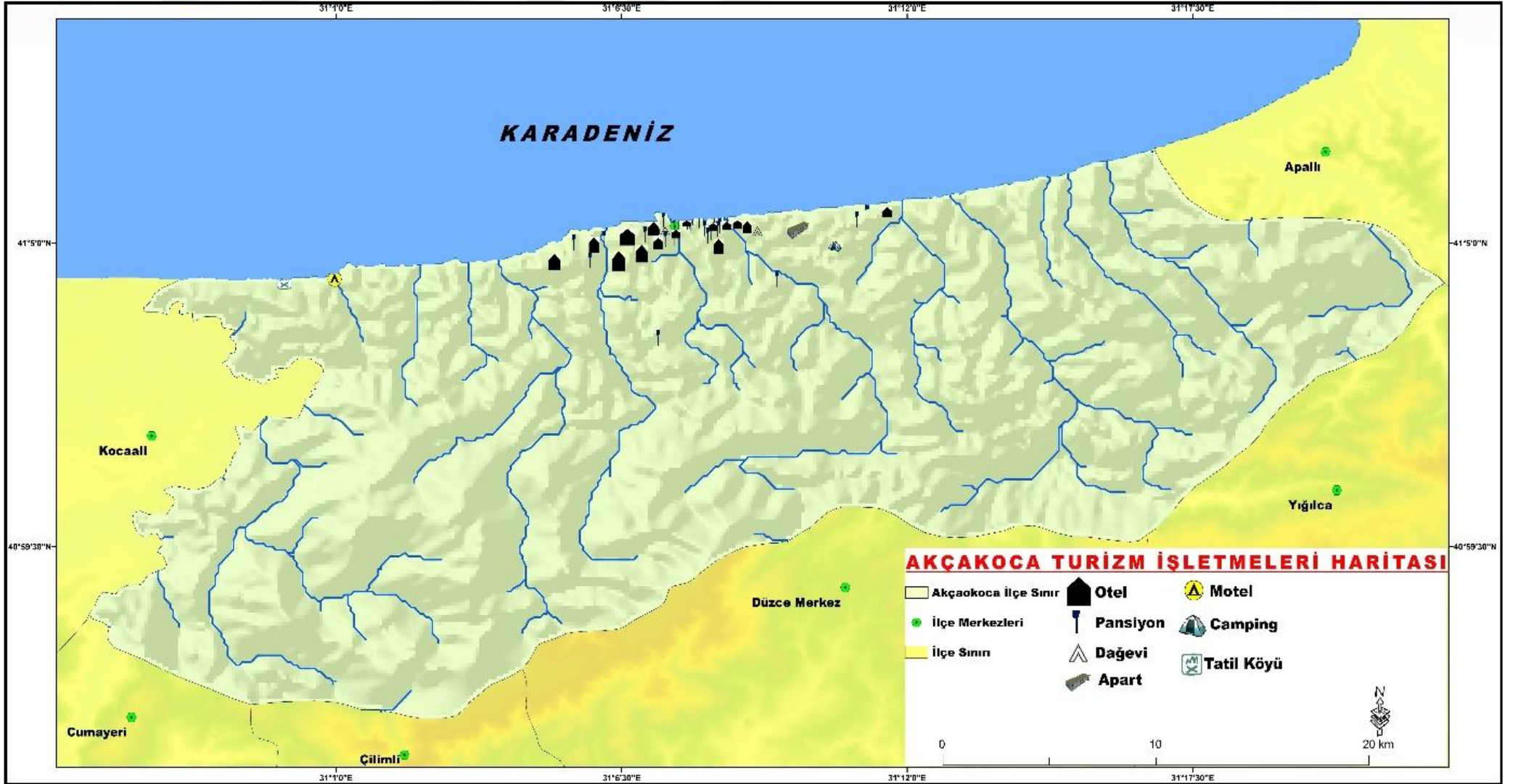
Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü)

Akçakoca ilçesinde yazın yapılan fındık hasadı nedeniyle köylerde bulunan evlerinde kalmayı tercih etmektedir. Halk boş kalan evlerini gelen turistlere kiraya vermektedir.

Bölgede apart konaklama yapılarında son dönemlerde önemli bir artış görülmüştür. Konaklama imkânının yüksek olduğu bölgede 69 odalı, 140 yatak kapasitesi ile 16 çalışanı bulunan ve 7/24 hizmet veren öğretmen evi bulunmaktadır.

Harita 3.4'te görüldüğü üzere, konaklama alanları genel olarak Akçakoca merkezinde yoğunluk göstermektedir. Arazi çalışması süresinde yapılan gözlemlerde büyük otel işletmeleri özellikle kıyı şeridinde bulunan plaj alanlarında inşa edildiği görülürken, pansiyon, motel, apart gibi küçük işletmeler ise şehrin iç kısmında görülmüştür. Yapılan arazi çalışmaları neticesinde bölgenin büyük şehirlere yakınlığı ve ana bağlantı noktası olması geçiş güzergâhı olması merkez dışındaki otellerin kışında müşteri bulunmasına olanak sağlamıştır.

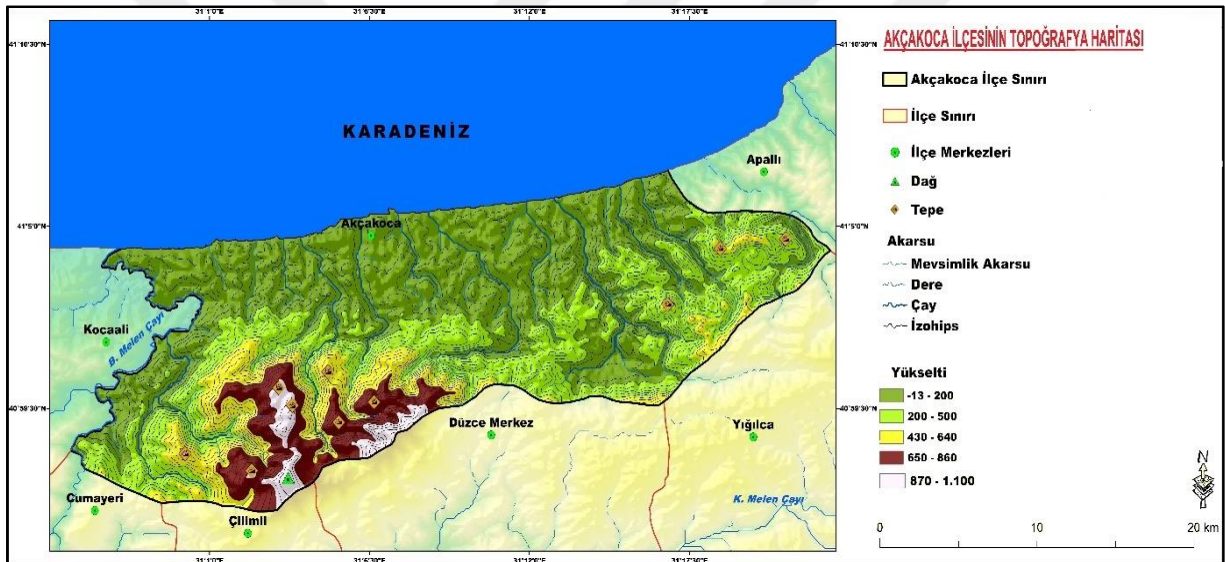

Harita 3.4. Akçakoca Turizm İşletmeleri Haritası

4. AKÇAKOCA'DA MEYDANA GELEN DOĞAL AFETLER

Afet kavramı Birleşmiş Milletler (BM) tarafından insanlar için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplara neden olan, normal yaşamı durdurarak veya kesintiye uğratarak toplumları etkileyen ve yerel imkânlar ile baş edilemeyen her türlü doğal, teknolojik veya insan kaynaklı olaylardır şeklinde tanımlamaktadır (Zıvralı ve Cabbar, 2015: 156). Doktrinde ise, birçok kurum ve kuruluşun koordineli bir şekilde görev almasını gerektiren ve insan hakları için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar meydana getiren, normal yaşamı ve insan aktivitelerini durdurarak veya kesintiye uğratarak toplumları veya insan topluluklarını etkileyen doğal, teknolojik ve insan kökenli olaylara denilmektedir (Erkal ve Değerliyurt, 2009: 149). Bu açıdan bir olayın afet olarak değerlendirilebilmesi için can ve mal kaybına sebep olması aranmaktadır.

Harita 4.1. Akçakoca İlçesinin Topografya Haritası

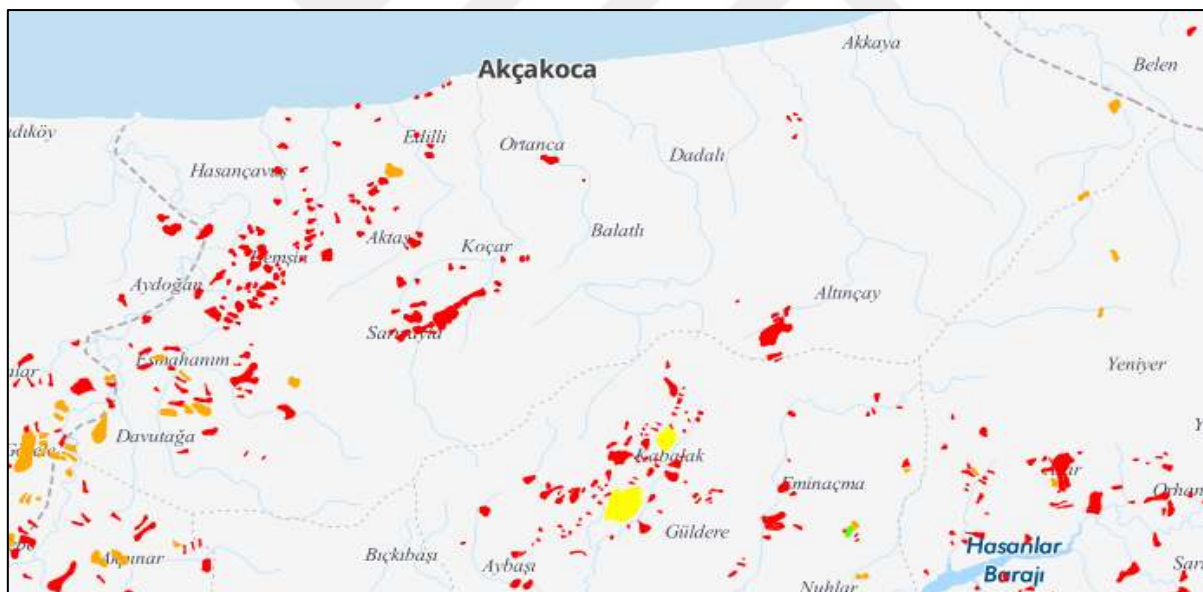
Doğal afetler, toplumun sosyo-ekonomik ve kültürel etkinliklerini olumsuz yönde etkileyen, önemli ölçüde can ve mal kaybına neden olan, ağırlıklı olarak ya da tamamen doğal etkenlerin neden olduğu doğal tehlikelerle ortaya çıkan olaylar olarak tanımlanabilir (Şahin ve Sipahioğlu, 2003: 6).

Beklenmedik bir şekilde gerçekleşen afetler insan hayatını olumsuz yönde etkilemekte ve önemli ekonomik, sosyal, rekasyonel, kültürel gibi birçok aksaklıkların yaşanmasına neden olmaktadır. Yaşanan aksaklıklar ekonomik sürdürülebilirliğin önüne geçerek insan hayatının da sürdürülebilirliğine engel olmaktadır. Afetin boyutu, şiddeti etkilemiş olduğu alan bu bağlamda önemlidir. Afetler gerçekleştiği alan küçük olsa da tüm bölgeyi

etkileyebilecek güce sahiptirler. Bu anlamda Akçakoca'yı etkileyen başlıca doğal afetler şunlardır.

4.1. Heyelan

Heyelan, kütle hareketi olup dağ göçmesi olarak ifade edilmektedir. Kayaçlar, kayaç parçaları, tabakalar (katmanlar) ve toprağın yer çekimi etkisiyle yamaç aşağı kaymaları, yuvarlanmaları ve düzlükler, vadi içleri ve özellikle de yol boylarında, yani eğimin azaldığı yerlerde birikmesi şeklindeki kütle hareketi olarak tanımlanmaktadır. Yerleşmeler, yollar ve sanayi tesisleri gibi insan eserlerine zarar vermeleri durumunda heyelanlar, önemli doğal afetler arasında yer almaktadır (Doğanay, 2017: 223). Heyelanlar, kaya, toprak veya diğer doğa kalıntılarının yer çekimi etkisiyle yamaç aşağıya kayması ile oluşmaktadır. Bu kaymalara, depremler, yangınlarla bitki örtüsünün tahribatı, insanların yer yüzeyinde yaptığı değişiklikler, volkan patlamaları, aşırı yağışlar ve deniz dalgaları neden olabilmektedir. Yamaçlarda oluşan çatlaklar, eğilen ağaçlar, direkler ve duvarlar, kaya ve toprağın aşağıya doğru yavaşça kayması bir heyelana dair uyarı işaretleridir (Kadıoğlu, 2018: 90).

Harita 4.2. Akçakoca İlçesi Heyelan Haritası

Kaynak: (Duman vd., 2011)

Yukarıdaki harita, Akçakoca ilçesinin heyelan risk haritasıdır. Haritada, turuncu ile gösterilen yerler zamanlı etkisini kaybetmiş olan eski heyelan bölgelerini göstermektedir. Kırmızı ile gösterilen alanlar, şu an aktif olan alanları göstermektedir. Sarı ile gösterilen alanlar ise, krip (yavaş akma), kayma, akma şeklindeki heyelan alanlarını göstermektedir. Haritadan da anlaşılacağı üzere, özellikle Melen çevresi, Sakarya il sınırının bulunduğu alan

heyelan açısından riskli alanlar olarak görülmektedir. Bununla birlikte, Kurugöl, Sarıayla, Uğurlu, Aktaş, Hasançavuş, Esmahanım ve Hemşin bölgeleri aktif heyelan bölgeleri olarak görülmektedir. Özellikle Esmahanım, Aktaş ve Hasançavuş üçgeni, heyelan riskinin oldukça yüksek olduğu alanlardır. Aktifliğini kaybetmiş olup eski heyelan bölgeleri olarak da, Davutağa, Edilli ve çevre bölgelerindeki alanlar dile getirilebilir. Harita genel olarak değerlendirildiğinde, aktif heyelan bölgelerinin çokluğunun özellikle Sakarya il sınırındaki yerleşim alanlarında yoğunlaşma gösterdiği görülmektedir (Harita 3.2).

Tablo 4.1. Akçakoca Heyelan İstatistikleri (2013-2015)

Başlangıç Tarihi	Köy/Mahalle	Hasarlı Bina Sayısı
07.10.2013	Kirazlı	1
12.07.2014	Merkez	-
02.01.2014	Merkez	4
12.12.2014	Davutağa	2
25.11.2014	Sarıayla	1
10.03.2015	Davutağa	-
30.06.2015	Sarıayla	-

Kaynak: (AFAD TABB)

Yukarıdaki tabloda Türkiye Afet Bilgi Bankasından alınan ve Akçakoca ilçesine ait heyelan verileri bulunmaktadır (Tablo 4.1). 2013 yılında Kirazlı köyünde aşırı yağışlardan kaynaklı heyelan felaketi gerçekleşmiş ve 1 bina hasar almıştır. Bunun üzerine Bakanlar Kurulu “Afete Maruz Bölge” ilanında bulunmuştur. 2014’ün Temmuz ayında toprak kayması sonucu meydana gelen heyelan felaketinde 1 vatandaş hayatını kaybetmiştir. Yine 2014 yılının Ocak ayında Merkez Ayazlı mahallesinde aşırı yağışlardan dolayı gerçekleşen heyelanda 4 bina hasarlı hale gelmiş ve Bakanlar Kurulu bölgeyi “Afete Maruz Bölge” ilan etmiştir. 2014 yılının 11.ayında bölgede çokça görülen aşırı yağışlardan kaynaklı heyelan meydana gelmiştir. 1 binada hasar görülmesi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile “Afete Maruz Bölge” ilanı gerçekleştirilmiştir. 2014 yılına ait son heyelan felaketi ise, aralık ayının 12’sinde gerçekleşmiş ve yine aşırı yağışlardan kaynaklı heyelan felaketi gerçekleşmiştir. Bunun sonucunda 2 bina hasar görmüş ve yine Bakanlar Kurulu “Afete Maruz Bölge” ilanında bulunmuştur. 2015 Mart ayının ilk haftası içerisinde aşırı yağış kaynaklı meydana gelen heyelan nedeni ile 124164,55 m² alanda hasar oluşmuştur. Bunun sonucunda “Afete Maruz Bölge” ilanı gerçekleştirilmiştir. 2015’in yazında gerçekleşen heyelan, aşırı yağış kaynaklı olup fındık bahçelerinde hasar meydana getirmiş ve bölgenin “Afete Maruz Bölge” olarak vasıflandırılmasına yol açmıştır (AFAD TABB). Bu tarihten sonra Akçakoca’da olan en önemli heyelan 2019 yılında meydana gelmiştir (Fotoğraf 4.1)

Fotoğraf 4.1. Akçakoca 2019 Yılına Ait Heyelan Fotoğrafları

Kaynak: (AFAD)

4.2. Deprem

Tarih boyunca dünyanın karşılaştığı en büyük doğal afetlerin başında depremler gelmektedir. Yer kabuğunun doğal etkenlerin etkisi altında uğradığı kısa süreli sarsıntılara deprem denilmektedir (Erinç, 2000). Depremler yer kabuğundaki hareketler sonucu kırıklar üzerinde (fay hattı) biriken enerjinin bir anda ortaya çıkmasıyla meydana gelen ve önlenmesi mümkün olmayan hareketlerdir. Yerkabuğu, plaka veya levha adı verilen muhtelif genişlik ve kalınlıktaki kara parçalarından meydana gelmiştir. Bu plakalar, zayıf dirençli (akışkan) astenosfer üzerinde yer alırlar ve mantodaki konveksiyonel akıntıların etkisiyle hareket ederler. Ayrıca plakalar arasındaki sınırlar oynaktır. Depremler büyük oranda levhaların sınırlarında oluşan kıvrılmalar ve kırılmalarla ilişkilidirler. Levhaların birbirinden uzaklaştıkları, birbirinin altına daldıkları ya da birbirine sürtündükleri sınırlar depremlerin meydana geldikleri alanlardır (Biricik ve Korkmaz, 2001). Depremler yeryüzünde en çok can ve mal kaybına neden olan afetlerin başında gelmektedir. Depremlerin sonucunda, can kayıpları, yaralanmalar, yüzey kırıkları, bölgesel çökmeler, tsunami oluşumu, heyelan, yamaç ve çamur akıntısı, deniz altında ve yer üstünde gerçekleşen çığlar, yer altı ve yer üstündeki su seviyelerinde değişimler, şehir içi hatların parçalanması, yangınlar, patlamalar, barajların tahribi ve sel olaylarının oluşumu, haberleşme ve ulaşım ağlarının tahribatı ya da kullanılamaz hale gelmesi, hizmet ve üretim aksaklıkları oluşabilmektedir. Bununla birlikte toplum üzerinde sosyolojik ve psikolojik etkileri de bulunmaktadır (Aydın ve Sağdıç, 2019: 133-137).

Harita 4.3. Akçakoca ve Çevresi Diri Fay Haritası

Kaynak: (MTA)

Kentsel ve sanayi alanlarının yer seçimi, yüzey faylanması tehlikesinin tayini ve deprem güvenli tasarımı açısından gerekli fay parametrelerinin belirlenmesinde, stratejik öneme sahip kritik mühendislik yapıları için yer seçimi, fay parametreleri ve bu yapıları etkileyecek maksimum deprem büyüklüğünün tayininde önemli bir kaynaktır. Diri fay haritaları deprem tehlikesinin belirlenmesi ve deprem zararlarının azaltılmasında gerekli bilgi altyapısının temelini oluşturmaktadır. Bu bilgi altyapısı sayesinde, afet zararlarının azaltılması çalışmalarında gerekli, deprem tehlike analizleri yapılabilmekte ve uygulamayı yönlendirecek olan deprem tehlike haritaları hazırlanabilmektedir (MTA). Buna göre Akçakoca ilçesinin fay hatları incelendiğinde, ilçe içerisinde Sakarya il sınırından Sarıayla beldesi arası, Balatlı Dadalı arası ve Altınçay bölgelerinde fay hatlarının olduğu görülmektedir. Fakat deprem olgusu, şiddet ve büyüklük ile ilgili olduğundan çevre bölgelerde bulunan fay hatları da Akçakoca ilçesini deprem açısından etkilemektedir. Özellikle Kuzey Anadolu Fay Hattının bulunduğu bölgeler olarak Sakarya, Kocaeli ve Bolu illerine yakınlığının bulunması, bu illerde gerçekleşebilecek depremlerin az da olsa Akçakoca'da da etkili olacağı düşünülmektedir.

Tablo 4.2. 1900-2000 Arasında Yılları Akçakoca Çevresinde 5 ve Üzeri Şiddetindeki Depremler

Tarih	Büyükölük	Yer
23.08.2000	5	Çamlıca-Hendek (Sakarya)
19.11.1999	5	Yazlık-Gölyaka (Düzce)
17.11.1999	5	Kızılağıl- (Bolu)
12.11.1999	5	Yeşiltepe-Kaynaşlı (Düzce)
12.11.1999	5.2	Elmalık- (Bolu)
12.11.1999	5.2	Darıyeribakacak-Kaynaşlı (Düzce)
12.11.1999	5.1	Kaledibi- (Düzce)
12.11.1999	5.4	Hamamüstü-Gölyaka (Düzce)
12.11.1999	5.2	Aydınşınar- (Düzce)
12.11.1999	7.2	Uğur- (Düzce)
7.11.1999	5	Altındere-Akyazı (Sakarya)
22.08.1999	5	Ortaköy-Hendek (Sakarya)
17.08.1999	5	Çınarlı- (Düzce)
22.07.1967	5.5	Bakacak-Hendek (Sakarya)
22.07.1967	6.8	Güzlek-Akyazı (Sakarya)
01.06.1957	5.3	Değirmenştepe-Gölyaka (Düzce)
29.05.1957	5.2	Nuriye-Hendek (Sakarya)
27.05.1957	5.8	Saçmalıpınar-Gölyaka (Düzce)
26.05.1957	5.9	Harmantepe-Hendek (Sakarya)
26.05.1957	5.2	Akçakoca Açıkları-Düzce (Karadeniz)
26.05.1957	5.3	Kocaali Açıkları-Sakarya (Karadeniz)
26.05.1957	5.5	Durmuşlar-Akyazı (Sakarya)
26.05.1957	7.1	Güzeldere-Gölyaka (Düzce)
05.04.1944	5.6	Mamure- (Düzce)
02.02.1944	5.3	Elmalık- (Bolu)
01.02.1944	5.3	Samandere- (Düzce)
01.02.1944	7.2	Gerede-Çerkeş (Bolu)
20.06.1943	5.6	Kahraman-Hendek (Sakarya)
20.06.1943	6.6	Türkbeylikışla-Söğütlü (Sakarya)
24.01.1928	5.5	Kovukpelit-Kocaali (Sakarya)
22.10.1905	5.4	Esmahanım-Akçakoca (Düzce)

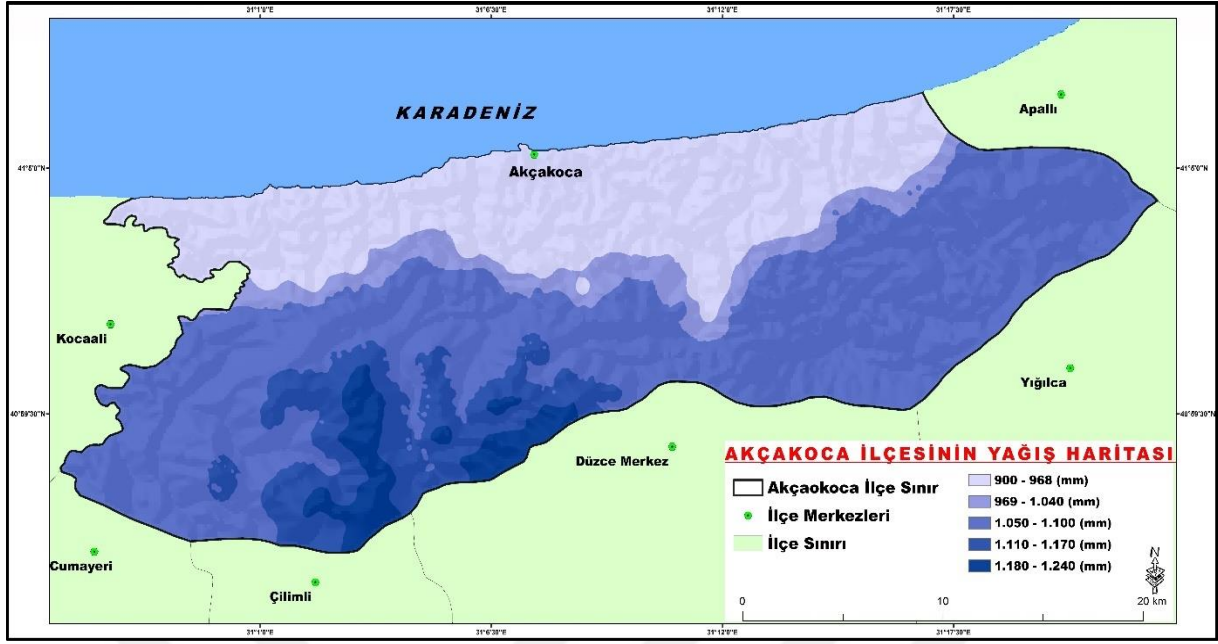
Kaynak: (Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi Deprem Araştırma Enstitüsü (BÜKRDAE))

Yukarıdaki tabloda, 1900 yılından günümüze kadar Akçakoca ve çevresinde gerçekleşen 5 ve üzeri şiddetteki depremler listelenmiştir. 22.10.1905 tarihi ile başlayıp günümüze kadar olan depremler listelendiğinde 5 ve üzeri depremler toplamda 31 adettir. Bunlardan, 01.02.1944 tarihinde Bolu-Gerede’de gerçekleşen 7.2 şiddetindeki, 26.05.1957

tarihinde Düzce-Gölyaka'da gerçekleşen 7.1 şiddetindeki, 22.07.1967 tarihinde Sakarya-Akyazı'da gerçekleşen 6.8 şiddetindeki ve 12.11.1999 tarihindeki Düzce'de gerçekleşen 7.2 şiddetindeki depremler büyük depremler olarak kayda geçmiştir. Tabloda belirtilen günümüze yakın en son tarih olan 2000 yılından beri Akçakoca ve 50 km yarıçaplı dairesel bölgede 4 ve üzeri gerçekleşen deprem sayısı 9'dur. Bunlardan Akçakoca ilçe sınırları içerisinde gerçekleşen en büyüğü ise 4.6 şiddetindedir. Özellikle 1999 yılındaki Gölcük ve Düzce depremleri ilçe genelinde hasarlara yol açmıştır. Bu depremler ile 19 binanın hasar alıp enkaz haline geldiği, il genelinde ise toplamda 1761 binanın enkaz durumunda olduğu belirtilmektedir. İl geneline oranlandığı zaman, Akçakoca, çok düşük bir yüzdelik dilime sahiptir (Tatar, 2005: 8).

4.3. Sel

İnsanlar tarih öncesi çağlardan beri yaşamak için hep nehir kıyılarını ve deniz kenarlarını tercih etmişlerdir. Çünkü suya yakın olmak demek aynı zamanda kolay ulaşım, daha yumuşak bir iklim ve daha verimli topraklar demektir. Fakat bu durum her zaman insanlar için olumlu etkilerde bulunmamaktadır. Bir bölgede toprağın belirli bir süre için tamamen ya da kısmen su altında kalması olayına denilen sel, ani, büyük ve düzensiz su akıntılarına verilen isimdir. Bir akarsu ya da deniz, göl gibi büyük su kitleleri kimi zaman fazlasıyla suyla yüklenmekte ve bunun sonucunda ise taşarak yatağından çıkmakta ve sel adı verilen doğal afete neden olmaktadır. Bundan dolayı su kenarlarına yapılan yerleşim, her zaman olumlu sonuçlar doğurmamaktadır. Sel ve taşkın olayları, köprü, tarım arazisi, yol vb. yapılara zarar vermenin yanında can kayıplarına da neden olmaktadır (Özdikmen, 2017: 25). Bitki örtüsünün, yer yer ya da bütünüyle ortadan kalkmış olduğu çıplak eğimli yamaçlarda görülen ve zaman zaman taşan düzensiz akarsu yataklarının sağanak yağışlar sonucu yamaçlarından hızla inmesi ve taşınan materyalin de katkısıyla sel yatağını doldurması sonucu afet gerçekleşmektedir. Etkin bir aşındırma, taşıma ve biriktirme gücüne sahip bu akarsuların yataklarına, sel yatağı ve eğimli alanlardan taşınarak materyalin yığıldığı sahalara da taşkın alanı denilmektedir (Doğanay, 2017: 453).

Harita 4.4. Akçakoca İlçesinin Yağış Haritası

Düzce ve çevresinin 1950-2019 yılları arasında sel felaketinden etkilenen bölgeler bakıldığında Düzce merkez ve çevresinde görülmektedir. Harita 4.4 görüldüğü üzere yağışın Akçakoca bölgesinde 900 ile 968 (mm) olduğu bu değerlerin üstüne çıkmadığı görülmüştür. Yükselti değerleri 600 ve üzerine çıktıkça yağışın 1100 (mm) üstüne çıktığı görülmektedir. Harita 4.4. Akçakoca da yaşanan sel felaketlerinin ihmaller nedeniyle gerçekleştiğinin de bir kanıtının göstergesidir. Türkiye'deki can kaybı ve etkilenilen yerleşim yerleri açısından %10 etkide bulunmaktadır.

Düzce'de gerek arazi yapısı gerekse insan hatasından kaynaklı önemli sonuçlar doğuran sel/taşkın olayları gerçekleşmektedir. Uzunlukları çok fazla olmasa da sayısal olarak çok fazla olan derelerin Akçakoca'nın güneyindeki ve yüksekliği 1169 m. olan dağlık araziden gelerek denize akması, dere yataklarının bu denli eğimli arazilerde bulunması, yağış yoğunluğunun olduğu dönemlerde sel riskini arttırmaktadır. Ayrıca Akçakoca ve çevresindeki fındık tarlalarının artırmak adına kesilen ormanların dere yatağına atılması sel ve taşkın tehlikesini de arttırdığı bilinmektedir (Tatar, 2005: 65).

Bölgede gerçekleşen sel ve taşkınların en büyük nedeni ise kesilen ormanların yerini alan fındık tarlalarından derelere atılan kesilen ağaç atıklarıdır. Bu atıklar zaman içinde birikerek yığın haline gelip dere yataklarının ağızını kapatarak sele neden olmaktadır.

Tablo 4.3. Düzce İli Sel İstatistikleri (1995-2019)

Başlangıç Tarihi	Köy/Mahalle	Hasarlı Bina Sayısı
12.07.1995	Düzce/Yığılca	-
22.05.1998	Düzce/Yığılca	60
05.07.2005	Düzce/Akçakoca	50
14.10.2010	Düzce/Akçakoca	-
06.06.2014	Düzce/Akçakoca	-
17/18.07.2019	Düzce/Akçakoca	466

Kaynak: (AFAD TABB)

Türkiye Afet Bilgi Bankası'nın verilerine göre Akçakoca ilçesinde meydana gelen sel felaketlerinin kayıtları tabloda gösterilmiştir (Tablo 4.3). Buna göre, 12.07.1995 tarihinde sağanak yağış sonucunda derenin taşması ile oluşan sel felaketinde yollar kapanmış ve kilometrelerce kuyruklar oluşmuştur. 22 Mayıs 1998'de meydana gelen sel felaketinde 60 bina hasar görmüş ve birçoğu da yıkılmıştır. Bununla birlikte 1 kişi vefat etmiş, 3 bine yakın kanatlı hayvan da sel kaynaklı telef olmuştur. Yağışlı hava sonucunda 2005 Temmuz'unda gerçekleşen Sel felaketinde, 50 den fazla işyerinde ve evde hasar oluşmuş, kimi yerlerde ise çökme olayları meydana gelmiştir. 2010 yılındaki sel felaketi de yine sağanak yağıştan kaynaklanmıştır.

Fotoğraf 4.2. Akçakoca 2019 Yılı Sel Felaketine Ait Fotoğraflar

Kaynak: (AFAD)

İl merkezi ile birlikte Akçakoca'nın da bulunduğu 3 ilçede meydana gelen selde, yollar kapanmış, araçlar yolda mahsur kalmış, bölgede ki birçok yapı sular altında kalmış, balıkçılar denize açılammıştır. Haziran 2014'deki sel felaketi aynı zamanda heyelanı da getirmiştir. Akçakoca ile birlikte 3 ilçede daha selin izleri görülmüş ve yollar kapanmıştır

(AFAD TABB). Bununla birlikte 2019 yılının Temmuz ayında gerçekleşen sel felaketi son yıllarda bölgede görülen en büyük felaketlerdendir (Fotoğraf 4.2).

Fotoğraf 4.3. Akçakoca Merkez Sel Öncesi ve Sonrası Fotoğrafları (2019)

Kaynak: (a: Saha Çalışması Sırasında Çekilmiştir, b: Parla Beach Otel işletmecisi)

Yukarıdaki fotoğrafta Akçakoca Merkez'in sel felaketi öncesi ve sonrası fotoğrafları bulunmaktadır. Sol fotoğrafta dere yatağının 2020 (Ağustos ayında çekilmiştir) yılındaki görüntüsü verilmektedir. Sağ taraftaki fotoğrafta 2 işletmenin (Tuana Butik Otel, Parla Beach Otel) tamamen su ve çamur akıntısı altında kaldığı görülmektedir. Fotoğraflarda görülebilecek en büyük ayrım ise 1 yıl içinde bölgenin yapılaşma hızıdır. Fotoğraf 4.3 sol kısımda gösterilen fotoğrafta yapılaşmanın seyrekliği görülürken, sağ kısımdaki fotoğrafta tepe alanlarında yeni yapılar ve inşaatlar görülmektedir.

Fotoğraflardan da anlaşılacağı üzere felaketin büyüklüğü görülmektedir. 40 köy yolunun kapandığı, 24 köy yolunun elektriğinin kesildiği, 95 adet köprü ve menfezin yıkıldığı, 29 köyde bina hasarlarının ve 40 köyde tarımsal hasarın olduğu felakette, 141 km yol da heyelandan etkilenmiştir (TMMOB, 2019: 22). Fotoğraflar sel felaketinin daha iyi anlaşılabilmesi için yukarıda çekilmiş fotoğraflardır (Fotoğraf 4.3). Şehir merkezinde de etkili olan sel, toplamda 466 binanın hasar görmesine 76 binanın yıkılmasına, 5989 dekar fındık arazisinin ve 125 dekar sebze bahçesinin zarar görmesine neden olmuştur. Ayrıca, 249 büyükbaş ve küçükbaş hayvanın ve binlerce kümes hayvanının telef olmasına neden olmuştur (TMMOB, 2019: 23).

Olaya ilişkin AFAD'ın 17.09.2019 tarihinde hazırlamış olduğu raporda ise, meydana gelen yağışlar çerçevesinde Akçakoca ilçesinde 84,7 kg., Cumayeri ilçesinde 75 kg., Çilimli ilçesinde 72 kg. ve Kardüz Yaylasına 161,7 kg. yağış düşmüştür. Bunların sonucunda, zarar

tespit çalışmaları kapsamında 525 noktada hane işyeri zararı tespit edilmiş ve bu zarar tespiti maliyeti 35.496.195,00 TL olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda 47 köyde çalışmalar yürütülmüş ve söz konusu köylerin 39'unda hasarlı yapı tespit edilmiştir. Bu çerçevede 141 konut, 19 ticarethane ve 25 ahırda ağır hasar tespiti gerçekleştirilmiştir. Yürütülen çalışmalar doğrultusunda Genelkurmay Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel komutanlığı, İl Özel İdaresi, Düzce, Sakarya, Kocaeli, Samsun, Bursa, Zonguldak, Bolu illerine ait AFAD'ın da içinde olduğu toplamda 31 kurumdan 2515 personel, 673 araç ve 94 arama köpeği ile arama çalışmaları devam etmiş, kayıp olan 7 kişinin, cansız bedenlerine ulaşılmıştır (AFAD, 2019b).

4.4. Akçakoca İlçesinin Şehir Planlaması ve Doğal Afet İlişkisi

Şehir planları veya şehirlerin düzenlerinden anlaşılması gereken şehirlerin fizyonomileridir. Şehir planları konusu sadece coğrafya bilimi ile uğraşanların değil, mimarlar, şehir ve bölge plancıları, sosyologlar, sosyal antropologlar gibi birçok daldaki bilim insanlarının yakından ilgilendiği alandır. Coğrafyacılar, daha çok planın coğrafya ile ilişkisini irdelemekte, beşeri ve doğal çevreye etkilerini incelemektedirler. Bu tespitler yapılabilirse, şehrin içinde bulunduğu coğrafi çevreyle olan etkileşimi daha iyi anlaşılabilir. Aksi hallerde, şehir hayatında görülecek çevre kirliliği ve yanlış yapılanmanın neden olduğu maddi ve manevi sorunlar ortaya çıkacak, bunların giderilmesi için boşa zaman, emek ve masraf edilmesi gerekecektir. Bütün bu sebeplerden dolayı hem şehirlerin yerleşim şekillerini ilgilendiren konular, hem de bu yerleşmedeki farklı kullanım sahalarındaki çeşitli özellikler bağlamında, şehirlerin yerleşim sahalarından yararlanma, merkezi iş sahası ve şehir planlaması gibi çeşitli konuların ortaya çıkardığı sorunlar ve bu sorunların nasıl aşılabileceği daha iyi anlaşılacaktır (Akova, 2019: 124). Dünya nüfusunun büyük çoğunluğunun şehirlerde hayatlarını devam ettirdikleri düşünüldüğünde, özellikle daha gelişimini tamamlayamamış ülkelerin çok milletli merkezi alanları, şehir planlamasından yoksun alanlardan meydana gelmektedir. Dolayısıyla bu alanlarda meydana gelen bir afetin yıkıcılığı çok daha fazla olmaktadır. Afetin, nüfusun yoğun olduğu bölgelerde yaşanması, fiziksel, toplumsal ve iktisadi anlamda riskleri arttırmaktadır. Buna karşın şehir yöneticilerinin afetlere karşı planlamalara gitmesi gerekmektedir (Türkoğlu vd., 2009: 22). Tabi bu durumda planlanacak olan bölgenin zemin etütlerinin de gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Fotoğraf 4.4. Yapılaşmanın Yoğunlaştığı Alanlar

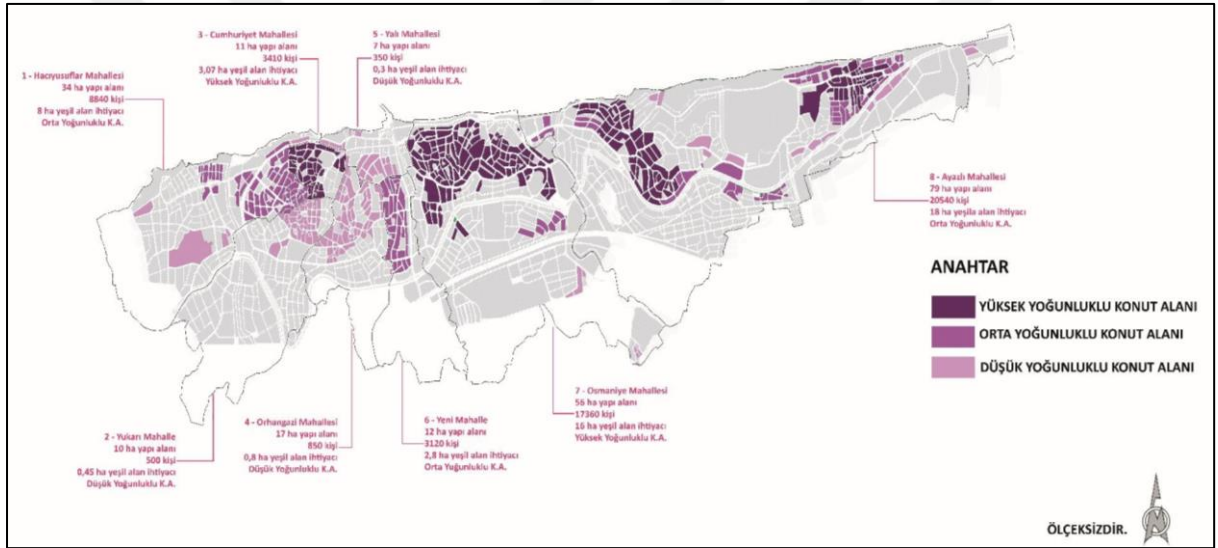
Kaynak: (Saha Çalışması Sırasında Çekilmiştir)

Akçakoca özeline bakıldığında, ilçede dere yatakları kenarlarında ve sahildeki yapılaşmaların haricinde zeminin bazı yerlerde kaya bazı yerlerde ise killi kireç taşı olduğu gözlemlenmiştir. İnşaatlar için ise, zemin etüdü işlemlerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Özellikle 1999 Düzce depreminden sonra herhangi bir imar değişikliği işlemleri gerçekleştirilmemiş ve sadece izin verilen kat adedinde düzenlemeye gidilip 5'ten 4'e indirilmiştir (Tatar, 2005: 60). Fakat 1999 depreminden sonra, Düzce ilinin konut stokunun %90'ı hasar görmüş ya da yıkıma uğramıştır (Tanrıverdi Kaya vd., 2018: 592). TÜBİTAK'ın 1999 Düzce depreminden sonra hazırlamış olduğu raporunda, şehir merkezinin yapılaşmaya elverişli bulunmadığı, depremin etkilerinin çoğunlukla zemin taşıma mukavemeti ile bağlantılı olduğu belirtilmiştir. Bundan dolayı yapılaşmanın gerçekleştirileceği yerler için, kentin kuzeydoğusunun daha uygun olduğu ifade edilmiştir (TÜBİTAK, 1999: 35). Düzce-Akçakoca'da görülen heyelanların çoğunluğu Büyük Melen çayı, Melen çayı ve Kuzey Anadolu Fay zone çevresindedir. Akçakoca'nın dışında Yığılca ve Cumayeri'nde de heyelan olaylarının gerçekleştiği bilinmektedir. Daha önceki afetler sonucu gerçekleştirilen etütlerde Akçakoca'nın çevresinde bulunan dağ köylerinde çığ alanları belirlenmiş ve hâlihazırda bulunan ormanların korunması gerekliliği dile getirilmiştir (Gökçe vd., 2008: 98).

Akçakoca'nın topografyası, şehir dokusunun meydana gelmesinde belirleyici bir faktör olmuştur. Çevre merkez arasındaki yükselti farkı kimi yerlerde 1000 m.'ye kadar ulaşmaktadır. İlçe merkezi, bölgenin orta kuzey ve sahile yakın olan kısmında bulunmaktadır. Yapılaşma oranının yüksek olduğu bölgelerde eğim derecesi %20'lere kadar varmaktadır. İlçenin kuzey batısında sit alanı bulunmakta ve aynı zamanda Valiliğin kararı ile afete maruz

bölge olarak ilanı bulunmaktadır (Demir ve Diğ. 2015). 1/1000 Uygulama İmar Planı dâhilinde yapılı alanlar, batı yönünde çizgisel bir yapı olarak aşağıdaki haritada da görülmektedir (Harita 4.5).

Harita 4.5 konut yoğunluğu Karadeniz kıyılarına yakın olan kesimlerde bulunmaktadır. Dağlık alanın bulunduğu iç kesimlere doğru olan kısım ise daha çok tarım arazileri ve ormanlık alandır. Ayrıca burada görülen bir diğer şey ise, yüksek yoğunluklu konut alanlarının dere kenarlarına doğru gerçekleştirildiği bunun da afetin oluşması durumunda zararların artması anlamına geldiği bilinmektedir. Hicaz deresi, Kuşça Deresi ve Melen Çayları şehrin yapılaşmalarını bölen akarsulardır. Bu durum Harita 4.5'te açıkça görülmektedir.

Harita 4.5. Akçakoca Konut Yoğunluğu Haritası

Kaynak: (Köse ve Şahin, 2019)

İlçenin jeolojik yapısı gereği etrafının dağlarla çevrili olması ve yağışın gerçekleşmesinden sonra merkez ile olan yükseklik farkından dolayı yağış, afete dönüşmektedir. Bununla birlikte yamaç kenarlarındaki ormanlık arazilerin tarım, inşaat vb. amaçlı yok edilmesi ve dere yataklarının ıslah çalışmalarının gerçekleştirilmemiş olması afetlerin şiddetlerini de artırmaktadır (Tatar, 2005: 65). Bunun en belirgin örneği olarak son yaşanan 2019 Temmuz sel felaketi gösterilebilir. Şehir planlamasının özellikle heyelan ve sel riski olan bölgelerde analizlerin yapıp gerçekleştirilmesi gerekliliği, yaşanan afet sonrası zayıyatı da azaltmış olacaktır.

Fotoğraf 4.5. Yapılaşmanın Olduğu Bölgelerde 2019 Sel Felaketinin İzleri

Kaynak: (Dutdibi Camping Personeli)

Fotoğraf 4.6. Selin Zarar Verdiği Parla Beach Otel Ve Dutbi Camping Alanları

Kaynak: (Saha Çalışması Sırasında Çekilmiştir)

Fotoğraf 4.7. Hürriyet Caddesi 2020 Çevre Düzenlemesi

Kaynak: (Saha Çalışması Sırasında Çekilmiştir)

Yukarıdaki fotoğraflardan da görüleceği üzere, şehir merkezi ve yapılaşmanın olduğu bölgelerde sel felaketinin zararları görülmektedir. Büyük hasar gören Dutbibi, Parla ve Tuana işletmelerinin bulunduğu Sarma dere yatağında Fotoğraf 4.5'te sel felaketinin izleri

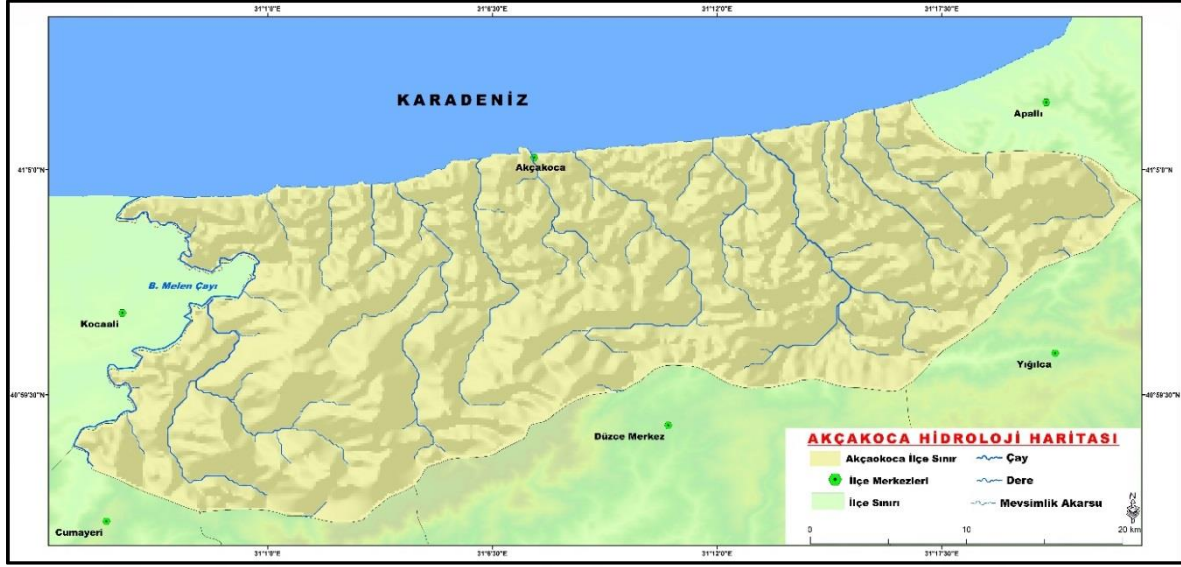
görülürken Fotoğraf 4.7’te 2020 yılında belediye tarafından Hürriyet caddesi olarak bilinen yatağında yapılan düzenlemeler ile yeni hali görülmektedir.

Fotoğraf 4.8. Sarma Ağzı Plajı Sel Görüntüsü

Kaynak: (Parla Beach Otel İşletmecisi)

Bölgede bulunan Değirmenağzı plajı selin etkisi ile taşınan atıklar, malzemeler, molozlar, eşyayla dolmuş plaj görünmez hale gelirken ve plaj kıyısındaki işletme içinden çekilen fotoğrafta işletmenin yarım metre çamur altında kaldığı görülmektedir. Kullanılmaz hale gelen Değirmenağzı plajının batı kısmında Ceneviz kalesi, Kadınlar plajı ve Yalıyar plajı yer alırken Doğu kısmında şehir merkezinin içinden geçen ve selin etkisinin fazlası ile görüldüğü Orhanlı deresi (halk arasında Çivi deresi olarak bilinen) mevcuttur.

Harita 4.6. Akçakoca Hidroloji Haritası

Şehrin merkezin de yer alan Orhanlı dere yatağı yaşanan sel esnasında etrafında bulunan bütün yapılara zarar vermiştir. Orhanlı deresi yatağında bulunan binalar ve işletmelerin yanı sıra ve şehrin simgesi olan Merkez Camii'nde sel suları altında kalarak büyük hasar uğradığı görülmektedir (Fotograf 4.9).

Fotograf 4.9. Sel Sonrası Merkez Camii ve Çevre Tahribatı

Kaynak: (Lider Haber, 2019)

Fotoğraf 4.10. Akçakoca İlçesi Merkez Cami Çevresi

Kaynak: (Saha Çalışması Sırasında Çekilmiştir)

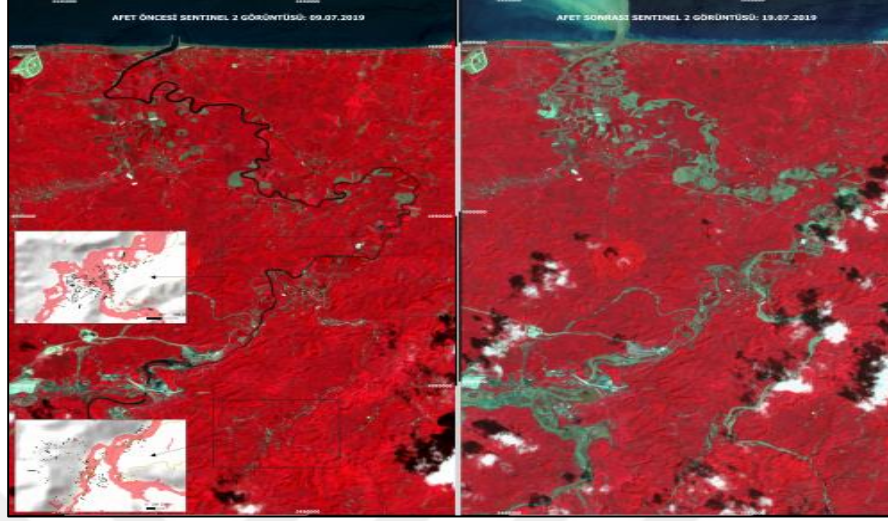

Fotoğraf 4.11. Akçakoca Şehir Merkezi (Orhanlı Dere Yatağı) Sel Öncesi Görüntü ve Çevresindeki Yapılaşma

Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı)

Akçakoca ilçesindeki yerleşim alanları, şehrin merkez noktası olarak kabul edilen Merkez camii ve sahil hattı boyunca kurulduğu görülmektedir. Şehrin içinde yer alan 3 dere yatağı (Sarma, Orhanlı ve Hicaz) etrafında yapılaşmaların hızla devam ettiği ve sahil kıyılarında görülen kentleşmenin bu dere yatakları etrafında oluşmaya başladığı gözlemlenmiştir. Hicaz dere (halk arasında Çuhallı deresi olarak bilinen) yatağında diğer iki dere yatağının aksine eski yazlık evler ve kat sayısı az olan yapılar mevcutken, Sarma ve Orhanlı dere yataklarında görülen yerleşmelerde kat sayısı yüksek ve plansız bir yapılaşma görülmektedir. Şehirdeki yeni yerleşimin batı yönüne kaymıştır. Selin meydana geldiği

Orhanlı ve Sarma deresi boyunca görülen yerleşme hattında sel sırasında birçok yapı hasar görmüştür. Bunun aksine Hicaz deresinde ise sel etkisi düşük olmuş ve sadece sahildeki plaj zarar görmüştür.

Harita 4.7. 2019 Sel Felaketinin Etki Alanı

Kaynak: (AFAD, 2019'a)

Yukarıdaki fotoğraf incelendiğinde, akarsu kenarlarındaki tahribat açıkça görülmektedir. Özellikle sahile yakın bölgelerdeki yerleşim alanlarının zarara uğraması plansızlığın göstergesidir. Yerleşim merkezinin ve merkezî konumda bulunması gereken okulların sel ya da diğer afet risklerinin olduğu alanlarda inşa edilmesi şehir planlaması açısından zafiyetin varlığını göstermektedir. İktisadi kaynaklı yerleşimler olan şehirler hem iş açısından hem de eğitim, sağlık açılarından cazibe merkezleri konumundadır. Bundan dolayı nüfus ve yapılaşmanın artması sonucu afet riskinin de artması söz konusudur. Bu açıdan şehir planlaması oluşabilecek bu risklerin kontrol altına alınmasındaki en etkili vasıtaadır. Dolayısıyla afet riskine karşı hassas, oluşabilecek zararları minimuma çeken, ilçenin fiziksel niteliklerini, sosyo-ekonomik oluşumunu dikkate alarak, afet öncesindeki ve sonrasındaki ihtimal vaka olayları planlanmış, mikro bölgeleme çalışmaları dâhilinde kapsayıcı bir planlama perspektifiyle şehirleri planlamak gerekmektedir (Tam, 2004: 69).

4.5. Akçakoca'da Meydana Gelen Doğal Afetler

Küresel ısınmaya bağlı olarak gerçekleştirilen iklim değişikliğinin kar örtüsü başta olmak üzere, kara ve deniz buzullarının erimesi, deniz seviyesinin yükselmesi, iklim kuşaklarının yer değiştirmesi, şiddetli hava olaylarının, taşkınların ve sellerin daha sık meydana gelmesine ve etkilerinin şiddetlenmesine, kuraklık, erozyon, çölleşme, salgın

hastalıklar, tarım zararları gibi insan hayatını ve sağlığını, sosyo-ekonomik sektörleri ve ekolojik sistemleri doğrudan veya dolaylı olarak etkileyebilecek önemli sonuçlarının olabileceği öngörülmektedir (IPCC, 2001). İklim değişikliğinin ve gerçekleşen doğal afetlerin bölgesel etkileri, turizm sektörü üzerinde hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurması beklenmektedir. Ancak bu etkilerin turistik yöre ve coğrafi bölgelere göre değişeceği öngörülebilmektedir. Fakat etkilerin, ılıman iklime sahip olan ülkelerde en çok tercih edilen turizm bölgeleri ile dağlık alanlarda yavaş yavaş yaşanması beklenebilir. Küresel ısınmanın doğrudan etkisiyle artan sıcaklık, deniz turizmi sezonunu uzatacaktır. Klasik yaz mevsimini içeren deniz turizmi, ilkbahar ve sonbahar mevsimlerinin de ılımanlaşmasıyla bu aylara doğru genişleme gösterecektir. Turizm sezonunun uzamasıyla birlikte, yaz sezonunda otellerde oluşan aşırı yığılmanın azalması beklenmektedir. Böylece konaklama tesislerinde boş geçen diğer mevsimlerdeki kapasite kullanım oranlarında artış yaşanabilecektir (Gosline, 2005).

Doğal afetler, kendi içlerinde meteorolojik (sel, çığ, don vb.), jeolojik-jeomorfolojik (deprem, heyelan, erozyon vb.) olarak belirtilmektedir (Essner, 2003). Turizm sektörünün pek çok etkene bağlı olması nedeniyle gerçekleşen doğal afetler sonucunda tahmin edilmeyen turist sayısı ve turizm gelirlerinde azalmalar meydana gelebilir (Yıldız, 2010). Doğal afetlerin ilk aşamada turizmi doğrudan etkilemiyor gibi görünse de ortaya çıkan görüntüler ülkenin ya da bölgenin içine düştüğü durum ve kriz ortamı kuşkusuz turizmi olumsuz yönde etkilemekte, turizm arzını ve talebini etkisi altına almaktadır. Doğal afetlerin yaşandığı bölgelerde, güvenlik açısından tehditlerin bulunması hiçbir yatırımcı ve turist belirlenen bölgelere gitmek istememesine yol açacaktır. Bunun en bariz örneği, 1999 yılında yaşanan deprem felaketinden sonra ülke turizminin ciddi manada olumsuz bir şekilde etkilenmesidir (Göçen vd., 2011). Dolayısıyla, meydana gelen felaketler hem turist gönderen hem de kabul eden ülkelerin turizmini olumsuz yönde etkilemektedir. Çünkü; insanlar iş, dinlenmek, eğlenmek veya farklı amaçlarla gerçekleştirdikleri seyahatlerinde güvende olmak istemektedirler. Turistlerin güvenlik konusundaki bu genel ihtiyacı tur operatörlerinden yöre halkına ve yerel yöneticilere kadar herkesi ve her şeyi ilgilendirmektedir (Rittichainuwat ve Chakraborty, 2009: 201). Ayrıca oluşacak deprem ya da sel gibi doğal afetler turizm arzı ve talebini etkilemektedir. Bu tür afetlerin nüfus yoğunluğunun fazla olduğu bölgelerde etkilerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Şehirdeki temel ihtiyaçlar ve alt yapı-ulaşım vb. problemler etkinliğini arttıracaktır. Bilhassa çöp, çevre kirliliği, su, elektrik, köprü ve yollar, sağlık-egitim kurumları zarar görecektir (Emekli, 2001)

Tablo 4. 4. Akçakoca Afet Listesi 1905-2019)

Afet Türü	Başlangıç Tarihi	Yer
Deprem --- 5.2	26.05.1957	Akçakoca
Deprem --- 5.4	22.10.1905	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Kar / Tipi	21.12.2002	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Şiddetli Rüzgâr	08.12.2002	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Şiddetli Rüzgâr	12.02.2003	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Sis	10.05.2003	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Şiddetli Rüzgâr	04.09.2003	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Şiddetli Rüzgâr	28.10.2003	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Sis	04.11.2003	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Şiddetli Rüzgâr	07.12.2003	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Yıldırım	18.08.2004	Akçakoca
Sel	05.07.2005	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Şiddetli Rüzgâr	06.02.2005	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Sis	04.12.2005	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Aşırı / Şiddetli Yağış	05.11.2007	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Yıldırım	14.03.2007	Tahirli
Fırtına / Tayfun --- Yıldırım	27.08.2007	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Aşırı / Şiddetli Yağış	27.09.2008	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Aşırı / Şiddetli Yağış	22.11.2008	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Aşırı / Şiddetli Yağış	17.02.2008	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Şiddetli Rüzgâr	09.10.2010	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Şiddetli Rüzgâr	29.10.2010	Akçakoca
Sel	14.10.2010	Akçakoca
Deniz / Kıyı Kirliliği	14.08.2011	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Sis	31.03.2011	Akçakoca
Heyelan	07.10.2013	Kirazlı
Heyelan	12.07.2014	Akçakoca
Heyelan	02.01.2014	Akçakoca
Heyelan	12.12.2014	Davutağa
Heyelan	25.11.2014	Sarıyayla
Sel	06.06.2014	Akçakoca
Heyelan	10.03.2015	Davutağa
Heyelan	30.06.2015	Sarıyayla
Fırtına / Tayfun --- Şiddetli Rüzgâr	24.10.2015	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Şiddetli Rüzgâr	30.09.2015	Akçakoca
Fırtına / Tayfun --- Şiddetli Rüzgâr	22.08.2015	Akçakoca
Sel	17/18.07.2019	Akçakoca

Kaynak: (AFAD TABB)

Yukarıdaki tabloda Akçakoca ilçesinde son yıllarda yaşanan doğal afetler gösterilmiştir. Heyelan, deprem, sel, fırtına vb. şekilde gerçekleşen felaketler, bölgedeki yaşam alanlarını, sosyal mekânları vb. yerleri olumsuz etkilemiştir. Özellikle yaz aylarında

gerçekleşen fırtına, sel gibi afetler, turizmi direkt olarak etkilemektedir. Deniz turizminin etkin olduğu bölgede, dalgaların çok ve yüksek olması hem kordon boyunu hem de yürüyüş yolunu tahrip etmiş bölgeye gelen turistler konakladıkları yerlerden dışarı dahi çıkamamışlardır. Yaşanan aşırı yağışların akarsular aracılığıyla, yukarılardan gelen kirliliğin denize ve kıyıya ulaşması ile denize girişler de engellenmiştir. Sadece deniz turizmi değil, bölgedeki tarihi ve doğa turizminin de fırtına, şiddetli yağış ve sel felaketlerinden olumsuz etkilendikleri belirtilebilir (Yozoğlu, 2019). Bilhassa bu yerler arasında mâlî olanaklar ile yerine getirilemeyecek derecede öneme sahip tarihi ve doğal güzellikler bulunmaktadır. Özellikle depremlerde tarihi mekânların hasar almaları ile bölge turizmi de etkilenecektir (Emekli, 2001). Bölgede bulunan Ceneviz Kalesi, Fakıllı Mağarası ve tarihi evler, yaşanacak bir hasar halinde afetlerin turizme olan olumsuz etkisine de kanıt olacaktır. Bununla birlikte Akçakoca’da yaşanan son sel felaketi, deniz turizmini yoğun bir şekilde etkilemiştir. Sel sularının şehir merkezinde konut, sağlık, eğitim ve konaklama tesislerine hasar verdiği ve bunun turizme olan olumsuz etkisi bilinmektedir.

Fotoğraf 4.12. Bölge Turizm Tesisinde 2019 Sel Felaketinin İzleri

Kaynak: (Parla Beach Otel İşletmesi)

Turizmde arz kaynakları şeklinde belirtilen turistik cazibe merkezleri olarak dile getirilebilecek ulaşım ve konaklama tesisleri, oluşacak doğal afetten kötü etkilenecektir. Turizm odaklı değerlendirildiğinde, konaklama tesisleri zarara uğrayabilecek ve buna benzer tüm yatırımların tekrar elden geçirilmesi için yeni mâlî kaynaklara gereksinim duyulacaktır

(Emekli, 2001). Fotoğraf 4.12 bir konaklama tesisine ait olup 2019 Sel felaketinden sonra çekilmiştir. Tesisin havuzu, bölgeye hizmet veren düğün salonu, restoran ve plaj kısmı büyük hasar görmüş olup otele il dışından gelmiş olan turistlerin araçlarının da hasara uğradığı belirtilmektedir. Oluşan sel felaketinden sonra 8 milyon TL hasar meydana geldiği tesis yetkililerince belirtilmiştir (Turizm Ajansı, 2019). Bununla birlikte, doğa turizmi de şartlardan olumsuz etkilenmiştir. İlçede bulunan derelerin taşması sebebiyle çoğu noktada sel ve heyelan meydana gelirken Melen Çayı'ndaki rafting tesisleri de zarar görmüştür (Subaşı ve Cebeci, 2019).

Tablo 4.5. Belediye Belgeli Konaklama İstatistikleri (2017-2019)

	TESİSE GELİŞ SAYISI			GECELEME			ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ			DOLULUK ORANI(%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
2017	1003	36092	37095	2304	98713	101017	2,3	2,74	2,72	0,61	25,97	26,58
2019	494	28364	28858	1126	59295	60421	2,28	2,09	2,09	0,35	18,33	18,68

Kaynak: (T.C. Kültür Turizm Bakanlığı, Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü)

Tablo 4.5 Akçakoca ilçesine ait Belediye belgeli konaklama istatistikleridir. Veriler 2017 yılı ve 2019 yılındaki tesis doluluk oranı, tesise geliş sayısı, geceleme ve ortalama kalış süresi değişkenlerini göstermektedir. Tablodan da görüleceği üzere, 2019 sel felaketinin turizm üzerine olan etkisi veriler özelinde açıkça anlaşılmaktadır. 2017 yılında ilçedeki doluluk oranı %26,58 iken 2019 yılına ait veriler %18,58 olarak gerçekleşmiştir. Aradaki %8'lik kayıp sel felaketinin turizme olan etkisini Akçakoca özelinde göstermektedir. Tesislere geliş sayısındaki 37095'ten 28858'e ânî düşüş de yine doğal afetin turizme olan direkt etkisi olarak dile getirilebilir.

İnsanoğlu, tarih boyunca tehlike ve risklerle sıklıkla karşı karşıya gelmiştir. Uzun çabalar ve emekler neticesinde ortaya çıkarılan uygarlıklar, savaş, tehlikeli salgın hastalıklar ya da meydana gelen afetlerin etkileri sonucunda yitip gitmişlerdir. İnsan kitlelerinin yaşamış oldukları mekânların niteliklerinin değişmesi sonucunda hem insanların birbirleriyle olan ilişkilerinde hem de insan ile doğa arasındaki bağlarda değişimler yaşanmış bu değişimin devamında ise, insanlığın karşı karşıya kaldığı tehlike ve risklerin yanı sıra ortaya çıkan zararlar da şekil değiştirmiştir. İnsanlığın uzun tarihsel sürecinde meydana gelen doğa kaynaklı afetler, sanayileşmenin ortaya çıkardığı olumsuz neticeleri de beraberinde getirerek daha da yıkıcı boyutlarda etkisini göstermeye başlamıştır (Gündüz, 2009: 3). Sanayileşme ile

birlikte doğa kaynaklı afetlere ek olarak, insanoğlunun daha önce hiç karşılaşmadığı bir afet çeşidi ortaya çıkmaya başlamıştır. Teknolojik afetler ya da insan kaynaklı afetler olarak da adlandırılan bu afet türü, beşerî afetlerdir. Bu afet çeşidi, insanların bir kısmına refahı getirmekle beraber aynı zamanda bu refahın bedelini de ödetmektedir. Ancak, bu afet çeşidinin oluşturduğu sorunlar ve bu sorunların meydana getirmiş olduğu hesaplaşma durumu bu düzeyde kalmamakta, teknolojik gelişmelere paralel olarak refaha kavuşan ve refah içerisinde yaşamaya başlayan toplumlar gelişmemiş ya da gelişmekte olan diğer toplumları ve bu toplumda yaşayan insanları tehlikeye atarak, bu durumun faturasını onlara ödeterek risk ve tehlike ortamının doğmasına zemin hazırlamak gibi bir sonuca neden olmaktadır (Gündüz, 2012: 35).

Fotoğraf 4.13. Akçakoca’da 2019 Yılında Meydana Gelen Sel Felaketinin İzleri

Kaynak: (Parla Beach Otel işletmecisi)

Yanlış yer seçimi, plansız ve düzensiz yapılaşmadan kaynaklanan pek çok hatalar zinciri birçok yerleşim alanlarımızı insan kaynaklı afet riski ile karşı karşıya bırakmıştır. Örneğin, İstanbul’da Ümraniye öplüğünün patlaması, sel altında kalan mahalleler, itfaiyenin giremediği sokaklar nedeniyle yanan konutlar, patlayan benzin istasyonları ve sanayi tesisleri ve bu olaylar sonucu ortaya çıkan can kayıpları kentlerimizin ne denli tehlike altında olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca kentlerde, afetler sonrası gelişen ikincil tehlikeler ve

teknik alt yapı hasarları, üzerinde durulması gereken risk faktörleridir (Kalkınma Bakanlığı, 2014: 6). Savaşlar ve iç savaşlar, orman yangınlarının bir kısmı, meskun mahallerde görülen yangınlar, tehlikeli madde kazaları, nükleer kazalar, hava kirliliği, su kirliliği, toprak erozyonu ve salgın hastalıklar, silahlı saldırı, isyan, terörizm ve insanların yer değiştirmesine ve mülteci konumuna düşmesine neden olan diğer olaylar, yangınların bir kısmı, salgınlar, su ve gıdaların neden olduğu hastalıklar, bulaşıcı infeksiyon hastalıkları, AIDS, kolera, sıtma vb. gibi durumlar bu faktörlere örnek olarak verilebilmektedir (Işık vd., 2012: 85).

Akçakoca özelinde durum değerlendirildiğinde ise, özellikle insan kaynaklı etkilerden dolayı doğal afetlerin daha da şiddetli zararlar doğurması örnek olarak verilebilir. Bununla birlikte Fakıllı Mağarası ile ilgili yapılan bir çalışmada, mağarada yeteri kadar bakım çalışmasının olmadığı, mağaranın güvenlik denetimlerinin eksikliği, alt yapı ve üst yapı ile ilgili çevre düzenlemelerindeki eksiklikler, bölgenin turizm kaynaklarının etkin kullanılamaması ve uygulanan politikalar gereğince turizmi olumsuz etkileyen durumların söz konusu olduğu belirtilmektedir. Tüm bu etkenler beşeri unsur olup bölge turizmi için önemli katkısı olan Fakıllı Mağarasının olumsuz etkilenmesine sebep olmaktadır. Dolayısıyla, bölge turizmini de olumsuz olarak etkilemektedir (Zengin ve Eker, 2020: 228). Bunların dışında tüm dünyada salgın şeklinde vuku bulan Koronavirüs-2019 (Covid-19), dünya turizmini olumsuz etkilediği gibi bölge turizmini de olumsuz etkilemiştir. Dünya Turizm Forumu Enstitüsü (World Tourism Forum Institute) Başkanı Bulut Bağcı, yeni tip korona virüs (Covid-19) salgınının turizme yönelik olumsuz etkilerine ilişkin açıklamalarda bulunmuş seyahat sektörünün %70'inin durduğunu belirtmiştir. Ayrıca, Korona virüsün en çok vuracağı sektörlerden birisinin turizm olduğunu belirterek, küresel anlamda yıllık turizm pazarı 1,7 trilyon dolar olduğunu, şu anki kaybın 600 milyar dolar olduğunu belirtmiştir. Bu kaybın turizmden etkilenen sektörlerin de dâhil olması ile 5 trilyon dolara kadar çıkabileceğini ve 50 milyon kişinin de işini kaybedebileceğini dile getirmiştir (NTV, 2020). Salgının Akçakoca'da turizme verdiği zarardan bahsedilecek olursa, özellikle hafta sonu çevre illerden gelenlerle aşırı yoğunluk yaşanan ilçede kısıtlamanın ardından sahil, liman ve kordon boylarının sakin olduğu, mavi bayraklı Çuhallı sahili, Çınar Caddesi ile Fedai Karabıyık Parkı'nın çekilen şeritlerle kapatılması sonucunda ise kentin sessizliğe büründüğü belirtilmiştir (Ürer, 2019).

4.6. Akçakoca'da Yaşanan 2019 Sel Felaketinin Nedenleri

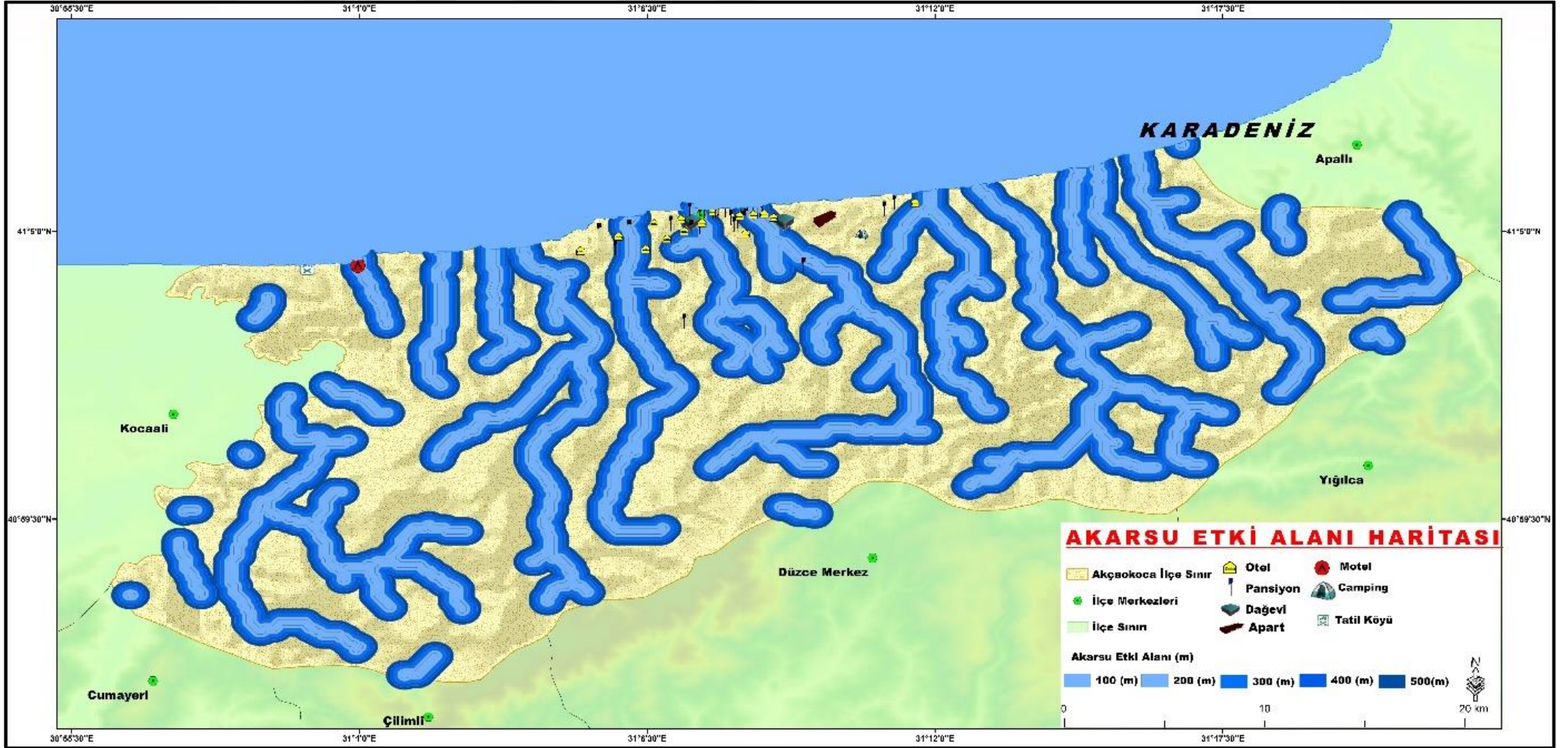
2019 yılında Akçakoca'da yaşanan sel felaketi bölgeyi her anlamda olumsuz etkilemiştir. Yaşanan felaketin nedenleri incelendiğinde ise birden fazla etken ortaya çıkmaktadır. Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün 1959-2019 yılları arasındaki ortalama

verilerine göre, Akçakoca'da ortalama yağışlı gün sayısı Temmuz ayı için 6.3 gün, aylık ortalama yağış miktarı ise yine Temmuz ayı için, 44.3 mm.'dir. Belirtilen tarihler arasında günlük toplam en yüksek yağışın alındığı zaman ise 14.07.1965 yılı olarak tespit edilmiş ve yağış miktarı 118 mm. olarak kayıtlara geçmiştir. 17 Temmuz Çarşamba akşamından itibaren 18 Temmuz Perşembe sabahına kadar çok şiddetli bir şekilde yağan yağışta ise 24 saat içerisinde Akçakoca'daki yağış miktarı 75.1 mm.'dir (MGM). Bu açıdan bakıldığında 24 saat içerisinde Temmuz ayı için aylık ortalama yağış miktarından daha fazla yağış gerçekleştiği dile getirilebilir. Konu ile alakalı bir diğer neden olarak, baraj ana su borusunun patlaması ifade edilebilir. Sarıkaya Barajı'nın ana su borusunun patlaması sonucunda, yağış ile baraj suyunun denize dökülmüş ve bu esnada çevreye zarar vermiştir (Habertürk, 2019).

Konuya ilişkin bir diğer neden ise, olası yağışa yönelik ıslah çalışmalarının gerçekleşmemesi ve yağışın dere yataklarından akmamasıdır. Mimarlar Odası Düzce temsilcisi, yerleşim bölgelerinin dere yataklarına kurulduğu ve buraların imara açıldığı, dere yatakları kenarlarındaki arazilerin de imara açılıp ağaçların söküldüğü, kimi yerlerde sökülen ağaçlar yerine üretim amaçlı fındık dikildiği, ıslah çalışmalarının yeterince gerçekleştirilmediği ve denetimsizliğin olduğunu belirtmiştir (Kazak ve Gültekin Kozan, 2019).

Olayla ilgili olarak belediye yetkilisi ile olan görüşme sonucunda ise selin nedenlerinin neler olabileceği sorulmuş ve yetkili, dere yataklarına molozların atıldığını bunun nedeninin ise baraj yapımında ortaya çıkan molozlar olduğunu, köylülerin kestikleri ağaç ve fındıklıkların dere yataklarına attığını, dere yataklarında bulunan kıızılağaçların sel sularını tuttuğunu ve bir anda suyun yoğun bir şekilde gelmesi ile baskınların oluştuğunu belirtmiştir. Bu durumun ise baraj kapaklarının açılması olarak yorumlandığını, aslında doğal setlenmeden kaynaklandığını belirtmiştir.

Harita 4.8'da gösterilen akarsu etki alanlarında görüldüğü gibi sel riski olması durumunda dere yatağından 300 m kadar taşkın ve sel riski görülmektedir. Bu nedenle bu gibi bir felaketin önüne geçilebilmesi için dere yataklarının sık sık temizlenmesi ve meydana gelebilecek zararlara yönelik yerleşim planlamaları yapılmalıdır.

Harita 4.8. Akçakoca Akarsu Etki Alanı Harita

5. 2019 YILINDA AKÇAKOCA'DA YAŞANAN SEL FELAKETİNİN TURİZM İŞLETMELERİNE ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Ekonomik, sosyal, kültürel ve mekânsal açıdan meydana geldiği bölgeyi olumsuz etkileyen afetler, kaçınılmaz olarak turizm faaliyetlerini de olumsuz etkilemektedir. Afetlerin etkili olduğu bölgelerde turizm faaliyetleri kesintiye uğramakta, turizm tesisleri tahrip olmakta ve yüzlerce insan işini kaybetmektedir.

Bu araştırmanın amacı; Akçakoca İlçesi'nde 2019 yılında yaşanan sel felaketinin turizmin sürdürülebilirliğine olan etkilerini ortaya koyabilmektir. Bu etkiler ortaya konulduktan sonra Akçakoca ilçesi için temel bir sektör olan turizmin bu tür afetlerden en az etkilenmesi için alınması gereken tedbirler belirlenmeye çalışılacaktır.

Araştırmanın problem cümlesi; “2019 yılında gerçekleşen sel felaketinin Akçakoca turizminin sürdürülebilirliğine etkisi nedir?” şeklindedir. Alt problemler ise, “Sel felaketinin Akçakoca deniz turizmine etkisi nedir?”, “Deniz turizminin sürdürülebilirliğini sağlamak adına neler yapılabilir?” ve “Sel felaketi turizm işletmeleri açısından ne tür zararlara neden oldu?” şeklindedir.

5.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırları

Araştırmanın kapsamı Akçakoca ilçesinde konaklama tesisi bulunan işletme sahiplerini kapsamaktadır. 1 yıldızlı 1 adet, 2 yıldızlı 2 adet, 3 yıldızlı 3 adet, yıldızsız işletme olarak da 10 adet işletme sahibi, diğer bir sınıflandırmaya göre ise işletme belgesine sahip 6 işletme ve belediye belgesine sahip 10 işletme sahibi ve idarecileri, katılımcıları oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminin 16 ile sınırlandırılması, bölgedeki kamping, tatil köyü ve bungalovların sezon dışı olmasından dolayı kapalı olması ve 56 turizm işletmesinin 2020 Mart ayından itibaren Türkiye’de görülen Covid-19 salgını nedeniyle kapalı olmasından kaynaklanmaktadır. Araştırmanın sınırı, toplamda 16 katılımcının bulunması, katılımcılara ulaşılrken maksimum çeşitlilik örneklem yönteminin seçilmesi, katılımcılara yapılandırılmış mülakat tekniğinin uygulanması ve katılımcılara yöneltilen sorulara ilişkin tutumlar olarak dile getirilebilir.

5.3. Araştırmanın Yöntemi

Nitel araştırmanın, tasarımlarına yansıyan en önemli özelliği, insanları, varlıkları ve olayları kendi doğal ortamlarında incelemesi dolayısıyla doğalcılığıdır. Birçok nicel araştırmada bu durumun tam tersi bir durum söz konusudur. Nitel araştırma, bir alan veya yaşam ortamı ile temasın yoğun ve/veya uzun bir zaman dilimini kapsayacak bir biçimde sürdürülmesiyle yürütülmektedir. Bu durumlar, genellikle insanların, grupların, toplumların ve örgütlerin gündelik hayatını yansıtan sıradan veya normal durumlardır (Punch, 2011: 142). Nitel araştırma desenini kareografiye, araştırmacıları dansçı ve araştırmayı dansa benzetmektedir. Bu kareografi oluşturulana kadar bir araştırmacının, tıpkı bir dansçı gibi, çeşitli aşamalardan geçtikten sonra nitel araştırma deseni planını oluşturması gerektiğini söylemektedir (Janesick, 2004: 23). Pozitivizm, yorumlamacılık, eleştirel kuram ve postyapısalcılık gibi farklı paradigmalara/kuramsal çerçevelere ait olan bu desenler, Marshall ve Rossman'a göre (2006) bireyin yaşantı ve deneyimlerinden, toplum ve kültürden ve dil ve iletişimden beslenmektedir. Çünkü hepsinin ortak varsayımı, insanların yaşantı ve deneyimleri ile ilgili anlamlandırma yapmalarıdır. Bu amaçla bu çalışmada, araştırma tekniği olarak alan yazında vaka çalışması, örnek olay çalışması, özel durum çalışması gibi adlar ile anılan durum çalışmaları kullanılmıştır (Marshall ve Rossman, 2006: 50). Mülakatlar, bir olgu hakkında anketlerle edinilemeyecek derinlikteki veriye ulaşmayı sağlamaktadır (Altunışık vd., 2010: 93).

Durum çalışmaları, karmaşık istatistiksel analizlerle bulguların analiz edildiği deneysel çalışmalar yerine bir kişi, olay veya kurumu derinlemesine ve boylamsal inceleyen özgün çalışmalardır. Durum çalışmasını belirleyen en önemli özellikler durumun veya olayın tekilliyi, sınırlılığı, içinde bulunduğu bağlamın önemi, farklı bilgi kaynaklarına ulaşılabilirliği, gözlemlenebilirliği ve derinlemesine veri elde etme ve analiz edilebilirliği olarak verilebilmektedir (Duff, 2008). Durum çalışmasının amacı; durumu, kişiyi veya olguyu özgün ortamı içerisinde keşfetmek, ayrıntılı olarak betimlemek ve yorumlamaktır. Bununla birlikte durum çalışmaları, güncel durumları aydınlatma ve anlama amacını gütmektedir (Hays, 2004: 218). Bundan dolayı, araştırma 2019 yılında yaşanan sel felaketinin bölge turizminin sürdürülebilirliğine olan etkileri açıklamaya ve bu durumu anlaşılır kılmayı amaçlamıştır.

Araştırma, Akçakoca ilçesinde turizm işletmeleri sahibi ve idarecileri ile görüşme sürecinde bulunan adayların konu üzerine deneyimledikleri afet ve bu afetin zararının ifadeleri üzerine yapılmış nitel bir çalışmadır. Bu amaçla, çalışmada yapılandırılmış mülakat

tekniki kullanılarak katılımcılar ile yüz yüze görüşülmüş ve her biri ortalama 180-220 dakikalık görüşmeler ile sağlanmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış ve sonradan deşifre işlemleri gerçekleştirilmiştir. Mülakat formunda katılımcılara çalışmış olduğu turizm işletmesine dair 12 soru, sel felaketine ilişkin 11 soru ve Akçakoca turizmine ilişkin de 7 soru yöneltilmiştir. Bu doğrultuda katılımcıların da onayı alınarak, görüşme kayıt altına alınmış ve bulgular değerlendirilmiştir.

Fotoğraf 5.1. Akçakoca’da Katılımcılar ile Gerçekleştirilen Mülakata Dair Fotoğraflar (19.06.2020 - 24.07.2020)

Kaynak: (Saha Çalışması Sırasında Çekilmiştir)

5.4. Araştırmanın Örneklemi

Amaca yönelik örneklemede, örneklemin büyüklüğü bilgiler göz önünde bulundurularak belirlenmektedir. Eğer amaç, bilginin artırımı ise, seçim örneklem birimlerinden yeni hiçbir bilgi elde edilemediğinde son bulmaktadır. Fakat çalışmanın amacını ortaya koyan olgunun makul kapsamına dayalı en az da olsa bir örneklem büyüklüğü belirtmeyi de önermektedir (Merriam, 2015: 79). Patton’a (1987) göre, olasılık temelli örnekleme temsiliyeti sağlama yoluyla evrene geçerli genellemeler yapma konusunda önemli yararlar sağlarken amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir. Bu anlamda, amaçlı örnekleme yöntemleri pek çok durumda, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yararlı olmaktadır. Çalışma, sel felaketinin turizmin sürdürülebilirliği açısından etkisinin ortaya konulmasını amaçladığı için, amaca yönelik örnekleme yöntemleri tercih edilmiştir. Bu örnekleme yöntemlerinden çalışmaya en uygun olarak maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örneklemede amaç, göreceli olarak küçük bir örneklemin oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin/kurumların çeşitliliğini

maksimum derecede yansıtmaktır. Bununla birlikte burada, genelleme yapmak için bu çeşitliliği sağlamak amaç değildir. Tam tersine çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi bir ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını ortaya koymak amacıyla (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 119), işletme belgeli ve belediye belgeli, farklı yıldız gruplarına sahip ve yıldızsız olan ve hasar görmüş ve görmemiş işletmeler örneklem olarak tercih edilmiştir. Araştırma örnekleminde sayı belirlenirken, cevapların tekrara düşmesi göz önüne alınıp cevaplar tekrara düşüldüğü vakit örneklem sayısı sınırlandırılmıştır.

5.5. Araştırma Verilerinin Toplanması ve Analizi

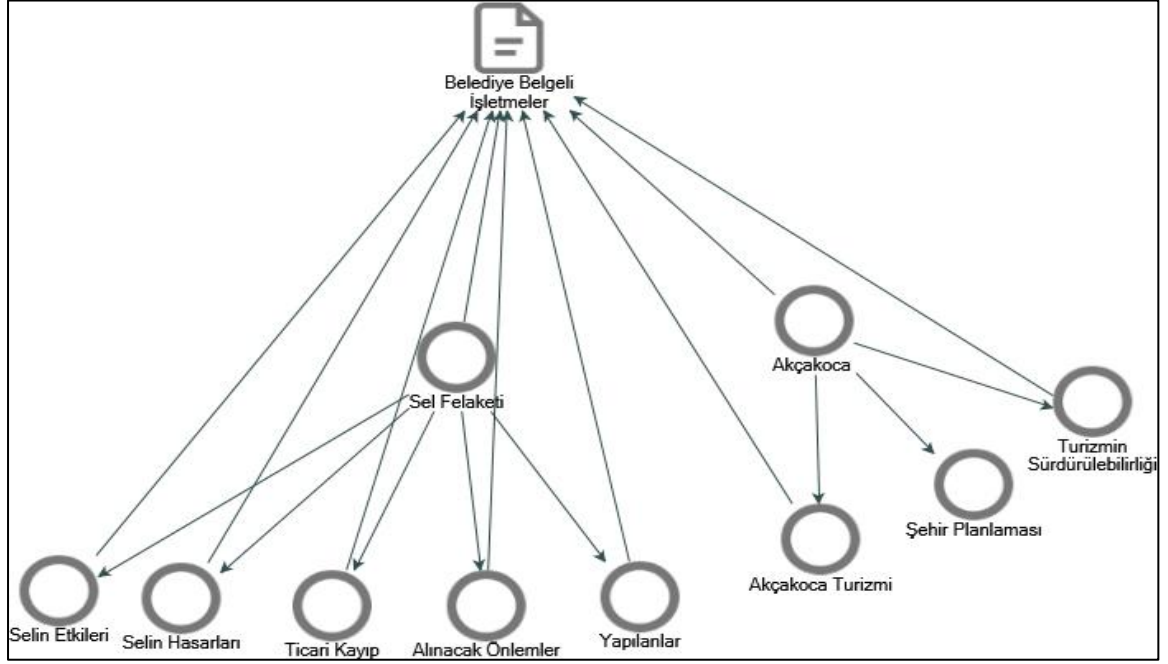
Nitel araştırmada görüşme/mülakat temel veri toplama araçlarındandır. İnsanların gerçekliğe ilişkin algılarına, anlamlarına, tanımlamalarına ve gerçeği inşa edişlerine vâkıf olmanın iyi bir yolu olarak dile getirilmektedir. Aynı zamanda başkalarını anlamak için kullanılan en güçlü yöntemlerdendir. Mülakat yönteminin birçok yönü bulunmakla birlikte, en fazla kullanım alanı bulmuş olanı yüz yüze olarak bireysel gerçekleştirilen söz alışverişi şeklinde olanıdır (Fontana ve Frey, 1994: 361). Mülakat/görüşme yöntemi farklı amaçlar için kullanılsa da esas olarak insanların geçmiş, şimdi ya da gelecekle ilgili tutum, görüş ve davranışları ile ilgili bilgi almak amacıyla yapılmaktadır. Alan yazında genellikle iki görüşme türünden söz edilmekte ve bunlar, yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşme şeklinde ifade edilmektedir. Bu çalışmada da kullanılan yapılandırılmış görüşme, görüşülen katılımcıların verdikleri bilgiler arasında paralelliğin ve farklılığın saptanmasını ve buna göre karşılaştırmaların yapılmasını amaçlamaktadır (Brannigan, 1985, 54). Bu amaca uygun olarak veri toplama işlemi gerçekleştirilirken görüşmeler yapılandırılmış görüşme tekniğine uygun olarak dizayn edilmiştir.

Araştırmada verilerin toplanması işlemi, 2020 yılının Mayıs ve Ağustos tarihleri arasında katılımcıların müsait olduğu zaman dilimleri içerisinde, yapılandırılmış sorulara ilişkin verdikleri cevaplar ve bunların kayıt altına alınması ve deşifre işlemlerinin yapılması ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan mülakatların süresi ortalama 180-220 dakikadır. Analiz işlemi gerçekleştirilirken verilerin yoğun ve zengin olmasından kaynaklı, metnin tamamı kullanılmamakta, belirli bir kısmının üzerine odaklanılmakta ve kalan kısımlarının ayıklama süreci ile analiz tamamlanmaktadır.

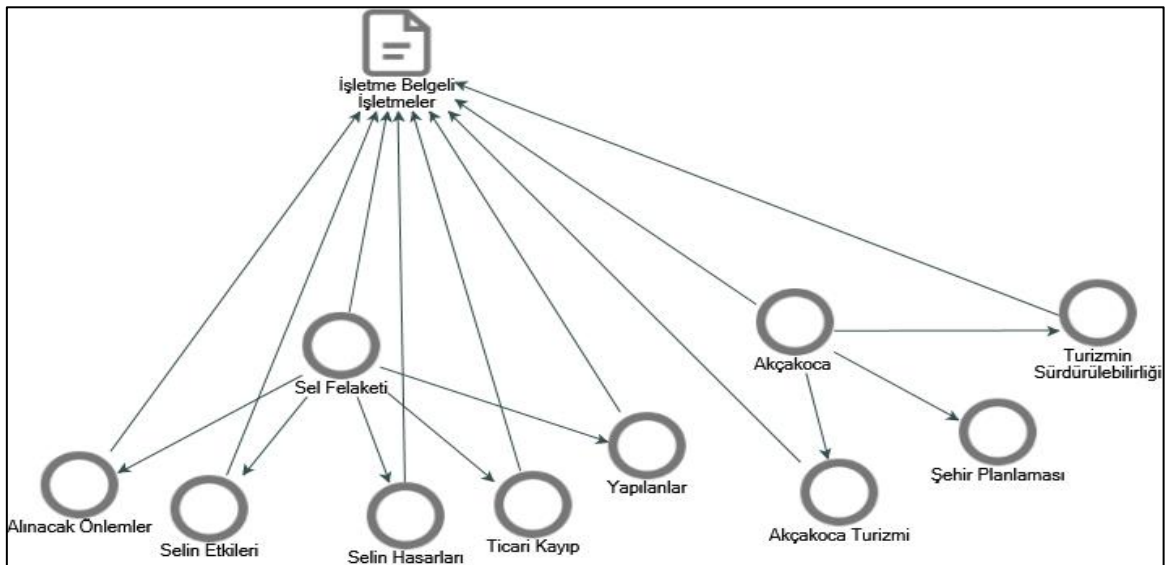
5.6. Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel veri analizine uygun olarak dizayn edilmiş mülakat formlarından elde edilen bulgular neticesinde şekillenmiştir. Veriler, Nvivo programına yüklenmiş katılımcılara

yöneltilen sorular odak noktaları belirlenerek gruplara ayrılmıştır. Bu ayrıma göre gerekli kodlar oluşturulmuş ve analiz edilebilme aşamasına gelmiştir. Mülakat gerçekleştirilirken turizm işletme belgesinin türüne göre çeşitlilik kazanılması adına hem belediye belgeli hem de işletme belgeli konaklama işletmeleri ile çalışma gerçekleştirilmiş olup, analiz kısmında da bu ayrım göz önüne alınıp, karşılaştırmanın gerçekleştirilmesi adına belediye belgeli işletmeler ile işletme belgesine sahip işletmeler karşılaştırılmıştır. Araştırmanın ana temaları Şekil 4.1 ve 4.2’te sunulmuştur.

Şekil 5.1. Araştırmanın Ana Temaları - 1

Şekil 5.2. Araştırmanın Ana Temaları - 2

Şekil 5.1 ve Şekil 5.2, Nvivo programından elde edilmiş olup mülakat sorularının gruplanması ve kodlama işlemlerinin gerçekleştirilmesinden sonra oluşan belediye belgeli işletmeler ve işletme belgeli işletmeler için ana temaları göstermektedir. “Sel Felaketi İle İlgili Sorular” başlığı altında olan 11 soru, “Sel Felaketi” olarak kodlanmıştır. Soruların gruplandırılması sonucunda belirtilen kod altında 5 farklı kod belirlenmiştir. Sel felaketinin işletmeler açısından turist sayısına etkisi, turist sayısında gerçekleşen dalgalanmaların sel felaketi ile ilgisi ve sel felaketinin uzun süre etkisinin ne olacağı hakkındaki sorulara cevaplar “Selin Etkileri” kodu altında, sel felaketinin ekonomik, fiziksel etkilerinin bulunup bulunmadığı, sel felaketine ilişkin tespit tutanağının varlığı ve sel felaketinden etkilenip etkilenmeme durumu “Selin Hasarları” kodu altında, sel felaketi sonrasında işletmelerin ticari kayıplarının olup olmadığı ve varsa ticari kayıplarının miktarlarının ne ölçüde olduğu durumu “Ticari Kayıp” kodu altında işlenmiştir. Bu ana kod altındaki diğer iki kod ise, sel felaketine ilişkin alınması gereken önlemler hakkında işletmelerin verdikleri cevaplara göre şekillenen “Alınacak Önlemler” kodu ve sel felaketi sonrasında gerek işletmelerin gerek diğer tarafların gerçekleştirdikleri faaliyetler hakkında “Yapılanlar” kodu oluşturulmuştur.

Mülakat sorularının diğer ana başlığı “Akçakoca’da Turizme İlişkin Sorular” başlığında olup 7 sorudan oluşmaktadır. Bu başlık “Akçakoca” ismiyle kodlanmıştır. Bu ana kod altında 3 alt kod soruların gruplandırılması sonucunda elde edilmiştir. Akçakoca turizmine ilişkin turizm çekicilikleri, bölge turizminin sorunları ve çözümleri ve bölge turizminin avantaj ve dezavantajları hakkında oluşturulan kod, “Akçakoca Turizmi” başlığı altında işlenmiştir. “Şehir Planlaması” kodu altında, şehir planlamasının sel felaketi üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu hakkında veriler işlenmiştir. Bu ana kod altındaki son alt kod’da ise, Akçakoca’daki turizmin sürdürülebilir olması için yapılması gerekenler ve şehir planlamasının turizm sürdürülebilirliği açısından yeterli olup olmadığı hakkında veriler işlenmiştir.

5.7. Araştırmanın Bulguları ve Yorumları

Bu bölümde katılımcılardan gelen yanıtlar çerçevesinde 2019 yılında yaşanan sel felaketinin Akçakoca turizmi ve turizm işletmelerine etkilerine dair elde edilen bulguların yorumlanması gerçekleştirilecektir.

5.7.1. Katılımcılara Ait Tanımlayıcı Bilgiler

Akçakoca ilçesinde, 71 belediye belgesi ve 9 işletme belgesine sahip toplamda 80 konaklama tesisi bulunmaktadır. Bunlardan 16 tanesi ile mülakat görüşmeleri

gerçekleştirilmiş ve işletmelere ilişkin tanımlayıcı bilgiler Tablo 5.1’de detaylı bir şekilde verilmiştir.

Tablo 5.1. Akçakoca ilçesi Konaklama Belge Türüne Göre İşletme Bilgileri

İşletmeler	Oda Sayısı	Yıldız Sistemi	Konaklama Belge Türü
M1	43	2 Yıldız	İşletme
M2	44	3 Yıldız	İşletme
M3	11	Yıldızsız	Belediye
M4	18	Yıldızsız	Belediye
M5	5	Yıldızsız	Belediye
M6	17	Yıldızsız	Belediye
M7	34	2 Yıldız	İşletme
M8	22	Yıldızsız	Belediye
M9	14	3 Yıldız	İşletme
M10	20	Yıldızsız	Belediye
M11	17	Yıldızsız	Belediye
M12	10 dönüm arazi	Yıldızsız	Belediye
M13	4	Yıldızsız	Belediye
M14	67	3 Yıldız	İşletme
M15	30	Yıldızsız	Belediye
M16	22	1 Yıldız	İşletme

İşletmelere ait bilgilerin yer aldığı Tablo 5.1.’e bakıldığında, turizm işletme belgesi işletme belgeli olanlar 6 adet, belediye belgeli olanlar ise 10 adettir. Bunların ise, 1’i 1 yıldızlı, 2’si 2 yıldızlı, 3’ü 3 yıldızlı ve 10’u yıldızsız olarak konaklama hizmeti sunmaktadır. İşletmeler arasında en fazla oda sayısı 67 ile M14 kodlu işletmeye, en az oda sayısı ise M13 kodlu işletmeye aittir. Ayrıca, 30 ve üzeri oda sayısına sahip işletme 5 işletme bulunmakta iken, bir işletme de oda sayısı bulunmamakla birlikte kamp alanı olarak kayıtlara geçmiştir.

Tablo 5.2. Akçakoca İlçesi’nde 2019 Yılına Ait İşletme Verileri

İşletmeler	Doluluk Oranı	Konaklama süresi en uzun aylar	Konaklayan yabancı misafir	Misafirlerin yaş ortalaması	Ortalama konaklama süresi	Konaklama ücreti
M1	%25	Temmuz	1%	31-60 arası	Tek gece, en fazla 3-4 gün	2 kişi 21 Euro- 180 TL, 1 kişi 12 Euro - 100 TL
M2	%50	Temmuz, Ağustos, Eylül, Haziran	5%	31-60 arası	1-3 gün	2 kişi 35-47 Euro- 300-400 TL 1 kişi 23-29 Euro- 200-250 TL
M3	%50 fakat 2019 %20	Ağustos, Temmuz, Eylül	%5-%10	31-60 arası	3-4 gün	2 kişi 35 Euro-300 TL, 1 kişi 17 Euro- 150 TL

Tablo 5.2. Tablonun Devamı

İşletmeler	Doluluk Oranı	Konaklama süresi en uzun aylar	Konaklayan yabancı misafir	Misafirlerin yaş ortalaması	Ortalama konaklama süresi	Konaklama ücreti
M4	%50-%60	Temmuz, Ağustos, Eylül	%2-3	31-60 arası	-	2 kişi 17 Euro-150 TL 1 kişi 12 Euro-100 TL
M5	30%	Temmuz, Ağustos	Yok, çok az	31-60 arası	1-2 gün	2 kişi 17 Euro-160 TL, 1 kişi 9 Euro-80 TL
M6	80%	Temmuz, Ağustos	10%	31-60 arası	1-2 gün	2 kişi 35 Euro-300 TL, 1 kişi 17 Euro-150 TL
M7	%45-50	Ağustos, Temmuz, Haziran, Eylül	%5-%10	31-60 arası 25-50 yaş	Kışın 1, yazın en fazla 10 gün	2 kişi 23-29 Euro-200-250 TL, 1 kişi 12-17 Euro-100-150 TL
M8	%40 fakat 2019 %0	Temmuz, Ağustos, Eylül	2%	31-60 arası fakat %50 18-25 yaş	4 gün	2 kişi 29 Euro-250 TL, 1 kişi 15 Euro-125 TL, Aile 41 Euro-350 TL
M9	%60-70	Temmuz, Ağustos, Haziran, Eylül	%20-25	Her grup	4-7 gün	2 kişi 41 Euro-350 TL, 1 kişi 23 Euro-200 TL, Aile 47 Euro-400 TL
M10	2019 %0	Temmuz, Ağustos	10%	31-60 arası	1-2 gün	2 kişilik 15 Euro-125 TL
M11	Yazın %80, diğer %20	Temmuz, Ağustos,	10%	31-60 arası	1-2 gün	2 kişi 35 Euro-300 TL, 1 kişi 17 Euro-150 TL
M12	%40-30, 2000 öncesi %60-70	Temmuz, Ağustos, Haziran, Eylül	-	31-60 arası	-	2 kişi 10 Euro, 1 Kişi 5 Euro, Aile 20 Euro
M13	2017 %70, 2018 %65, 2019 %30-40	Temmuz, Ağustos, Eylül	%3-5	31-60 arası	3-4 gün	2 kişi 14 Euro-120 TL 1 kişi 9 Euro-80 TL
M14	30%	Temmuz, Ağustos	3%	31-60 arası	1-3 gün	2 kişi 41 Euro-350 TL 1 kişi 29 Euro-250 TL Aile 64 Euro-550 TL
M15	%80, 2019 %65	Temmuz, Ağustos, Eylül	%2-5	31-60 arası	7-10 gün	2 kişi 29 Euro-250 TL 1 kişi 12 Euro-100 TL Aile 29 Euro-250 TL
M16	2017 %45, 2018 %55, 2019 %35	Ağustos, Temmuz, Eylül, Haziran	2%	31-60 arası	3-4 gün	2 kişi 19 Euro-160 TL 1 kişi 12 Euro-100 TL Aile 29 Euro-250 TL

İşletmelere ait bilgilere yönelik Tablo 5.2.'ye bakıldığında, işletmelerde konaklayanların yaş ortalamaları, neredeyse tüm işletmelerde aynı olup 31-60 yaş arasındaki

grubu kapsamaktadır. Sadece bir işletme tüm yaş gruplarının konakladığını bir diğer işletme de 18-25 yaş aralığındaki grubun konaklamaların %50'sini karşıladığını belirtmişlerdir. Yabancı misafir konaklama oranlarına bakıldığında ise, genel durumun %2-10 arasında olduğu görülmüştür. Bir işletme, sorulan soruya ilişkin net cevapta bulunmamış, bir işletme ise %20-25 civarında yabancı misafir konaklama oranına sahip olduğunu belirtmiştir. Konaklama süreleri ile ilgili en uzun ayların sıralanması istendiğinde, verilen cevapların çoğunlukla Temmuz ve Ağustos aylarında olduğu görülmüştür. Bu aylara ilave olarak dile getirilen diğer aylar ise Eylül ve Haziran aylarıdır. Ortalama konaklama süreleri ise, 1-4 gün arasında değişkenlik göstermektedir. Doluluk oranları incelendiğinde ise, çeşitlilik olmakta ve verilen cevaplara göre her geçen gün doluluk oranı düşüş eğilimi çerisinde olduğu belirtilmiştir. Özellikle 2019 yılındaki sel felaketinin işletmelere ilişkin olumsuz etkilerinin görüldüğü bu veri, 2019 yılına ait doluluk oranının diğer yıllara göre daha düşük olduğunu açıklamaktadır. Örneğin M15 kodlu işletmenin doluluk oranı, diğer yıllar için %80 civarında iken 2019 yılı için bu oran %65 olarak gerçekleşmiştir. Bir diğer örnek ise M13 kodlu işletmeye ait olup 2017'deki doluluk oranı %70, 2019 yılındaki doluluk oranı ise %30-40 civarı olarak gerçekleşmiştir. Bu durum M3, M8, M10 ve M12 kodlu işletmeler için de geçerli olmaktadır. 2019 yılında doluluk oranı %0 olan işletmeler de bulunmakta olup bunlar, M10 ve M8 kodlu işletmelerdir. Görüşmeler arasında 2019 yılındaki sel felaketinin olumsuz etkisini en fazla yaşayan doluluk oranı bakımından bu iki işletme olmuştur. İşletmelere ilişkin yukarıda tablodaki son veri ise konaklama ücretlerine ilişkin olup ayrıntılı olarak tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5.3. işletmelere ait diğer tanımlayıcı bilgileri sunmaktadır. Çalışan sayıları olarak sabit ve sezonda farklılıklar göstermektedir. Sadece temizlik personellerinin bulunduğu işletmelerin yanı sıra yaz-kış aynı sayıda kalan çalışanların da bulunduğu işletmeler mevcuttur. Çalışan sayılarına ilişkin en önemli durum, sezonda çalışan sayısının neredeyse normal dönemde çalışan sayısının iki katına çıkıyor oluşudur. Bu durum, buradaki işletmelerin sadece yaz sezonuna ilişkin daha yoğun hizmet verdiği sonucunu çıkarmaktadır. İşletmelerin çalışanları arasında turizm eğitimi almış olanların sayılarına bakıldığında ise, çalışan sayılarına oranla ciddi oranda yetersiz olduğu görülmüştür. İşletmelerin olası bir olumsuz durumda zararlarını giderici etkisi olan sigortalılıklarına bakıldığında, görüşme gerçekleştirilen 6 işletmenin sigortalarının olmadığı, bunlardan bir tanesinin dere ağzında işletmesi olduğu için sigorta yaptıramadığı ortaya çıkmıştır. 3 işletmenin sadece DASK

poliçesi olduğu, 4 işletmenin sadece Özel sigorta yaptırdığı, 3 işletmenin ise tüm afetlere karşı koruma sağlamak için hem DASK hem de Özel sigorta yaptırdığı görülmüştür.

Tablo 5.3. Akçakoca ilçesi İşletme ve Çalışan Bilgileri

İşletmeler	Çalışan Sayısı	Turizm Eğitim Almış Çalışan	Sigorta Durumu
M1	3	0	Yok
M2	Sabit 27, sezonda 53	5	DASK ve Özel sigorta
M3	8	2	Yok
M4	3	1	Yok
M5	3	0	DASK
M6	-	0	Özel sigorta
M7	Sabit 10, sezonda 17	4	Özel sigorta
M8	8-10, sel dolayısıyla şu an 4	-	Yok
M9	Sabit 16, sezonda 25	Sabit 2, sezonda 9	DASK ve Özel sigorta
M10	3	3	DASK
M11	Temizlik personeli	0	Özel sigorta
M12	2	2	Yok
M13	2	0	Yok
M14	15-35	5-10 arası	Özel sigorta
M15	4	2	DASK
M16	6	3	DASK ve Özel sigorta

5.7.2. Görüşmelere İlişkin Kelime Bulutu

Kelime bulutları, bir metinde kullanılan kelimelerin ne sıklıkla kullanıldığını metin içerisindeki kelimelerden tümevarım yöntemi ile nelere ulaşılabileceğini gösteren bir metottür. Kaynak metinde en sık kullanılan kelimelerin daha büyük bir şekilde görselini vermektedir. Aşağıda tüm görüşmelere ait kelime bulutu verilmiştir.

Şekil 5.3. Görüşmelere İlişkin Kelime Bulutu

Akçakoca’da turizm işletmeleriyle yapılan görüşmelerde katılımcıların daha çok “felaket, Akçakoca, sel, deniz, turizm ve 2019” kelimelerini kullandığı gözükmektedir. Kelime bulutundan da anlaşılacağı üzere, görüşme 2019 yılındaki sel felaketinin turizm üzerindeki etkisini amaçlayan çalışmaya uygunluğunu göstermektedir.

5.7.3. Akçakoca Turizmi Temasına İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, araştırma modeli başlığı altındaki kodlamalar neticesinde elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Tablo 5.4. Turizm Çekiciliklerine İlişkin Karşılaştırma

Turizmin Çekicilikleri	Belediye Belgeli İşletmeler	İşletme Belgeli İşletmeler	Turizmin Çekicilikleri
Doğa	30.61	28.57	Kültür
Kültür	18.37	17.86	Deniz
Deniz	16.33	14.29	Doğa
Şelaleler	8.16	14.29	Balıkçılık
Fakıllı Mağarası	6.12	10.71	Tarih
Tarih	6.12	7.14	Konum
Sakin-sessizlik	6.12	3.57	Sakin-sessizlik
Konum	4.08	3.57	Kamping
Balıkçılık	4.08	0.00	Fakıllı Mağarası
Kamping	0.00	0.00	Şelaleler
TOPLAM	100.00	100.00	TOPLAM

Kodlamalar sonucunda aşağıda, bulguların, belediye belgesine sahip ve işletme belgesine sahip işletmeler şeklinde karşılaştırmalı frekansları verilmiştir (Tablo 5.4).

Katılımcılara yöneltilen Akçakoca turizminin, turizm çekiciliklerine karşılık verdiği cevaplar sonucunda oluşan frekanslar Tablo 5.4'te verilmiştir. Verilen cevaplar doğrultusunda, turizm belgesi olarak işletme belgesine sahip ve belediye belgesine sahip konaklama işletmeleri arasında farklılığın olduğu görülmektedir. Belediye belgeli sahip işletmelerde en çok kullanılan cevap, %30,61 ile “doğa” olmuştur. Bu cevabı %18,37 ile “kültür”, %16,33 ile “deniz” takip etmiştir. Belediye belgesine sahip işletmelerin verdikleri diğer cevaplar ise sırasıyla; “şelaleler”, “tarih”, “Fakıllı mağarası”, “konum” ve “balıkçılık” olmuştur. İşletme belgeli işletmelerin verdikleri cevaplar kodlama sonucunda gruplandırıldığında en fazla %28,57 ile “kültür” cevabı görülmektedir. Bunu sırasıyla; %17,86 oran ile “deniz”, %14,29 oran ile “doğa” ve “balıkçılık” ve %10,71 oran ile “tarih” takip etmiştir. Bu kısımda katılımcılar tarafından yanıt olarak kodlanmamış iki cevap bulunmakta olup bunlar “Fakıllı mağarası” ve “şelaleler” dir. Verilen cevapların genel bir değerlendirmesi yapıldığında, Akçakoca turizminin çekicilikleri olarak doğa, kültür ve deniz dile getirilebilir. Bununla birlikte belediye işletmesine sahip işletmeler ile işletme belgesine sahip konaklama işletmeleri arasında sıralama bakımından farklılıkların olduğunu görülmektedir.

Tablo 5.5. İşletmelerin Belge Türüne Göre Akçakoca Turizminin Avantajları

Avantajları	Belediye Belgeli İşletmeler	İşletme Belgeli İşletmeler	Avantajları
Konum	23.68	26.09	Konum
Doğa	18.42	13.04	Deniz
Deniz	13.16	13.04	Doğa
Güvenli	10.53	13.04	Güvenli
Balıkçılık	7.89	8.70	Tarihi Geçmiş
Kültür	7.89	8.70	Kültür
Sakin	7.89	8.70	Sakin
Tarihi Geçmiş	2.63	8.70	Sahil Kenti
Sahil Kenti	2.63	0.00	Alternatif tatil olanağı
Alternatif tatil olanağı	2.63	0.00	Misafirperver
Misafirperver	2.63	0.00	Balıkçılık
TOPLAM	100.00	100.00	TOPLAM

Belediye işletmelerinde ilk sırayı “doğa” alırken, işletme belgesine sahip konaklama işletmelerinde ilk sırayı “kültür” almıştır. Bölgede bulunan Fakıllı Mağarası, Kurugöl Kanyonu, Aktaş Şelalesi, Sarıyayala Şelalesi, Tahirli Şelalesi, Ceneviz Kalesi, Akkaya Mesira

Alanı, Tarihi Ahşap Camii, Tarım Köy Aletleri Müzesi, Nazmi Kal Etnografik Müze ve Tarihi Hamam Kalıntısı bölgenin turistik yerlerini oluşturmuştur. Ayrıca, deniz turizmi ile ilgili olarak mavi bayraklı plajların bulunması turizm çekiciliklerini oluşturmaktadır. Bu bağlamda, bölge turizmi için katılımcıların vermiş oldukları cevaplar değerlendirildiğinde, bölgenin turistik çekicilikler ile paralellik göstermektedir.

Tablo 5.5'te, görüşme formunda dile getirilen "*Akçakoca turizminin avantajları ve dezavantajları nelerdir?*" sorusuna verilen cevaplardan oluşturulmuş avantajlar ile ilgili kodlama sonucu çıkan bulgular tablo 4.5'te verilmektedir. Buna göre, her iki grup da Akçakoca turizminin avantajı olarak ilk sırada "konum"u tercih etmişlerdir. Burada katılımcılar özellikle, Akçakoca'nın coğrafi olarak büyükşehirlere yakınlığını ve ulaşılabilirlik açısından kolaylığını dile getirmişlerdir. Bu durumu M9 nolu katılımcı "*özellikle Ankara'ya yakınlığı*" şeklinde ve M15 nolu katılımcı "*büyükşehirlere yakın*" şeklinde dile getirmişlerdir. Burada Akçakoca'nın deniz turizmi ile ön planda olduğu düşünülürse, özellikle Ankara gibi büyükşehirlerin deniz turizmi için bu bölgeyi tercih etmeleri bölge turizminin gelişimi açısından önemlidir. Dolayısıyla, konum olarak yakınlık, bölge turizminin avantajları olarak dile getirilmektedir. Çalışma bölgesinin konumuna bakıldığında, katılımcıların da belirttiği gibi, İstanbul, Ankara, Kocaeli gibi büyükşehirlere yakınlığı görülmektedir. Özellikle deniz turizmi için Ankara'ya yakın olması turizm avantajını arttırmaktadır.

Her iki grubun hemfikir olduğu bir diğer cevap, "doğa" olmuştur. Bir önceki tabloda turizmin çekicilikleri olarak dile getirilen doğa, burada Akçakoca turizminin avantajı olarak dile getirilmiştir. Genel olarak turizm çekicilikleri ile avantajları kodlamalarına benzer cevaplar verilmiş olup bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bunlardan biri "misafirperver" kodu altında dile getirilen M6 numaralı katılımcının "*insanları güzel, misafirperver*" söylemi ile M12 numaralı katılımcının "*halkı misafirperver*" söylemidir. Bu başlık için genel bir değerlendirme yapacak olursak; katılımcılar, turizm avantajları olarak turizm çekicilikleri ile paralel cevap verip doğa, deniz, kültür ve konum cevaplarında yoğunlaşmışlardır. Avantajlar konusunda hem belediye belgeli işletmeler hem de işletme belgesine sahip konaklama işletmeleri konum tercihini ilk sırada belirtmişlerdir. Belediye belgeli işletmeler %23,68, işletme belgesine sahip konaklama işletmeleri ise %26,09 ile konumu Akçakoca turizminin en avantajlı olgusu olduğunu dile getirmişlerdir. Bunlara ek olarak, güvenli bir bölge olmasını, sakin, sessiz ve balıkçılığın yapılabileceği bir bölge olmasını avantajlar olarak dile getirmişlerdir. Bölge turizm tarihine bakıldığında, 1980'lerden sonra turizm faaliyetlerinin arttığı görülmektedir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar arasında bulunan konum

avantajı bununla örtüşmektedir. İstanbul, Ankara ve Kocaeli gibi büyükşehirlerle yakın olması, özellikle deniz turizmi için konumsal avantaj sağlamaktadır.

Akçakoca’da turizmin dezavantajları ile ilgili tablo incelendiğinde, elde edilen bulgular doğrultusunda belediye belgesine sahip işletmelerin Akçakoca turizminin dezavantajı olarak ilk sırada %27,27 oran ile “meteorolojik” kodu dile getirdikleri görülmektedir (Tablo 5.6). Bu durumu M16 numaralı katılımcı “*hava şartlarının kötü olması*” şeklinde, M10 numaralı katılımcı “*mevsimin sıkıntılı olması*” şeklinde, M15 numaralı katılımcı “*iklimsel dengesizlik mevcut*” şeklinde, yine bir diğer katılımcı olarak M11; “*hava şartları*” şeklinde dile getirmişlerdir. Toplamda en fazla dile getirilen meteorolojik olaylar, çalışmanın konusunu da belirlemiştir. Sezonun belirli bir dönemi olması, tek taraflı turizm çeşitliliğinin bulunması yaşanan meteorolojik bir olgu da turizmin doğrudan olarak etkilenmesine neden olmaktadır.

Tablo 5.6. İşletmelerin Belge Türüne Göre Akçakoca Turizminin Dezavantajları

Dezavantaj	Belediye Belgeli İşletmeler (%)	İşletme Belgeli İşletmeler (%)	Dezavantaj
Meteorolojik	27.27	23.53	Alternatif tatil imkânı yok
Eğlence sektörü zayıf	22.73	17.65	Sezon kısa
Alternatif tatil imkânı yok	13.64	17.65	Meteorolojik
Fiyat politikası kötü	9.09	11.76	Şehir içi ulaşım
Şehir içi ulaşım	9.09	11.76	Politik
Olimpik havuz yok	4.55	5.88	Fiyat politikası kötü
Çevre düzenlemesi eksik	4.55	5.88	Eğlence sektörü zayıf
Sezon kısa	4.55	5.88	Üniversite
Kültürel faaliyet eksik	4.55	0.00	Olimpik havuz yok
Politik	0.00	0.00	Çevre düzenlemesi eksik
Üniversite	0.00	0.00	Kültürel faaliyet eksik
TOPLAM	100.00	100.00	TOPLAM

Bu gruptaki ikinci en büyük orana sahip dezavantajlı durum ise %22,73 oranla “eğlence sektörü zayıf” kodlu cevaplardır. Burada katılımcılar, eğlence sektörünün, bölgede zayıf ya da eksik olduğunu, yeterli imkânlarla sahip eğlence sektörünün eksikliğini; M3: “*eğlence eksik*”, M5: “*eğlence mekânları eksik*”; M8: “*eğlence sektörü zayıf*” şeklinde dile getirmişlerdir. Bölge turizminin dezavantajları ise, katılımcıların cevaplarına göre, alternatif tatil imkânlarının bulunmaması ve eğlence sektörünün zayıf olmasından kaynaklıdır. Eğlence

mekânları ile ilgili olarak, katılımcıların vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, özellikle genç nüfusun ve öğrenci kesiminin bölgede tatil imkânını değerlendirmemesinin nedeni olarak görülmektedir. Yeterli sayıda bar, disko şeklinde gençlerin daha çok tercih edecekleri mekânların yoksunluğu turist sayısını etkilemekte ve dolayısıyla turizm gelirlerinin de düşük olmasına sebep olmaktadır. Katılımcılar, dezavantajlar ile ilgili olarak alternatif tatil imkânlarının olmaması durumunu ise, sadece deniz turizminin ağırlıkta olduğunu, diğer turizm çeşitlerine önem verilmediğini, 2019 yılında yaşanan sel felaketi gibi sezon döneminde gerçekleşebilecek bir afet ya da kriz zamanlarında, turizmin tamamen ya da kısmen duracağını bunun için öncelikle yaz sezonuna ilişkin alternatif tatil imkânlarının oluşturulması gerektiğini ve daha sonra tüm yıl boyunca turist çekiciliğini artırmak için ekoturizm, doğa turizmi gibi turizm çeşitliliğinin sağlanması gerektiğini dile getirmişlerdir.

İşletme belgeli işletmelerde, “alternatif tatil yok” kodu ile “meteorolojik” kodu arasında ciddi bir bağ olduğunu dile getirmek faydalı olacaktır. Şöyle ki, katılımcıların alternatif tatilin olmadığı yönündeki söylemleri meteorolojik olaylar nedeniyle, deniz turizminin olmadığı dönemlerde, aslında sezonun ölü geçtiği, bundan dolayı alternatif tatil imkânlarının oluşturulması gerekliliği şeklindedir. Bu durum, M13 numaralı katılımcının “deniz olmadığında yapılacak alternatif yok” şeklindeki ifadesinden çıkarılabilmektedir. Bununla birlikte, aynı durum işletme belgesine sahip konaklama işletmeleri için de geçerli olmaktadır. Bu gruptaki katılımcıların büyük çoğunluğu, dezavantaj olarak “alternatif tatil imkânı yok” koduna ilişkin cevaplamalarda bulunmuşlardır. Ayrıca, sadece deniz turizmi odaklı olduğu için “meteorolojik” olaylar ile birlikte “sezonun kısa” olduğu da dile getirilmiştir.

Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer cevaplama ise, “üniversite” kodu altındaki cevaplardır. Bölgede turizm otelcilik okulunun bulunmasına karşın aktif bir şekilde çalışmadığı M9 numaralı katılımcının “turizm otelcilik okulunun yeterince aktif olmaması” şeklindeki ifadesinden çıkarılmaktadır. Katılımcılar, aslında bölgenin turizm avantajları arasında sayılması gereken Akçakoca Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksek Okulu’nu, Akçakoca turizminin dezavantajları arasında sıralamışlardır. Oldukça ilginç bir veri olarak; üniversitenin, bölge turizm işletmeleri ile ilgili bir çalışma yapmadığını, okulda okuyan öğrencilerin dahi bölge turizmine dair bilgi ve yeterliliklerinin bulunmadığını, Akçakoca turizminin canlandırılması hususunda faaliyetlerinin eksik olduğunu dile getirmişlerdir.

Bir diğer önemli husus ise “politik” kodu ile, siyasi istikrarsızlık yüzünden yatırımların da düzenli bir şekilde gerçekleşmediği yönündedir. Bu durum M7 numaralı

katılımcı tarafından “*siyasi mecranın turizme yansımaları, herhangi bir birim yok*” şeklinde dile getirilebilir.

Tablo 5.7’de verilen kodlar, görüşme formundaki “Akçakoca turizminin sorunları nelerdir?” sorusuna verilmiş cevaplardan oluşturulmuştur. Belediye belgesine sahip işletmelerde verilen cevaplar homojene yakın dağılırken bu durum işletme belgesine sahip konaklama işletmeleri için aynı değildir. Burada “yönetim” kodu ile “politik” kod birbiri ile ilişkili olan kodlardır. Genel olarak bakıldığında, politik sorunların olmasından kastın siyasi istikrarsızlığın olması, yakın dönemde seçimlerin hem yaz dönemi hem de sıklıkla yapılması, ilçe belediyesinin farklı partiler tarafından yönetilmesi politik istikrarsızlık olarak dile getirilmiş ve bunun sonucunda turizm faaliyetlerinin aksadığı belirtilmiştir. Siyasi istikrarsızlıktan dolayı, yönetimin idare görevini yerine getirememesi ve bundan dolayı yatırımları gerçekleştirememesi dile getirilmiştir.

Tablo 5.7. İşletmelerin Belge Türüne Göre Akçakoca Turizminin Sorunları

Sorunlar	Belediye Belgeli İşletmeler	İşletme Belgeli İşletmeler	Sorunlar
Alternatif	15.63	30.77	Yönetim
Politik	15.63	30.77	Politik
Yönetim	15.63	15.38	Alternatif
Fiyatlandırma	12.50	7.69	Üniversite
Şehir içi ulaşım	9.38	7.69	Şehir içi ulaşım
Sezon kısa	9.38	7.69	Tanıtım
Meteorolojik	6.25	0.00	Meteorolojik
Tanıtım	6.25	0.00	Sezon kısa
Üniversite	6.25	0.00	İnsan Davranışları
İnsan Davranışları	3.13	0.00	Fiyatlandırma
TOPLAM	100.00	100.00	TOPLAM

Bu durum M7 numaralı katılımcı “*siyasi istikrarsızlıktan dolayı yeterince yatırım gerçekleştirilmiyor*”, M16 ve M14 numaralı katılımcıların “*siyasi istikrarsızlık var, yönetim eksikliği bulunmakta*” şeklinde ifadelerdir. Ayrıca mevcut turizm potansiyelinin değerlendirilemediği, yönetsel anlamda koordinasyon bozukluğu bulunduğu, M9 numaralı katılımcının “*yönetim, pazarlama ve turizm envanteri yok, neyiz olduğunu bilmiyoruz*” şeklindeki ifadelerinden de çıkarılmaktadır. Yönetsel anlamda gerek yerel yönetimlerin gerekse turizm taraflarının Akçakoca turizmi ile yeterince ilgilenmedikleri, turizmin çeşitliliğini artırma noktasında faaliyetlerde bulunmadıklarını, turizm envanterlerinin

bulunmamasından dolayı buna ilişkin politikaların da uygulanmadığını belirtmişlerdir. İdari anlamda turizme yönelik sorunların olması bölgenin şehir planlamasını da etkilemiştir.

Belediye belgesine sahip işletmeler için dile getirilecek diğer sorunlar ise, “alternatif” ve “fiyatlandırma” kodlarıdır. Yine dezavantajlarda olduğu gibi farklı alternatiflerin oluşturulamaması sorun olarak belirtilmiştir. Bununla birlikte fiyatlandırmalar noktasında da sorunların olduğu M8 numaralı katılımcının “*fiyatlandırmalarda istikrarsızlık mevcut*”, M10 numaralı katılımcının “*fiyatlandırma politikası kötü*” ve M12 numaralı katılımcının “*fiyatlandırmalar kötü*” şeklindeki ifadeleri ile dile getirilmiştir.

Hem sorunlar hem de dezavantajlar kısmında katılımcıların belirtmiş oldukları bir diğer madde ulaşım konusunda yaşanan problemlerdir. Bu problemi, “*eğlence bölgesi olan ilçemizde çok fazla denetim yapılmakta, yapılan kontrollerde ceza verilmeyecek durumlarda da ceza kesiliyor*” ve “*bazı bağlantı yollarının çok bakımsız ve tehlikeli olması*” şeklinde ifadeler kullanılmıştır.

Bu başlık altındaki son grup ise, Akçakoca turizminin sorunlarına ilişkin verilen çözüm önerilerinden oluşmaktadır. Çözüm önerilerine ilişkin katılımcıların büyük bir çoğunluğu cevap vermemekte ya da “bunların idarenin yapması gereken şeyler olduğunu” dile getirmektedir. Verilen cevaplara göre, çözüm önerileri olarak reklam ve tanıtımların gerçekleştirilmesi gerekliliğini, “*tanıtımlar gerçekleştirilmeli, vatandaşlar bilgilendirilmeli, reklam yapılmalı*” şeklinde dile getirilmiş olup bunun ise “*konferanslar yolu ile gerçekleştirilebileceğini*” ifade etmişlerdir. Deniz turizmine yönelik olarak “*dalgakıran yapılmalı, rüzgârlı dalgakıranlar olmalı ve bölge çok rüzgârlı ve dalgalı, bu yüzden öncelikle dalgakıranlar yapılmalı*” şeklindeki ifadeler ile çözüm önerilerinde bulunulmuştur. Bunların dışında alternatif tatil imkanları olarak “*doğa yürüyüşleri, trekking alanları açılmalı, alternatifler yaratılmalı, eğlence, kültür, turnuva, festival, konferans ve kongreler olmalı ve çocuklu aileler için eğlence mekanları olmalı*” şeklinde çözüm önerileri sunulmuştur.

5.7.4. Şehir Planlaması Temasına İlişkin Bulgular

Araştırmada, “şehir planlaması” olarak kodlanan kısımda katılımcıların Akçakoca’daki şehir planlamasının sel felaketi arasındaki ilişkiye dair cevapları yer almaktadır (Tablo 4.8). Görüşme formunda katılımcılara yönelik “*Şehir planlamasının sel felaketi üzerinde nasıl bir etkisi olmuştur? Açıklar mısınız?*” şeklinde yöneltilen sorudan kodlama yöntemi ile bölgedeki şehir planlamasının Akçakoca’da yaşanan sel felaketi üzerindeki etkisi açıklanmaya çalışılmıştır.

Tablo 5.8. İşletmelerin Belge Türüne Göre Şehir Planlaması-Sel Felaketi Etkisi

	Belediye Belgeli İşletmeler	İşletme Belgeli İşletmeler
Etkisi var	90.00	100.00
Etkisi yok	10.00	0.00
TOPLAM	100.00	100.00

Tablo 5.8 incelendiğinde, katılımcıların Akçakoca şehir planlamasının yaşanan sel felaketi ilişkisi açıklanmaktadır. İşletme belgesine sahip konaklama işletmelerinin tamamı bu etkinin olduğu görüşünde iken belediye belgesine sahip işletmelerin %90'ı bu görüşte olduklarını dile getirmişlerdir. Buna karşın, %10'luk bir kısım etkisinin olmadığını dile getirmiştir. Fakat, onlar içinde verilen cevaplar incelendiğinde bunun sınırlı bir görüş olduğu dile getirilebilir. M5 kodlu katılımcı bu durumu “doğal bir şey olduğu için gerçekleşti, şehir planlamasının etkisi olmadı” şeklinde ifade ederek aslında sel felaketinin doğal bir afet olduğunu ifade etmek istemiştir.

Etkilerin ne derece gerçekleştiği ile ilgili olarak açıklamalara bakıldığında, “arıtma tesisinin molozlarının dereye bırakılması, fındık temizlemede çalıların dereye atılması dereyi tıkadı ve sel oldu, plansız yapılan oteller kıyı şeridinin doğru kullanılmaması sel felaketinin etkisini arttırdı, dere yatakları moloz ve pislikle dolu, her yeri imara açtılar, barajlar yanlış yerlere yapıldı” şeklinde açıklamalar olduğu görülmektedir. Plansız yapılaşmanın dere yatakları üzerindeki yapılaşmanın arttırılmasının turizme etkisi hakkında ise, “selin yaşandığı yerde 4 tane otel vardı bunlar da dere yatağında. Derenin denize suyunu bırakacağı yerde. Böyle bir planlama olursa tabi ki felaket olur ve şehirde dere kenarlarındaki evler zarar gördü” şeklinde ifadeler ile açıklanabilir. Bununla ilgili olarak belediye yetkilisi ile yapılan görüşme sonucunda, dere yataklarına imar izinlerinin daha önceki belediye yetkilileri tarafından verildiği, dere yataklarına işletmelerin kurulduğu, dolayısıyla, kendi özel mülklerine karşı belediye olarak bir yaptırımlarının olmadığı belirtilmiştir.

Genel bir değerlendirme yapacak olursak; şehir planlamasının sel felaketinin şiddetini arttırdığı, dere yataklarının fındık ve ağaçlar ile doldurulduğu için iyi çalışmadığı, tıkanıklıkların meydana geldiği bu yüzden de sel felaketinin şiddetinin ağır olduğu dile getirilebilir. Bununla birlikte, dere yataklarına yapılan konaklama işletmeleri ve evlerin daha fazla zarar gördüğü, bu durumun plansızlıktan kaynaklandığı dile getirilmiştir. Bir katılımcının “plansızlık sel felaketinin şiddetini arttırdı ve zararı iki katına çıkardı” ifadesi aslında bu durumu özetler niteliktedir. Katılımcıların belirttiklerine göre, sel felaketi

sonrasında müşterilerinden oldukça fazla telefonlar alınmış ve bölgenin genel durumu ile alakalı bilgiler istenmiş. Suların çamurlu akması sonucunda, denize dahi girilmemesi durumu ile karşı karşıya kaldıklarını, elektriklerin kesilmesi ve suların çamurlu akması sonucunda hayatlarını idâme ettirmede zorluk çektiklerini belirten katılımcılar, bu durumdan dolayı gelen turist sayısında da ciddi azalmaların meydana geldiğini belirtmişlerdir. Bu açıdan sel, direkt Akçakoca'ya gelen turist sayısını olumsuz bir şekilde etkilemiştir.

5.7.5. Turizmin Sürdürülebilirliği Temasına İlişkin Bulgular

Turizmin sürdürülebilirliği teması altında, görüşme formunda katılımcılara yöneltilen “Akçakoca'daki turizmin sürdürülebilir olması için neler yapılabilir?” sorusu ve “Akçakoca'nın şehir planlamasının turizm sürdürülebilirliği açısından yeterli buluyor musunuz? Neler yapılabilir?” şeklindeki sorusuna verilen cevapların kodlanması işlenmektedir (Tablo 5.9). Buna ilişkin yorumlayıcı cevaplar ise betimsel analiz ile aktarılmaya çalışılmıştır.

Tablo 5.9. İşletmelerin Belge Türüne Göre Şehir Planlaması-Turizm Sürdürülebilirliği İlişkisi

	Belediye Belgeli İşletmeler	İşletme Belgeli İşletmeler
Yeterli	11.11	16.66
Yeterli değil	88.88	83.33
TOPLAM	100.00	100.00

Tablo 5.9.'da, Akçakoca'da yapılan şehir planlamasının turizmin sürdürülebilirliği açısından yeterli olup olmadığına dair bilgiler verilmektedir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu, şehir planlamasının Akçakoca turizminin sürdürülebilirliğine etkisi olduğunu dile getirmiştir. Bu durum, belediye belgesine sahip işletmeler ile işletme belgesine sahip konaklama işletmeleri arasında da benzerlik göstermektedir.

Sorunun devamında turizmin sürdürülebilirliğini sağlamak adına neler yapılabilir şeklindeki çözüm önerilerine dair cevaplara bakıldığında, M3 kodlu katılımcı “*reklam ve tanıtım, kültürel etkinlikler arttırılmalı*”, M4 kodlu katılımcı “*alternatifler yaratılmalı, bunlar, eğlence, kongre, konferans, turnuva, festivaller yapılmalı. Ulaşım faaliyetleri arttırılmalı*”, M6 kodlu katılımcı “*sahil kısmı geliştirilmeli*” şeklinde ifadeler belirtmiştir. Ayrıca bölgenin daha önceden “*kalabalık, eğlenceli ve işlek bir bölge olduğu, turizmin sürdürülebilirliğinin arttırılması için ise alternatif sağlanmalı, bu alana istihdam yaratılmalı, bölgesel tanıtımlar yapılmalı, kongre konferanslar buralarda olmalı*” şeklinde çözüm

önerileri bulunmaktadır. Katılımcıların çözüm önerilerine dair görüşlerine devam edildiğinde ise, *“üniversite ile ortak çalışmaların yapılması gerektiği, deniz turizminin yaygınlığından ötürü dalga kıranlar yapılmasının gerektiği ve ayrıca liman-iskelenin başka bir yere taşınması gerektiği, alternatif turizm kaynaklarının artırılması gerektiği, bu duruma örnek olarak balıkçılık turizminin geliştirilmesi, doğa turizminin geliştirilmesi, kongre ve konferansların yapılması gerektiği bunun içinde kongre merkezlerinin yapılması”* gerektiği dile getirilmiştir.

Şehir planlamasının turizmin sürdürülebilirliği etkisine bakıldığında ise, *“inşaat için yeni bölgelerinin açılması ve bunların plansız yapılanması sürdürülebilirliğin önüne geçtiği dere, dağ, tepe, vadi her taraf konut yapılmaya başlandı. Çok yüksek katlı binalar var. Dere yataklarına kurulan işletme ve yerleşmelerin bulunuyor”* şeklinde ifadeler görülmektedir.

Bunun için dere yataklarına yapılan otellerin *“iyileştirmeye gidilmesi gerektiği, imar planlamasının turizm bakımından yapılması gerektiği, turizm hizmetinin sağlanması için belli başlı mekanlara ihtiyaç olduğu, bunların ise planlama dahilinde sürdürülebilirliğin sağlanması için ayrıcalıkların ve mekanların hesaplanması”* gerektiği dile getirilmiştir.

Bu bölüm için genel bir değerlendirme yapmak gerekirse, Akçakoca turizminin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında, şehir planlamasının eksik olduğu, yeterli görülmediği, bu konuya ilişkin çeşitli düzenlemelerin yapılması gerektiği, turizm sürdürülebilirliğinin arttırılması konusunda alternatiflerin oluşturulması ve envanterlerin çıkarılması gerektiği dile getirilebilir.

5.7.6. Selin Etkileri Temasına İlişkin Bulgular

Bu tema, görüşme formundaki *“Sel felaketi ile ilgili sorular”* başlığı altında yer alan ve sel felaketinden işletmelerin etkilenip etkilenmediği, sel felaketinin Akçakoca’ya gelen turist sayısını etkileyip etkilemediği, bunun nedenini ve sel felaketinin Akçakoca turizm sektörüne uzun süre etkide bulunup bulunmayacağına ilişkin verilen cevaplar doğrultusunda oluşturulmuştur. Katılımcıların verdikleri cevapların hepsi aynı olduğu için burada tablo oluşturulmamış, ilgili konu ile alakalı olarak dile getirdikleri açıklamalar betimsel olarak analiz edilmiştir.

Yöneltilen sorular doğrultusunda katılımcıların tamamı sel felaketinden etkilendiklerini dile getirmişlerdir. Tüm katılımcılar turist sayısındaki düşüşün *“gerekçesi olarak tamamen sel”* felaketini belirtmişlerdir. 2019 yılında yaşanan sel felaketinin Akçakoca’ya gelen turist sayısına etkilerine bakıldığında ise, katılımcıların *“telefonlar*

aldıklarını” bu telefonlarda “denize giriliyor mu diye” sorduklarını, “suların 1 aya yakın çamurlu aktığını, elektriklerin dahi kesildiğini ve rezervasyon için iptallerin olduğunu, ayrıca burada deniz odaklı bir turizm olduğu için turistlerin, gelmesi için neden olan denizin pis, suların bulanık, suların çamurlu aktığı, temizliğin bulunmadığı buna karşılık denize girilmemesi için anonsların yapıldığı, ayrıca bunlara ilaveten sel felaketinin etkisi ile hizmet verecek işletmelerin bulunmadığı” dile getirilmiştir. M7 nolu katılımcının işletme verilerine bakıldığında 2019 yılının Ağustos ayında toplam geceleme süresi 1373’iken, 2018 yılında toplam geceleme süresi 1847 olduğu görülmüştür.

Katılımcılar, sel felaketi ile 2019 yılına dair Akçakoca’ya gelen turist sayısındaki düşüşe neden olarak sosyal medya ve haberlerin de etkisinin olduğunu düşünmektedir. Gelen turist sayısındaki düşüşün gerekçesi olarak *“gerekçesi medya”* şeklindeki ifadeler bulunmaktadır. Sel felaketinin etkisi, suların çamurlu aktığı *“haberlerde ve sosyal ağlarda duyulduğunu bundan dolayı da etkisinin çok ciddi olduğunu”* dile getirilmiştir. Sel ile ilgili *“haberlerin yapılması sonucunda kötü bir intiba bırakıldığı bundan dolayı da yapılan haberlerin maddi etkisinin fazlasıyla”* katılımcıları etkilediği dile getirilmiştir.

Sel felaketinin etkisinin uzun sürüp sürmeyeceği hakkında katılımcıların çoğu, etkisinin uzun sürmeyeceği yönündedir. Bu konuda katılımcılar, *“iklimsel değişimin mevcut ve geçici, savaş değilse, uzun süreli olmayacağını, son 5 yıldır turizmin hiç tadının olmadığını, bir yıl darbe, bir yıl siyasi problem seçim, bir yıl sel, bir yıl hastalık”* gibi sorunlar ile boğuştuklarını, aslında *“her yıl ayrı bir felaket yaşadıklarının ve her yıl bir sorun diğer sorunun üzerine örtüyor”* olduğunu, bundan dolayı da *“birinin diğerinin yerini aldığını, her felaketin bir diğerini unutturduğunu”* belirtmişlerdir. Uzun sürmemesinin gerekçeleri olarak ayrıca sel felaketinin *“unutulur olduğunu, denizin pislüğünü dalgaların attığını, bundan dolayı da bölgenin turizm açısından 6 ayda toparlanacağını”* belirtmişlerdir. Bununla birlikte o sezon için sel felaketinin etkisinin *“iyi yapılacak reklam ve tanıtım ile üstesinden gelinebileceğini”* belirtmişlerdir.

Genel olarak bu tema altındaki cevaplara bakıldığında, selin Akçakoca’ya gelen turist sayısına doğrudan etkide bulunduğu, bu etkinin bazen denizin kirlenmesi, suların çamurlu akması şeklindeki etkisinin olduğu fakat bazen de bu olayların haber ve sosyal ağlarda yayınlanarak bölge imajını zedelediğinden dolayı, misafirlerin gelme noktasında tereddütlerinin oluştuğunu, katılımcıların zaten yıllardır başka başka sorunlar ile mücadele ettikleri, her yıl başka bir sorun ile karşılaştıklarını, bunun kimi zaman doğal afet şeklinde gerçekleştiği, kimi zaman ise politik süreçlerden kaynaklı olduğu ya da ekonomik kriz nedeni

ile gerçekleştiği dile getirilmiştir. zet olarak, 2019 yılında yaşanan sel felaketi Akçakoca turizmini ciddi oranda etkilemiş, fakat katılımcıların her yıl yaşadıkları çeşitli problemler yüzünden bu duruma ister istemez alışık oldukları ve sel felaketinin uzun süreli etkide bulunmayacağını belirtmişlerdir.

5.7.7. Selin Hasarları Temasına İlişkin Bulgular

Selin hasarları teması altında, görüşme formunda dile getirilen sel felaketinden kaynaklı hasarın oluşup oluşmadığı, oluştu ise bu hasarın derecesi ve bu hasarın çeşitinin hangi yönde olduğu hususlarında cevaplamalardan oluşan bulgular yer almaktadır (Tablo 5.10).

Tablo 5.10. İşletmelerin Belge Türüne Göre Sel Felaketinin Hasar Durumu

	Belediye Belgeli İşletmeler	İşletme Belgeli İşletmeler
Ekonomik	70.00	66.66
Ekonomik-fiziksel	30.00	33.33
TOPLAM	100.00	100.00
Ağır	85.71	75.00
Orta	14.28	25.00
TOPLAM	100.00	100.00
Tutanak var	18.18	0.00
Tutanak yok	81.81	100.00
TOPLAM	100.00	100.00

Tabloda, katılımcıların sel felaketinden hasar alma durumlarının olup olmadığı, olduysa ne derece olduğu bununla ilgili olarak tespit tutanağının bulunup bulunmadığına ilişkin bilgiler bulunmaktadır. Öncelikle belirtilmesi gerekir ki, katılımcıların hepsi sel felaketinden etkilenmiştir. Buna ilişkin hasarlar ise kimisinde sadece ekonomik, kimisinde ise hem ekonomik hem de fiziksel olarak gerçekleşmiştir. Belediye belgesine sahip konaklama işletmelerinin % 70'i sadece ekonomik olarak etkilenmişlerdir. Geri kalan kısmı ise hem ekonomik olarak hem de fiziksel olarak etkilenmişlerdir. Bu konuda *“bodrum katları ile giriş katın tamamının su aldığı, özel eşyalar ve işletme eşyalarının kullanılmaz hale geldiği, ekonomik olarak ise en yoğun zamanların hep boş geçtiği ve işlerin azaldığını”* dile getirmişlerdir. İşletme belgesine sahip konaklama işletmelerinin ise % 66.66'sı sel felaketinden sadece ekonomik olarak etkilendiklerini, % 33.33'ünün ise hem ekonomik hem de fiziksel olarak etkilendikleri dile getirilmiştir. Katılımcılar, *“ekonomik olarak etkilendiklerini, rezervasyonlarının iptal olduğunu, ciro kayıplarının fazlasıyla olduğunu”*

belirtmişlerdir. Ayrıca, “10 günde bir kumsalın temizlenmesi gerektiğini bundan dolayı da sel felaketinin yarattığı koşulların ekonomiyi olumsuz etkilediği” belirtilmiştir.

Gerçekleşen sel felaketi sonrasında işletmelerin hasar alıp alınmadığını soran soruya ilişkin verilen cevaplara bakıldığında ise, belediye belgeli işletmelerin % 85.71’inin ağır derecede hasarlarının bulunduğu, % 14.28’lerinin ise, orta derecede hasarlarının olduğunu belirtmişlerdir. İşletme belgesine sahip konaklama işletmelerine bakıldığında ise, % 75’inin hasarlarının ağır derecede olduklarını, buna karşın % 25’inin hasar derecesinin orta derecede gerçekleştiğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların daha çok ekonomik olarak hasar aldıkları göz önüne alınırsa, hasar derecelerine dair belirtmiş oldukları ifadelerin de bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği düşünülmelidir.

Hasar durumlarını belirten katılımcılara yöneltilen bir diğer soru kapsamında verilen cevaplar incelendiğinde, genel olarak hasar tespit tutanaklarının bulunmadığı belirtilmiştir. Belediye işletme belgesine sahip konaklama işletmelerinin 60 tespit tutanağı bulunmamakta, 12’inde ise tutanak bulunmaktadır. İşletme belgesine sahip konaklama işletmelerinde ise bu durum tamamıyla tespit tutanağının olmadığı yönündedir. Tutanak tutulmayanların verdikleri cevaplar incelendiğinde “belediyenin tutmadığı fakat katılımcıların tuttuğu, fiziksel hasar olmadığı için tespit tutanağının da tutulmadığı, kimilerinde ise AFAD’ın tuttuğu ya da kendilerinin tuttuğu dile getirilmiş, tutulanlar arasında 1,5 milyonluk hasar tespit tutanağının bulunduğunu” dile getirenler de bulunmaktadır.

T.C.
DÜZCE VALİLİĞİ

İL AFET VE ACİL DURUM MÜDÜRLÜĞÜ

KESİN HASAR TESPİT RAPORU

İL : Düzce
İLÇE : Akçakoca
BELDE :MEZRA :
KÖY :
MAHALLE : Hacıyusuflar Mah.NÜFUS : 4800
HANE : 1500AFETİN TÜRÜ : Sel
AFETİN TARİHİ : 17-18/07/2019

SAYFA NO : 2

SIRA	İDARİ BİLGİLER															YAPI TİPİ BİLGİLERİ										HASARA AİT BİLGİLER						GENEL DEĞERLENDİRME	AÇIKLAMALAR						
	CADDE / SOKAK	Bina No / Kapı No	T.C. Kimlik No	YAPIYI KULLANANIN		YAPIM YILI	TEDAŞ NO	GPS KOOR. (Varsa)	Mülkiyet Durumu	Plan Geometrisi	Kat Adedi	Binanın Konumu	Kullanım Amacı		Ticaret Yeri Sayısı	Konut Sayısı	Ahi Sayısı	Samanlık Sayısı	Depo Sayısı	Çan Kayıt/Binisi	TAŞIYICI SİSTEM				DÖŞEME		Taşıyıcı Sistem		Taş.Olm. Sistem										
				AFETZEDE ADI YADİ	BABA ADI								Bodrum K.	Zemin Kat							Diğer Kat	Bodrum K.	Zemin Kat	Diğer Kat	Hafif Durum	Ara Kat					Çatı Katı			Çatı Tipi					
																																			TIPI	HARÇ			
																											Bodrum K.	Zemin Kat	Diğer Kat	Bodrum K.							Zemin Kat	Diğer Kat	Hafif Durum
11	Tuana Otel	15	48199927920	Nejat SES	Şükrü	2012			M	1	3	0	D	T	T	2				1			B3	B3	B3	1	1	1	2	2	2	B	2	2				2	Otel binası bodrum ve zemin kat su baskını
12	Tuana Otel	15	48199927920	Nejat SES	Şükrü	2012	Y: X:		M	1	2	0	D	T		1				1			B3	B3		1	1		2	2	2	B	2	2				2	Bodrum wc leri ve zemin kat kafeteryaya su baskını
13	Tuana Otel	15	48199927920	Nejat SES	Şükrü	2012			M	1	1	0	D							1			B3			1			2	2		A	2					2	Havuz bodrum su baskını
14	Parla Otel	8/A	39095231440	TolgaŞENOĞLU	Mehmet Ali	2010			K	1	4	0	D	T	T	3				1			B3	B3	B3	1	1	1	2	2	2	B	2	2				2	Mal Sahibi: Akçakoca Belediyesi Otel binasının Bodrum ve zemin kata su baskını
15	Parla Otel	8/A	39095231440	TolgaŞENOĞLU	Mehmet Ali	2017			K	1	1	0		T	1								B3			1		2		2	B		6				6	Mal Sahibi: Akçakoca Belediyesi Restoran temel altı boşalmış	
16	Parla Otel	8/A	39095231440	TolgaŞENOĞLU	Mehmet Ali	2017			K	1	1	0		T	1								ÇE Lİ K			ÇE Lİ K			ÇE Lİ K					6				6	Mal Sahibi: Akçakoca Belediyesi Düğün Salonu Duvar ve kolonlar yıkılmış.
17	Parla Otel	8/A	39095231440	TolgaŞENOĞLU	Mehmet Ali	2017			K	1	1	0		T	1								B3			1								2				2	Mal Sahibi: Akçakoca Belediyesi Havuza araçlar düşmüş tabanı ve duvarları zarar görmüş.
18	Hüsnü Gonca Cad. Dutdibi Hamburg	17	50077865378	Erol ÖZKÖK	Ahmet	2018			M	1	1	0		T	1								ÇE Lİ K			ÇE Lİ K			ÇE Lİ K	B		2					2	Sosyal tesise su baskını	
19	Hüsnü Gonca Cad. Dutdibi Hamburg	17	50077865378	Erol ÖZKÖK	Ahmet	2017			M	1	1	0		T	1								ÇE Lİ K			ÇE Lİ K			ÇE Lİ K	B		2					2	Düğün salonuna su baskını	
20	Hüsnü Gonca Cad. Dutdibi Hamburg	17	50077865378	Erol ÖZKÖK	Ahmet	2018			M	1	1	0	D							1			A4			1		2		1			2				2	Depo su baskını	

Fotoğraf 5.2. Katılımcılara Ait Kesin Hasar Tespit Raporu

Kaynak: (Düzce Valiliği İl Afet ve Acil durum Müdürlüğü)

Fotoğraf 5.2, Düzce Valiliği İl Afet ve Acil durum Müdürlüğü'nün hasar tespit tutanağı bulunmaktadır. Tutanak üzerinde, isimlerin ve şahsi bilgilerin üzerleri görünmeyecek şekilde kapatılmıştır. Araştırmadaki katılımcılara ait olan tutanağa göre, M3, M8 ve M12 ye ait hasar tespitleri bulunmaktadır. Buna göre, M3 nolu katılımcıya yapılan hasar tespitinde bodrum ve zemin katta su baskını, tuvaletler ve kafeteryada su baskını ve havuz bodrum su baskını şeklindeki ifadeler kullanılmıştır. M8 kodlu katılımcının hasar tespitinde, otel binasının bodrum ve zemin katlarında su baskını, restoranın temel altı boşalmış düğün salonu duvar ve kolonları yıkılmış havuza araçlar düşmüş tabanı ve duvarları zararlar görmüş şeklinde ifade edilmiştir. M12 kodlu katılımcıya yapılan hasar tespitinde ise, sosyal tesise, düğün salonuna ve depo alanına su baskını gerçekleşmiş şeklindedir. Bununla ilgili görseller Fotoğraf 5.3'te verilmiştir.

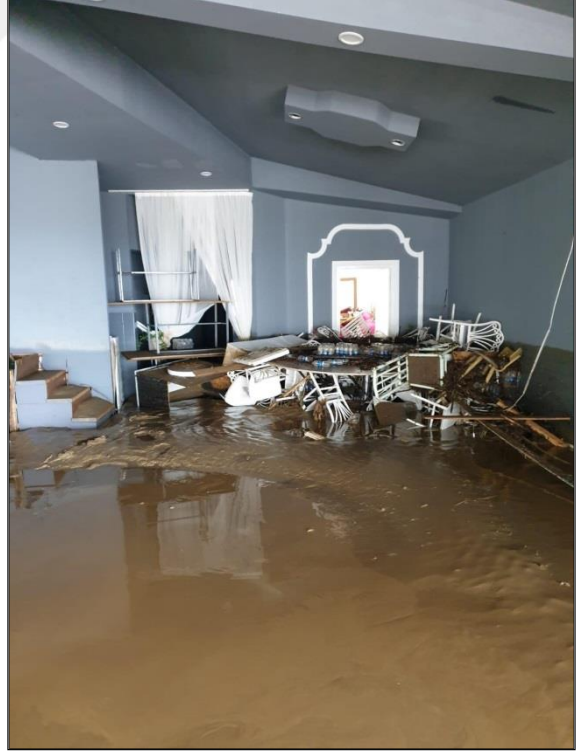
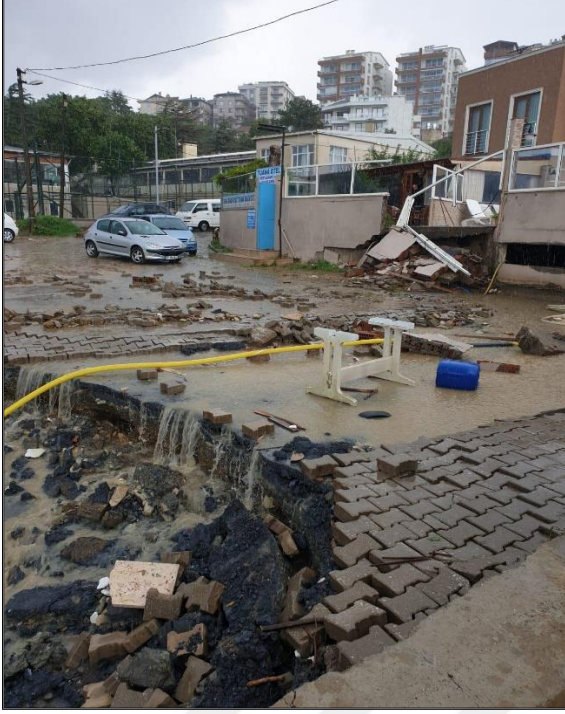

Fotoğraf 5.3. Hasara İlişkin Fotoğraflar-1

Kaynak: (AFAD)

Fotoğraf 5.3'de, hasar tespit tutanağında belirtilen zemin katın ve düğün salonunun su baskını yaşadığını göstermektedir. Tüm malzemelerin su içerisinde olduğu görülmektedir.

Ayrıca sel felaketi sonrasında özel araçların sel suları ile çamur içerisinde olduğu ve kullanılamaz hale geldiği görülmektedir.

Fotoğraf 5.4. Hasara İlişkin Fotoğraflar-2
Kaynak: (Parla Beach ve Dutdibi İşletmeleri)

Yukarıdaki fotoğraflarda, selin etkisi görülmektedir. Kumsal alanı, otopark alanını ve zemini ne derece etkilediği fotoğraflardan açıkça görülmektedir. İşletmenin sahil düzenlemesi tamamen ortadan kalkmış ve yıkılmalar meydana gelmiştir. Son fotoğraflarda ise, düğün salonunun içindeki hasar gösterilmiştir. Zemine su baskınlarının vermiş olduğu hasar ve tüm eşyaların kullanılamaz hale geldiği fotoğraflarda açıkça görülmektedir (Fotoğraf 5.4).

Fotoğraf 5.5. Hasara İlişkin Fotoğraflar-3 (Melen Ağız)

Kaynak: (AFAD)

Fotoğraf 5.5, sel sularının çevreye verdiği zararlar ve ekiplerin sel sonrası çalışmaları görülmektedir. Sel sonrası ağaç köklerinin yerinden çıktığı, dere yataklarının bozulduğu görülmekte ve iş makineleri ile dere yataklarının ıslah çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Genel bir değerlendirme yapacak olursak; sel felaketine ilişkin katılımcıların genelinde fiziksel olarak zararın işletmelerine olmadığına daha çok ekonomik olarak etkilendikleri tespit edilmiştir. Fiziksel olarak zarar gören 4 büyük otel işletmesininse (Parla Beach Otel, Dutdibi Camping, Tuana Butik Otel ve Yeşilvadi) ciddi bir hasar aldığı bütün eşyalarının selde kaybettikleri Parla Beach otelin 3 milyonluk, Tuana Butik otelin 400 bin tl,

Dutdibi Camping ise 250 bin tl bir kaybının olduğu kaydedilmiştir. Fakat ekonomik olarak etkilenen işletmelerin fiziksel bir zararı olmaması sebebiyle hasar tespit tutanakları bulunmadığı görülmüştür.

5.7.8. Ticari Kayıp Temasına İlişkin Bulgular

Ticari kayıp teması, görüşme formunda “*Sel Felaketi sonrası ticari bir gelir kaybınız oldu mu? Oldu ise ortalama yüzde kaç bir ciro kaybınız söz konusudur?*” şeklindeki soruya ilişkin verilen cevaplardan oluşmaktadır. Katılımcıların hepsi, sel felaketinden sonra ticari kayıplarının olduğunu belirtmiştir. Bundan dolayı, kodlamalara ilişkin bilgilerin hepsi aynı olduğundan burada tablo oluşturulmamıştır. Katılımcıların ticari kayıplarının ne büyüklükte olduğuna karşın vermiş oldukları cevaplara göre ise aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 5.11. İşletmelerin Ticari Kayıp Miktarı

	Belediye Belgeli İşletmeler	İşletme Belgeli İşletmeler	
M3	400 bin TL	%60-70 arası ciro kaybı	M1
M4	%50 net ciro kaybı	%50 ciro kaybı	M2
M5	%80 ciro kaybı	%60 ciro kaybı	M7
M6	Kardan %70 kayıp	%50’den fazla ciro kaybı	M9
M8	3 milyon TL	Sezonu bitirdi	M14
M10	%70 kar kaybı	150 bin TL	M16
M11	%70 kar kaybı		
M12	150 bin TL		
M13	%80 ciro kaybı		
M15	70-80 bin TL		

Sel felaketinden ötürü işletmelerin kayıplarına bakıldığında genel olarak %50’nin üstünde bir kayıp olduğu görülmektedir. M9 kodlu katılımcı “% 50’den fazla ciro kayıp”larının olduğunu *neredeyse hiç iş yapmadıklarını*, bununla birlikte M4 kodlu katılımcı “*neredeyse hiç iş yapmadık*” larını, M8 kodlu katılımcı ise “*40 düğünün iptal*” edildiğini, bundan kaynaklı ticari kayıplarının olduğunu, M12 kodlu katılımcı “*25 düğünden 20’sinin iptal oldu*” ğunu belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılardan M13 kodlu katılımcının “*Biz buranın yerlisiyiz. 1980’lerden beri bu işi yapıyoruz fakat bu kadar dar boğaza girdiğimizi bilmiyorum*” şeklindeki ifadesi durumun ciddiyetinin anlaşılmasına katkıda bulunacağı belirtilebilir. Gerek ciro olarak gerekse kârdan kayıp ya da miktar olarak belirtilenler ve önceki başlıklar altında ifade edilen selin hasarları ve selin etkileri temaları düşünüldüğünde, 2019 yılında yaşanan sel felaketinin bölge turizmine etkisi tartışmasıdır. Konuya ilişkin M7

numaralı katılımcının hazırladığı aylara göre turist sayısı verisi, selin gerçekleştiği aydaki ticari kaybı ortaya koymaktadır (Tablo 5.12).

Tablo 5.12. M7 nolu Katılımcıya Ait İşletme Verileri

YIL	AY	TOPLAM GİRİŞ	TOPLAM GECELEME	YIL	AY	TOPLAM GİRİŞ	TOPLAM GECELEME
2017	Ekim	345	589	2019	Ocak	184	253
2017	Kasım	242	367	2019	Şubat	188	260
2017	Aralık	256	490	2019	Mart	278	392
2018	Ocak	241	413	2019	Nisan	403	568
2018	Şubat	236	336	2019	Mayıs	261	367
2018	Mart	326	453	2019	Haziran	632	1063
2018	Nisan	547	740	2019	Temmuz	651	1211
2018	Mayıs	318	452	2019	Ağustos	667	1373
2018	Haziran	415	730	2019	Eylül	350	568
2018	Temmuz	787	1630	2019	Ekim	366	481
2018	Ağustos	789	1847	2019	Kasım	306	471
2018	Eylül	486	987	2019	Aralık	276	425
2018	Ekim	379	774	2020	Ocak	275	426
2018	Kasım	235	576	2020	Şubat	279	400
2018	Aralık	195	322	2020	Mart	206	307
				2020	Nisan	9	17

İşletme verilerine bakıldığında, 2018 Temmuz ayında 787 giriş ve 1630 konaklama gerçekleşmiş gözükmemektedir. Ağustos ayında 789 giriş ve 1847 konaklama mevcuttur. Eylül ayı içinse, 486 giriş ve 987 konaklama gösterilmektedir. Aynı dönem 2019'daki verilere bakıldığında, Temmuz ayı için, 651 giriş ve 1211 konaklama, Ağustos ayı için, 667 giriş ve 1373 konaklama ve Eylül ayı için, 350 giriş ve 568 konaklama gerçekleşmiştir. 2019 ve 2018 yıllarına ait Temmuz-Eylül ayları arasındaki farkın gerekçesi olarak sel felaketinin belirtilmesi işletme verilerine bakılarak da dile getirilebilir.

5.7.9. Alınacak Önlemler Temasına İlişkin Bulgular

Alınacak önlemler temasını, görüşme formunda katılımcılara yöneltilen “*Sizce böyle bir felaket için alınacak önlemler nelerdir?*” sorusuna ilişkin verilen cevaplar oluşturmaktadır. Bu temada genel olarak belediye işletme belgesine sahip konaklama işletmeleri ile işletme belgesine sahip konaklama işletmeleri arasında söylem birliği olduğu görülmektedir. Genel manada katılımcılar, “*Dere yataklarının etrafına tesislerin kurulduğunu, bunların yanlış olduğunu, vatandaşın bilinçlendirilmesi gerektiğini, geçim kaynağı fındık olanların, fındık ve*

diğer tüm pislikleri derelerin ve köprülerin ağızlarını tıkadıklarını, dere yatağına molozların döküldüğü, bundan dolayı derelerin tıkanıdığı, dere yataklarının yön değiştirilmesinin yasaklanması gerektiğini ağaçların kesilmemesi gerektiğini, dere yataklarının para kazanmak için imara açıldığı” hatta bundan dolayı “sigorta şirketlerinin sigorta yapmadığı, dere yatağı ıslahlarının genişletmesi gerektiğini, sellerin engellenmesi için yüksek köprülerin, inşa edilmesi gerektiği, bu işlemlerin DSİ tarafından gerçekleştirilmesi gerektiğini, baraj giriş yataklarının iyi planlanması gerektiği ayrıca mevcut kot farkının ve eğimin hesaplanması” gerektiği dile getirilmiştir. Bu işlemlerin aslında “hazırlık aşamasında şehir planlamasının doğru bir şekilde gerçekleştirilmesi gerektiği, geçen 3 siyasi dönem boyunca buraya yatırımın yapılmaması, zamanla yapılan yanlışların şimdiyi etkilediğini” de ifadelere eklenmiştir. Sel felaketinin özellikle çevreye yaptığı zararı ve dolaylı olarak turizm işletmelerine vermiş olduğu zararın minimum seviyeye indirmek adına yapılması gerekenler ve afet öncesinde gerçekleştirilmesi elzem olan faaliyetlerin neler olduğunu katılımcılar, öncelikle, dere yatakları etrafına inşa edilen ve daha önceleri imar verilmiş olan turizm işletmelerinin kaldırılması, şehir planlarının yeniden düzenlemesi gerektiği şeklinde belirtmişlerdir.

5.7.10. Yapılanlar Temasına İlişkin Bulgular

Bu tema altında görüşme formunda yer alan *“Sel felaketinden sonra turizmin canlanması için çeşitli girişimleriniz oldu mu? İşletme olarak siz bir kampanya vb. yaptınız mı? Yaptıysanız bunlar nelerdir?”* sorusuna cevaplar işlenmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, turizmin canlanması adına genelde birbirine yakın cevaplar verilmiş olup *“Hayde Akçakoca’ya kampanyasının yapıldığı, fakat bu kampanyanın beklenen oranda etkili olmadığı”* ifade edilmiştir. Bazı katılımcıların bu kampanyadan haberlerinin olmadığı ve bundan dolayı *“hiçbir şey yapılmadı”* cevabını verdiği görülmüştür.

“Hayde Akçakoca’ya” kampanyası, Kültür ve Turizm Bakan yardımcısı, Düzce Valisi, Düzce milletvekillerinin yanı sıra yerel politikacıların katılımı ile tanıtılmıştır. Yaşanan sel felaketi üzerine, bölge turizminin canlanması için turizm Platformu oluşturulmuş ve siyasi ve iş adamlarının katılımları ile organizasyon gerçekleştirilmiştir. Buradaki amaç, sel felaketi ile turizmde yaşanan kayıpların giderilmesin tanıtım ve reklam yöntemi ile gidermeye çalışmaktır.

Fotoğraf 5.6. Sel Felaketinden Sonra Yapılan Organizasyondan Bir Görüntü

Kaynak: (akcakocapostasi.com)

Katılımcıların işletme olarak yaptıklarının belirtilmesi üzerine, katılımcılar; *“bizim hasarımız çok olduğu için kampanya yapamadık, biz bir şey yapamadık, böyle bir girişimde bulunamadık”* şeklinde cevaplar vermişlerdir. Bunun gerekçesi olarak ise, *“sel tüm sezonu kapattı, toparlanmaya başladık, sezon kapandı, hasarlarımız çok oldu”* cevapları aktarılmıştır. İşletme olarak kendi başlarına yapılan kampanyalar olarak ise, *“fiyat politikasında değişim yapıldığı”, indirimli kampanyanın yapıldığı ve %50 fiyat indiriminin* yapıldığı, ayrıca işletme olarak alınan düğün organizasyonlarının *“Eylül sonuna ertelediklerini, 5 gün üzerinde yapılacak kalımlarda indirim”* yapıldığını belirtmişlerdir. Genel manada bu tema incelendiğinde, işletme olarak sadece fiyat indiriminde bulunduklarını, yapılan “Hayde Akçakoca’ya” kampanyasının ise etkisinin olmadığını, dolayısıyla sezonun tam ortasında gerçekleşen sel felaketinin bölge turizmi için sezonun kapanmasına neden olduğu dile getirilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu, siyasi iradenin de katılımı ile gerçekleştirilen “Hayde Akçakoca’ya” kampanyası dışında bir şey yapılmadığını ve bunun ise etkisinin sadece % 10 olduğunu belirtmişlerdir. Bunların dışında zaten maddi hasar ve ticari kayıpları bulunan işletmelerin bir kampanya yapmaya durumları olmamış ve büyük çoğunluk, kampanya gerçekleştirememiştir. Kimi işletmeler, indirim ve fiyat düzenlemeleri gibi politikalar güderek kampanyalar gerçekleştirmişlerdir. Katılımcılar, felaket sonrasında turizmin canlandırılmasına yönelik bir etkinliğin olmadığını belirtmelerine karşın, bölgedeki

yaşamsal alanı yeniden eskiye döndürmek için ve hasarların giderilmesine yönelik devletin katkıları olduğu açıktır.

Sel felaketi sonrasında AFAD raporu doğrultusunda yapılanlara bakıldığında ise, yürütülen çalışmalar sonucunda AFAD olarak

- 6.500.000 TL ödenek gönderilmiş,
- Toplam 262 vatandaşı sağlık muayenesinden geçirilmiş,
- 964 vatandaşa psikososyal destek hizmeti sunulmuş,
- Bazı bölgelerde elektrik kesintilerini gidermek amacıyla 21 jeneratör tesis edilmiş,
- 29 araç ve 35 personel ile kapanan yollar açılmaya çalışılmış,
- Sel ve su baskınlarından dolayı etkilenen vatandaşlardan 86'sı 8 gün boyunca Arsal Anadolu Lisesi'nde misafir edilmiş,
- 12 gün boyunca 26.830 kişilik sıcak yemek ve 6078 adet gıda kolisi dağıtılmış,
- Zarar tespiti konusunda 525 noktada hane işyeri ziyareti gerçekleştirilmiş ve bunun sonucunda 35.496.195 TL zarar tespitinde bulunulmuş,
- AFAD tarafından, ağır-yıkık derecede hasar gören 47 aileye 292.000 TL hasar gören konutlar için verilmiş, diğer zarar gören 85 aileye de 175.500 TL acil yardım ödemesi gerçekleştirilmiş,
- Düzce Valiliği arama kurtarma çalışmalarının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gerekli ihtiyaçlara 588.017,36 TL harcama yapmış, afetzedelere 467.500 TL de yardımda bulunmuş,
- İl Özel İdaresi tarafından 01.08.2019 tarihinde 5.000.000 TL ödenek tahsis edilmiş, Akçakoca ve Cumayeri Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı 352 aileye 912.850 TL yardımda bulunmuş,
- Akçakoca ve Cumayeri Kaymakamlıkları tarafından tarım zararlarının giderilmesi için Acil Destek Gideri olarak 5.000.000 TL ödenek gönderilmiştir (Ek-1 AFAD Hasar Değerlendirme Raporu).

AFAD'ın ekip ve ekipmanlara ilişkin raporuna bakıldığında, toplamda 741 personel, çeşitli kurumlardan sel felaketinin kayıplarını gidermek ve normale dönüş için çalışmış olduğu görülmektedir (Tablo 5.13).

Tablo 5.13. AFAD Raporuna Göre Ekip ve Ekipman

İl Adı	Personel	Araç
Düzce AFAD	10	2 araç, 1 8x8 amfibik araç, 2 bot
Sakarya AFAD	12	5 araç
Kocaeli AFAD	5	1 araç, 1 köpek
Samsun AFAD	7	2 araç, 1 köpek
Bursa AFAD	11	2 araç
Zonguldak AFAD	2	1 araç, 1 8x8 amfibik araç
Bolu AFAD	2	1 araç, 1 8x8 amfibik araç
Hava Kuvvetleri Komutanlığı	-	1 helikopter
İl Sağlık Müdürlüğü	15	3 ambulans
Tarım ve Orman İl Müdürlüğü	43	16
Aile Çalışma ve sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	29	6
Elektrik Dağıtım A.Ş.	66	30 araç, 21 jeneratör
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	10	5
Defterdarlık	12	-
Türk Telekom Müdürlüğü	3	2 araç, 1 mobil baz istasyonu
Sahil Güvenlik Komutanlığı	7	-
İstanbul Büyükşehir Belediyesi	5	1
Tuzla Belediyesi	5	1
Ankara Büyükşehir Belediyesi	3	1
Konya Büyükşehir Belediyesi	8	1
Karayolları Genel Müdürlüğü	35	-
Orman İşletme Müdürlüğü	4	3 iş makinesi
Belediye	23	18 iş makinesi
İl Özel İdaresi	121	98 iş makinesi
Jandarma Komutanlığı	73	17 araç, 2 bot, 8 köpek, 1 helikopter
Emniyet Genel Müdürlüğü	10	1 araç, 1 helikopter
İtfaiye (Düzce)	8	1 araç
DSİ	78	28 iş makinesi
Türk Kızılay	42	14
Soyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	5	2 araç
STK'lar (DAKE, İHH, ANDA, AFGD)	87	31 araç, 3 bot, 1 köpek
TOPLAM	741	

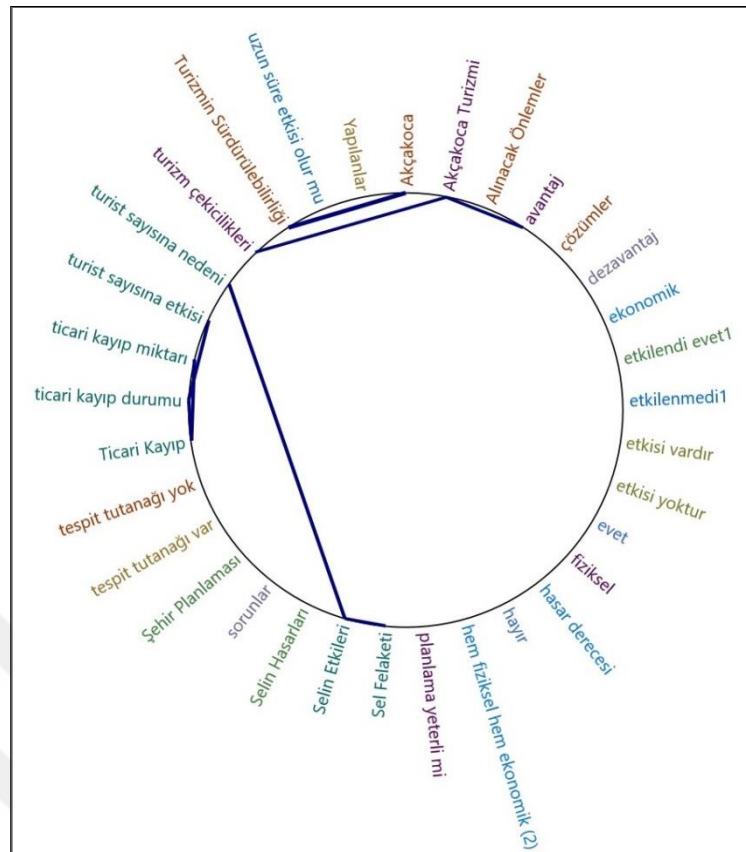
Kaynak: (AFAD, 2019b)

Belediye yetkilisi ile yapılan görüşmede ise, yetkili kişi, sel sonrası yapılanlar ile ilgili olarak her gün günde 3-4 kez selden zarar gören aileleri ve işletmeleri gezdiklerini, su ve temel gıda ihtiyaçları için dağıtımlarda bulunduklarını, temizlik malzemeleri için destekte bulunduklarını dile getirmiştir. Fakat, bunların turizmi canlandırmak adına değil de bölgenin normale dönmesi için yapılanlar olduğu düşünülürse, turizme katkısı dolaylı olacaktır. Bölgede hayatın normal hale getirilip, genel sıkıntıların çözüme ulaşması ile bir düzene

geçilmesi sağlanacaktır. Bu durumun sonucunda turizm faaliyetlerine yönelik çalışmalar daha etkili ve rahat bir şekilde gerçekleşecektir.

5.7.11. Görüşmelere İlişkin Kümeleme (Cluster) Analizi

Çok değişkenli istatistik yöntemi olan Kümeleme Analizi, bir gözlemler setini bilinmeyen grup veya kümelerin belirli bir sayısına bir gruptaki tüm gözlemler birbirine benzer iken farklı gruplardaki gözlemler birbirinden farklı olacak şekilde ayırmayı hedeflemektedir (Öz vd., 2009). Kümeleme analizi diyagramları, benzerlik ve farklılıkların kolayca görülmesini sağlayarak veri kaynağı veya node'ların grafiksel bir gösterimini sağlar. Kümeleme analizi diyagramlarındaki birbirine yakın görünen kaynaklar veya node'lar, uzakta olanlardan daha benzerdir (Konan ve Yılmaz, 2019: 81). Kümeleme analizinin amacı, belirli kodlar dâhilinde gruplanmamış verileri benzerliklerine göre sınıflandırmak ve araştırmacıya uygun olarak kısa, özet bilgiler sunmaktır (Tatlıdil, 2002: 329). Görüşmelere ilişkin kümeleme analizi, özellikle kodlar arasındaki karşılaştırmalı analizlerden sonra verilmiştir. Buradaki amaç, aslında daha önce betimsel analiz olarak verilen sonucun kümeleme analizi sonucu ile örtüştüğünü göstermektir. Bununla birlikte, analizde daire kümeleme analizi şeklinde çizgi çizmek için kullanılan benzerlik endeksi değerleri için alt sınır olarak 0.7 alınmıştır. Aşağıdaki şekil görüşmelerde verilen cevaplardan oluşturulmuş kodlardan oluşmaktadır.

Şekil 5.4. Kümeleme Analizi

Şekil 5.4 daire kümeleme analizi incelendiğinde, bütün kodların dairenin çevresinde noktalar olarak temsil edildiği, kodlar arasındaki benzerlik, çeşitli kalınlık ve renkteki bağlantı çizgileriyle gösterilmektedir. Benzerlik, mavi çizgilerle gösterilmekte olup daha kalın çizgiler daha fazla benzerliği ifade etmektedirler. Buradan hareketle yukarıdaki şekil incelendiğinde, bazı kodlar arasında benzerlik bulunmuştur. Özellikle, sel felaketi ve selin etkileri kodları ile turist sayısına nedeni arasındaki ilişki dikkat çekmektedir. Yukarıda betimsel analiz olarak ifade edilen sel felaketinden sonra Akçakoca'ya gelen turist sayısının düştüğü söylemi, yukarıdaki şekil ile daha açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

Ani baskın ve hızlı bir şekilde gerçekleşen ve sonucunda can ve mal kaybına neden olan olgulara afet denilmektedir. Kendi içerisinde gruplara ayrılan afetler; doğal, beşeri, teknolojik afetlerde ifade edilmektedir. Afetler, sonuçları itibariyle değerlendirildiklerinde, can ve mal kaybına yol açmasının yanında uzun süreli etkilerinin de olduğu unutulmamalıdır. Gerçekleşen bölgenin, sosyal, kültürel ve ekonomik boyutlarında ciddi değişikliklere neden olabilmektedir. Bu durum, yaşamsal alanların, iş faaliyetlerinin, ihtiyaçlar gibi insan odaklı olayların ve durumların etkilenmesine neden olmaktadır. 1999 depreminden sonra, inşaat alanlarının ve bina yapımının, arazi kullanımının değişimleri olduğu gibi, insan ihtiyaçlarında ve tüketimlerinde de afet sonrası değişimler meydana gelmiştir. Bu durum, afet bölgesi için daha da fazla işlemektedir. Afetler, yaşamsal alanda değişikliklere gidilmesine neden oldukları gibi, ekonomik açıdan da hasar, maddi kayıp ve ticari kayıp şeklinde sonuçlar doğurmaktadır. Akçakoca ilçesinde yapılan gözlem, saha çalışması, mülakatlar sonucunda 2019 yılında gerçekleşen sel felaketinin turizmi olumsuz etkilediğinin yanı sıra eğer önlem alınmazsa bundan sonra meydana gelebilecek sel felaketlerinin bölgedeki turizmin sürdürülebilirliğini önemli ölçüde etkileyeceği söz konusudur. Bu aksaklıkların sadece Akçakoca ilçesi için değil birçok turizm bölgesi için de genel bir kanı olabileceği tespit edilmiştir.

Bu çalışmada da incelendiği üzere 2019 yılında Akçakoca’da yaşanan sel felaketi sonrasında can ve mal kayıpları yaşanmış, iktisadi faaliyet anlamında durma noktasına gelinmiş, yaşam olumsuz yönde etkilenmiştir. Meteoroloji Genel Müdürlüğü’nün 1959-2019 yılları arasındaki ortalama verilerine göre, Akçakoca’da ortalama yağışlı gün sayısı Temmuz ayı için 6.3 gün, aylık ortalama yağış miktarı ise yine Temmuz ayı için 44.3 mm. olmuştur. Belirtilen tarihler arasında günlük toplam en yüksek yağışın alındığı zaman ise 14.07.1965 yılı olarak tespit edilmiş ve yağış miktarı 118 mm. olarak kayıtlara geçmiştir. 17 Temmuz Çarşamba akşamından itibaren 18 Temmuz Perşembe sabahına kadar çok şiddetli bir şekilde yağın yağışta ise 24 saat içerisinde Akçakoca’daki yağış miktarı 75.1 mm.’dir. Yağışlar sonucunda oluşan hasarlara bakıldığında ise, AFAD’ın hazırlamış olduğu rapor çerçevesinde 4 çocuk, 2 kadın ve 1 erkek olmak üzere toplamda 7 kişinin kayıp olduğu anlaşılmış ve sonraki günlerde cansız bedenlerine ulaşılmıştır. Aynı raporda, ağır hasarlı olarak 90 konut, 18 ticarethane, 25 ahır; afete maruz bölge sınırları içerisinde kalan 32 konut, 1 ticarethane, 4 ahır; dere yatağı içerisinde olduğu tespit edilen ve DSİ tarafından etüt çalışmalarının devam ettiği 19 konut bulunmaktadır. Toplam hasar tespit tutanağına göre 141 konut, 19 ticarethane

ve 29 ahır hasar görmüştür. Afet sonucunda, bölgede Akçakoca, Cumayeri ve Gökaya ilçe merkezleri ile 37 köy ve mahallede elektrik kesintileri meydana gelmiş, ulaşım hizmetleri 10 farklı noktada kesintiye uğramış, içme suyu hatları tahrip olmuş ve içme suyuna ulaşım kesilmiştir. Bununla birlikte, 3793 çiftçi ve 10967 dekar tarımsal alanda 49.710.000 TL'lik tarımsal ürün, tarım tesisi ve aleti ile hayvanın yağışlardan etkilendiği tespit edilmiştir. Tüm bu hasar tespitlerine bakıldığında, bu denli yaşamsal alanları etkileyen bir afetin iktisadî alanları da etkilemesi kaçınılmaz olmuştur.

Afetlerin ekonomik olarak etkileri düşünüldüğünde, bölgenin iktisadî yapısını baştan aşağıya değiştirme gücüne sahip olduğu dile getirilebilir ve bu etki, kısa, orta ve uzun vadede kendini gösterebilir. Bölgenin iktisadî anlamda gelir kaynakları doğa ile etkileşim halinde oldukları için yaşanan afetlerin etkisi doğrudan olmaktadır. Bu açıdan turizm sektörü, gerek yakın bölge gerekse uzak bölge durumunda olsa bile afet gibi bir kriz anında doğrudan olarak etkilenebilecek ve etkisi uzun süre kalabilecek iktisadî faaliyet koludur. Öncelikle yapılan gözlem, saha çalışması, mülakatlar sonucunda sel felaketi ile ilgili şu sonuçlar elde edilmiştir: Sel felaketinin yazılı basında ve toplumda 2 sebebi olabileceği ifade edilmiş; ilkinin 2007 de yapımı başlatılan ve 2016 yılında bitirilmesi planlanan fakat yaşanan problemler nedeniyle en iyi ihtimalle 2023 te tamamlanması planlanan Melen barajı inşaatında yanlış malzeme ve yöntemler sonucunda barajda oluşan çatlaklar sonucunda suyun taşıyamayacağı düşünülmektedir. açılan kapaklar olabileceği, ikincisinin ise bölgedeki tarımsal atıkların fındık çöp ve ağaç kesikliklerinin dere yataklarına atılması sonucu deren yatağının bunu kaldıramadığı ve taşkın meydana geldiğine yöneliktir. Taşkın sebepleri tam olarak netleşmemişken turizmin sürdürülebilirliği üzerine etkilerinin net olduğu tespit edilmiştir.

Yaşanan sel felaketi sonucunda turizmin sürdürülebilirliğini etkileyen 5 ana madde tespit edilmiştir;

- Yaşanan sel felaketinde en büyük hasarı alan dört tesisin dere yatağında kurulduğu tespit edilmiştir. Suyun giriş ve çıkış noktalarında dere yatağının en çok aktif olduğu yerlerde tesis yapımına izin verilmemesi gerektiği
- Dere yatağı çevresinde planlı bir yerleşme olması gerektiği
- Özellikle turizm bölgeleri için dere yataklarının sürekli olarak belediye, gerekli kurum ve kuruluşlar tarafından temizlik bakımından kontrol edilmesi gerektiği
- Sel felaketine yol açabilecek durumlara yönelik planlama yapılması ve bu anlamda halkın bilinçlendirilmesi gerektiği

- Bölgede gerçekleşebilecek afetlere yönelik acil planlama ve stratejilerin belirlenmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Çalışmanın amacı, problem cümlesi ve alt problem cümleleri düşünüldüğünde, araştırma sonucunda elde edilen bulgular ise şu şekilde maddeler halinde özetlenebilir;

- 2019 yılında Akçakoca’da yaşanan sel felaketi bölge turizmini doğrudan olumsuz etkilemiştir.
- Yaşanılan sel felaketinin bölge konaklama işletmelerine ciro kaybı, turist sayısında düşüklük gibi maddi anlamda hasarının yanında bölgenin haberler ve sosyal medya aracılığıyla kötü tanıtılması, olumsuz bir izlenim bırakmıştır.
- Konaklama işletmelerinin turist sayısındaki düşüş ve ciro kayıplarının gerekçesinin sel olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.
- Bölgedeki şehir planlamasının yetersiz olduğu ve bunun sel felaketinin oluşturmuş olduğu hasarı arttırdığı görülmüştür.

Genel olarak çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, bölgenin turizm çekicilikleri ve turizm avantajları deniz, doğa, konum ve kültür olmuştur. Bölgedeki turizm sorunlarının alternatif turizm etkinliklerinin ve yerlerinin bulunmaması göz önüne alındığında, 2019 yılında yaşanan sel felaketinin bir benzeri tekrar edildiğinde yine bölge turizmi ciddi ekonomik ve fiziksel zarara uğrayacaktır. 2019’daki felaketin etkisinin tüm sezonu etkilediği ve katılımcıların belirttiği üzere her yıl bir sorun ile karşılaşılması gerçekleştiği sürece, bölge turizminin sürdürülebilirliği konusunda soru işaretleri olacaktır. Sel felaketinin ciddi boyutlarda hasar vermesinin nedeni olarak dile getirilen imar planları ve şehir planlamasının eksikliği konusu, son yaşanan Giresun-Dereli’deki sel felaketi için de dile getirilmektedir. Uzmanların görüşlerine göre, bölgede görülen yağışların mevsim normalleri seviyesinde olduğu, yağışların felakete dönüşmesinin nedeninin ise, dere yataklarının kenarlarına inşa edilen yapılar olduğu, dere ıslah faaliyetlerinin eksik yapıldığı, HES ve baraj projeleri için ağaçların kesilerek heyelan riskini arttırdığı, imar affı yolu ile kaçak yapılaşmanın önünün açıldığı ve sonucunda da yağışların hasara yol açtığı belirtilmiştir.

Çalışma süresinde yapılan mülakatlarda sadece bölgede yaşanan sel felaketinin etkileri değil, bölgenin genel turizm problemleri de ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışma neticesinde Akçakoca bölgesinde turizmin sürdürülememesinin nedenleri ve mevcut turizm potansiyelinin değerlendirilememesi ve bunda bölgeye olumsuz etkileri tespit edilmiştir. Bölge tarım,

turizm, kültür bakımından çok önemli bir potansiyele sahip olmasına rağmen etkili ve aktif bir şekilde kullanılamamaktadır. Ancak;

- Şehir planlamalarının yeniden dizayn edilmesi,
- Alternatif tatil ve turizm imkânlarının oluşturulması,
- Turizm çeşitliliğinin oluşturulması,
- Bölgenin tanıtımının yapılması,
- Dere yatakları ıslah çalışmalarının gerçekleştirilmesi,
- Turizm bölgelerine ulaşımın kolaylaştırılması ve sıklıklarının artırılması gibi önlemler, mevcut sorunun önüne geçilebilmek için kritik çözümlerdir.

Bunların gerçekleşmesi sonucunda, bölge turizminin daha da canlanacağı kuşkusuz gerçektir. Katılımcıların belirtmiş olduğu politik ve yönetsel sorunların olması politika uygulayıcılarının sorumluluğundadır. Bunun için, yukarıda belirtilen çözüm önerilerinin gerçekleştirilmesi ve politik bir istikrarın sağlanmasının bölge turizmine katkısının yüksek olacağı belirtilmelidir.

Öneri olarak dile getirilebilecek bir diğer husus ise, bölgede yer alan turizm ve otelcilik meslek yüksekokulunun, bölge turizminin canlılığını sağlamadaki eksikliklerinin giderilmesidir. Özellikle katılımcıların da dile getirdikleri gibi, üniversite-yerel yönetim-turizm işletmelerinin koordinasyonlu çalışması gerekmektedir. Turizm işletmelerine öneri olarak ise, çalışanların statü ve eğitimlerine bakıldığında turizm eğitimi almamış kişilerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bölge turizminin sürdürülebilirliğinin sağlanması için bölgede bulunan turizm ve otelcilik meslek yüksekokulu öğrencilerinden daha fazla istihdamda bulunulması gerekmektedir. Bölgede bulunan üniversitenin bölgenin turizm faaliyetlerine ve tanıtımına yönelik çalışmalar yapması bir diğer yardımcı çözümdür. Bölgede bulunan taşların taş boyamacılığı açısından önemli bir değer olduğu tespit edilmiştir. Bölgede bulunan tarihi pazarın daha etkili bir şekilde tanıtımı, ekim ayında biric turnuvalarının aktif bir şekilde daha büyük planlamalar ile yapılması, coğrafi konumu gereği tur ziyaretlerinin gerçekleştirilmesine olanak sağlanması ve yapılacak kongre, organizasyon ve festivaller bölgenin turizm sürdürülebilirliğine önemli katkı sağlayacaktır. Bunlar bölgenin aktif bir turizm için gerekli ve elzem şartlarındandır. Bunların dışında, alan yazındaki özellikle ulusal literatürde, afet-turizm ilişkisini inceleyen çalışmaların az sayıda olduğu görülmektedir. Elde edilen bulguların karşılaştırılıp analizinin daha net olabilmesi için afet-turizm ilişkisini inceleyen çalışmaların artırılması gerekmektedir.

Yapılan çalışma sonucunda sadece Akçakoca bölgesi için değil, herhangi bölge de yaşanabilecek sel afeti öncesi hangi çalışmaların, analizlerin yapılmalı ve sonrasında nasıl bir yol izlenmeli sorularına da cevap sağlamıştır. Bu bulguların turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanması için elzem durumlar olduğu yapılan araştırma sonucunda görülmüştür. Bunlar;

1. Tehlike ve Risk analizi yapmak
2. Altyapının elden geçirilmesi
3. İmar planlamasına yönelik düzenlemeler
4. Yapı stokunun elden geçirilmesi
5. İslah çalışmaları yapılması
6. Çevre değerlendirme analizi yapmak
7. Ekonomik öngörü yönelik çalışmalarda bulunmak
8. Zarar azaltma çalışması yapmaktır.

KAYNAKÇA

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) (2008). *Heyelan Yoğunluk Haritası*. [Erişim: 25 Nisan 2020, https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/3506/xfiles/96-2014060215311-heyelan_yogunluk_a1_olceksiz.pdf].

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) (2019a). *17-18 Temmuz 2019-Düzce/Akçakoca Seli Etki Alanı*. [Erişim: 03 Mayıs 2020, https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/23139/files/DUZCE_AKCAKOCA_SEL_17072019_A0_300DPI_.pdf].

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) (2019b). *17.09.2019 tarihli Düzce Seli ve Kayıp Olayı Raporu*. T.C. İç İşleri Bakanlığı Düzce İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) Türkiye Afet Bilgi Bankası (TABB). *Afet Sorgu*. [Erişim: 29 Nisan 2020, <https://tabb-analiz.afad.gov.tr/Genel/Sorgulama.aspx>].

Akbaş, B., ve Diğ. (2011). *1:1.250.000 ölçekli Türkiye Jeoloji Haritası*. Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara.

Akçakoca Belediyesi. *İklim*. [Erişim: 03 Mayıs 2020, <http://www.akcakoca.bel.tr/akcakoca/iklim/>].

Akçakoca Belediyesi. *Paşalar*. [Erişim: 27.01.2021, <http://www.akcakoca.bel.tr/akcakoca/koylerimiz/pasalar/>].

Akçakoca Belediyesi. *Tarihçe*. [Erişim: 27 Nisan 2020, <http://www.akcakoca.bel.tr/akcakoca/tarihce/#:~:text=Ak%C3%A7a%C5%9Fehir%2C%20T%C3%BCrkiye%20Cumhuriyeti'nin%20ilan%C4%B1ndan,ad%C4%B1%20Ak%C3%A7akoca%20olarak%20tescil%20edilmi%C5%9Ftir.>].

Akıncı, Z., ve Kasalak, M. A. (2016). Sürdürülebilir Turizm Yönetimi Açısından Özel İlgi Turizminin Yeri Ve Önemi. *Çatalhöyük Uluslararası Turizm Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(1), ss.161-182.

Akova, İ. (2019). Şehir Coğrafyası, Mesut Doğan ve Özlem Sertkaya Doğan (Ed.), *Beşeri ve Ekonomik Coğrafya*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, ss.89-146.

- Alaeddinoğlu, F., ve Okudum, R.** (2018). Dünya’da ve Türkiye’de Sürdürülebilir Kalkınma Politikalarının Gelişimi, F. Arslan, A. Karadağ ve P. Aksak (Ed.), *Sürdürülebilir Kalkınma ve Türkiye İçinde (1-32)*, Ankara, Gazi Kitabevi.
- Albuz Pehlivan, N.** (2011). Turizm Ve Çevre İlişkisi, Bahar Kınacı (Ed.), *Turizm Ve Çevre-Çevre Koruma*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, ss.1-19.
- Alkış, S.** (2009). *Sürdürülebilir Bir Dünya İçin Coğrafya Eğitimi*. Aktif Yayınevi, İstanbul.
- Altunışık, R., ve Diğ.** (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*. Geliştirilmiş 6. Baskı, Sakarya Yayıncılık, Sakarya.
- Arslan, Y.** (2005). Erdek ve Çevresinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(13), ss.29-53.
- Atalay, İ.** (2008). *Ekosistem Ekolojisi ve Coğrafya*. Meta Basım, İzmir.
- Aydın, F., ve Sağdıç, M.** (2019). Yer’i Şekillendiren İç Kuvvetler: Deprem ve Volkanizma, Mete Alım ve Serkan Doğanay (Ed.), *Yer Bilimi*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, ss.126-153.
- Bac, Dorin Paul.** (2014). The Emergence Of Sustainable Tourism – A Literature Review. *Quaestus Multidisciplinary Research Journal*, Vol:4, ss.131-140.
- Bansal, Pratima.** (2004). Evolving Sustainability: A Longitudinal Study of Corporate Sustainable Development. *Strategic Managemet Journal*, 26(3), ss.197-218.
- Bayar, C.** (2017). *Adnan Menderes Üniversitesi Turizm Fakültesi Öğrencilerinin Turizm Sektörüne Bakış Açılarını Belirlemeye Yönelik Araştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Bayraç, N., Çelikay, F., ve Çildir, M.** (2018). *Küreselleşme Sürecinde Sürdürülebilir Enerji Politikaları*. Ekin Yayınevi, Bursa.
- Biricik, A.S., ve Korkmaz, H.** (2001). Kahramanmaraş’ın Depremselliği. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 3(1), ss.53-82.

Birleşmiş Çevre Programı (UNEP) (1998). *How the Hotel and Tourism Industry Can Protect the Ozone Layer*. [Erişim: 26 Nisan 2020, <http://wedocs.unep.org/handle/20.500.11822/8336>].

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) (2018). *Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri" Ön Değerlendirme*. [Erişim:12 Aralık 2020, <https://www.unicefturk.org/yazi/SHK2018>].

Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi Deprem Araştırma Enstitüsü (B.Ü.KRDAE). *BDTİM Sorgulama Sistemi*. [Erişim: 28 Nisan 2020, <http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/zeqdb/>].

Boz, M. (2019). *Sürdürülebilir Pazarlama Bakış Açısıyla Turizm Endüstrisi*. Ekin Yayınevi, Bursa.

Brannigan, G. G. (1985). The Research Interview, A. Tolor (Ed.), *Effective Interviewing* içinde, Thomas Pub.:Springfield IL.

Budak, Ö., Kurt, M., Gülşen, N., Kartal Önemli, Z., & Demir, U. (2010). *Akçakoca Etnografik Kültür Envanteri*. [Erişim: 28 Nisan 2020, http://duzce.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_03/22154926_akYakoca.pdf].

Ceylan, S. (2015). Afetler Coğrafyası, Hakkı Yazıcı ve Nusret Koca (Ed.), *Genel Coğrafya*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, ss. 292-328.

Climate-data. Org. *Akçakoca İklim (Türkiye)*. [Erişim:12 Aralık 2020 , <https://tr.climate-data.org/asya/tuerkiye/duzce/akcakoca-19340/>].

Climate-Data.Org. *Dünya Geneli Şehirlerde İklim Verileri*. [Erişim: 23.05.2021, <https://Tr.Climate-Data.Org/>].

Cole, Matthew. (2006). Economic Growth and the Environment, Atkinson, Simon Dietz and Eric Neumayer (Ed.), *Handbook of Sustainable Development*, Edward Elgar, Cheltenham, ss.240-253.

Copernicus. *CLC 2018*. [Erişim: 23.05.2021, <https://land.copernicus.eu/pan-european/corine-land-cover/clc2018>].

Çanakçı, T. (2017). Turizm Endüstrisinin Tarihsel Gelişimi, Murat Kılıçbey (Ed.), *Genel Turizm*, Gazi Kitabevi, Ankara, ss.21-46.

Çelik, M. N. (2019). *Sürdürülebilir Turizm Gelişiminde Konaklama İşletmelerini Rolü: Alanya Bölgesinde Bir Uygulama*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Çemrek, F., ve Naci Bayraç, H. (2013). Sürdürülebilir Kalkınma Skorunun Hesaplanması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), ss.131-152.

Çoğalmış, İ. (2019). *Yerel Halkın Sürdürülebilir Turizm Algılarının Sürdürülebilir Destinasyon Yönetimi Tutumları Üzerine Etkisi: Ayder Üzerine Bir Araştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırklareli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırklareli.

Demir, C., ve Çevirgen, A. (2006). *Turizm Ve Çevre Yönetimi Sürdürülebilir Gelişme Yaklaşımı*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Demir, Z., Aydemir, P., ve Önem, H. (2015). Kentsel Yeşil Alanların Düzce Akçakoca Örneğinde Ulaşılabilirlik Bakımından İrdelenmesi. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 3(1), ss.272-282.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ). *Sempozyum ve Sergiler*. [Erişim: 03 Mayıs 2020, [http://www.dsi.gov.tr/docs/sempozyumlar/afet-y%C3%B6netimi-ve-sel-risk-de%C4%9Ferlendirilmesi-\(d-%C5%9Fahin\).pdf?sfvrsn=2,](http://www.dsi.gov.tr/docs/sempozyumlar/afet-y%C3%B6netimi-ve-sel-risk-de%C4%9Ferlendirilmesi-(d-%C5%9Fahin).pdf?sfvrsn=2,)].

Doğanay, H. (2017). *Coğrafya Bilim Alanları Sözlüğü*. Pegem Akademi Yayınları, Ankara.

Doğanay, H., ve Zaman, S. (2013). *Türkiye Turizm Coğrafyası*. Güncellenmiş 4.Baskı, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.

Doğaner, S. (2021). *Türkiye Turizm Coğrafyası*. Çantay Kitapevi, İstanbul.

Dönmez, M.Ş. (2000). *Akçakoca*. Zafer Ofset, Sakarya.

Duff, P. A. (2008). *Case Study Research in Applied Linguistics*. Lawrence Erlbaum Associates, London.

Duman, Y. T., Çan, T., ve Emre, Ö. (2011). *1/1.500.000 ölçekli Türkiye Heyelan Envanteri Haritası*. Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Özel Yayınlar Serisi-27, Ankara.

Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (1987). *Ortak Geleceğimiz*. Türkiye Çevre Sorunları Vakfı Yayınları.

Düzce Yerel Haber (2015). *Çivi Deresi 2014'ün En İyisi Seçildi, Haberi Bakan Eroğlu Duyurdu*. [Erişim:31 Aralık 2020, <http://www.duzceyerelhaber.com/akcakoca-haberleri/35600-Civi-Deresi-2014un-en-iyisi-secildi-haberi-Bakan-Eroglu-duyurdu>].

Emekli, G. (2001). Doğal Felaketler Ve Turizm: İzmir Örneği. *Türkiye Turizmini Araştırma Enstitüsü 2.Ulusal Turizm Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 6-7 Aralık, İzmir, ss.199-216.

Emiroğlu, K., Danişoğlu, B., & Berberoğlu, B. (2006). *Ekonomi Sözlüğü*. Bilim Ve Sanat Yayınları, Ankara.

Enlil, Z., ve Diğ. (2011). *İstanbul'da Kültür Turizmi İçin Yenilikçi Stratejiler*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Eralp, Z. (1983). *Genel Turizm*. Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Yayınları, Ankara.

Eriñç, S. (2000). *Jeomorfoloji I*. Der Yayınları, İstanbul.

Erkal, T., ve Değerliyurt, M. (2009). Türkiye'de Afet Yönetimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(22), ss.147-164.

Eski Türkiye Fotoğrafları Arşivi. *Balıklama Kayası, Akçakoca*. [Erişim: 30 aralık 2020, <http://www.akcakoca.eskiturkiye.net/2834/balıklama-kayasi-akcakoca>].

Essner, J. (2003). Terrorism's Impact On Tourism: What The Industry May Learn From Egypt's Struggle With Al-Gama'a Al-Islamiya. *Security and Development*, IPS, 688.

Ewert, A., Jamieson, L. (2003). Current Status and Future Directions in Adventure Tourism Industry, Jeff Wilks and Stephen J. Page (Ed.), *Managing Tourist Health and Safety in the New Millenium*, Elsevier Science Ltd.,UK, ss.67-84.

Fennell, D. (1999). *Ecoturism*. Routledge, London.

Fontana, A., & Frey, J. H. (1994). Interviewing: The Art of Science, N.K. Denzin ve Y.S. Lincoln (Ed.), *Handbook of Qualitative Reserach*, Sage Publication, California, ss.361-376.

Garda, B., ve Temizel, M. (2016). Sürdürülebilir Turizm Çeşitleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, ss.83-103.

Geçgin, E., ve Çanakçı, T. (2017). Turizm Çeşitleri, Murat Kılıçbey (Ed.), *Genel Turizm*, Gazi Kitabevi, Ankara, s.47-66.

Gosline, Anna (2005). *Will Global Warming Impact Tourism Hotspots?*, [Erişim: 24 Nisan 2020 <https://www.newscientist.com/article/dn7409-will-global-warming-impact-tourism-hotspots/>].

Göçen, S., Yirik, Ş., ve Yılmaz, Y. (2011). Türkiye’de Krizler ve Krizlerin Turizm Sektörüne Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 16(2), ss.493-509.

Gökçe, O., Özden, Ş., ve Demir, A. (2008). *Türkiye’de Afetlerin Mekânsal ve İstatistiksel Dağılımı Afet Bilgileri Envanteri*. T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü Afet Etüt ve Hasar Tespit Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Gönel, F. D. (2002). Johannesburg Zirvesi: Dağ Fare Doğurdu Ama Kimse Şaşırmadı. *Birikim Dergisi*, S:162, ss.16-22.

Görür, N. (2020). *Türkiye’de Deprem*. Doğan Egmont Yayıncılık Ve Yapımcılık Tic. A.Ş., İstanbul.

Güler, E. (2012). *Afet Yönetimi: Cumhuriyet Dönemi Afet Yönetimi Mevzuatı ve Uygulaması*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Gündüz, F. (2004). Çevre ve Turizmin Sürdürülebilirliği. *Planlama Dergisi*, S:1, s.58-66.

Gündüz, İ. (2009). *Dünya’da ve Türkiye’de Afet Yönetimi*. Erdem Yayınları, İstanbul.

Habertürk (2019). *Düzce Ve Ereğli Felaketi Yaşadı!*. [Erişim:12 Aralık 2020, <https://www.haberturk.com/duzce-ve-eregli-felaketi-yasadi-2505607/>].

Hays, P. A. (2004). Case Study Research, K. de Marrais ve S. D. Lapan (Ed.), *Foundations for Research: Methods of Inquiry in Education and The Social Sciences* içinde, Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah, NJ, s. 218-234.

Himmetoğlu, B. (1996). Sürdürülebilir Turizmi Gerçekleştirme Yolları: Sürdürülebilir Turizm, Turizm Planlamasına Ekolojik Yaklaşım. *19. Dünya Şehircilik Günü Kollokyumu*, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.

Hiperlink (Firm) (1992). *Turizm Toplantıları*. İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul.

Holden, A. (2000). *Environment And Tourism*. Routledge: London & New York.

Holmberg, J., Sandbrook, R. (1992). Sustainable Development: What is to be done?, Johan Holmberg (Ed.), *Making Developmen Sustainable*, International Institute for Environment and Development: USA, ss.19-38.

Hughes, G. (1995). The Cultural Construction Of Sustainable Tourism. *Tourism Management*, 16(1), ss.49-59.

Inskip, E. (1991). *Tourism Planning: An Integrated And Sustainable Development Approach*. Van Nostrand Reinhold, New York.

IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) (2001). *Climate Change 2001: Impacts, Adaptaion And Vulnerability-Contribution Of Working Group II to the Third Assessment Report of the Intergovernmental*. Cambridge University, UK.

Işık, Ö., Aydınhoğlu, H. M., Koç, S., ve Diğ. (2012). Afet Yönetimi ve Afet Odaklı Sağlık Hizmetleri. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 28(2), ss.82-123.

Işıkçı, Y. (2002). Türk Turizminde Altyapı ve Çevre. *II. Turizm Şurası Bildirileri*, 2.cilt, 12-14 Nisan, T. C. Turizm Bakanlığı, Ankara, ss.267-273.

İzbırak, R. (1986). *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Janesick, V. J. (2004). *Stretching Exercisesfor Qualtativve Researchers*. Sage Pub.: Thousand Oaks, CA.

Kadioğlu, M. (2018). Meteorolojik Afetler ve Risk Yönetimi, Hayriye Şengün, Seçil Gül Meydan Yıldız ve Binali Tercan (Ed.), *Türkiye'nin Afet Yönetimi*, Palme Yayıncılık, Ankara, ss.77-110.

Kalıncı, S. (2010). *Akçakoca'nın Tarihi, Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısı*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Kalkınma Bakanlığı (2014). *Afet Yönetiminde Etkinlik Özel İhtisas Komisyon Raporu*. T.C. Kalkınma Bakanlığı, Ankara.

Kangas, A., Duxbury, N. ve De Beukelaer, C. (2017). Introduction: Culturel Policies for Sustainable Development. *International Journal of Cultural Policy*, 2(33), 129-132.

Kara, S., ve Kılıç, T. (2019). Bursa’da Kızık Köylerinin Kırsal Turizm Açısından Analizi. *Oğuz-Türkmen Araştırmaları Dergisi*, s. 131-157.

Kaya, İ. (1997). *Sürdürülebilir Turizm Kalkınması Ve Ülkemiz Açısından Bir Değerlendirme*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Kaymaz, I., ve Akagündüz, E. (2019). Kent ve Peyzaj Politikaları Bağlamında Akçakoca Kenti İçin Öneri Peyzaj Stratejileri, Mehmet Kıvanç Ak ve Mertkan Tekinalp (Ed.), *Akçakoca Kenti Açık ve Yeşil Alan Planlama ve Tasarım Yaklaşımları*, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, s.1-17.

Kaynak, M. (2005). *Kalkınma İktisadı*. Gazi Kitabevi, Ankara.

Kaypak, Ş. (2010). Ekolojik Turizmin Sürdürülebilirliği. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(2), ss.93-114.

Kaypak, Ş. (2011). Küreselleşme Sürecinde Sürdürülebilir Bir Kalkınma İçin Sürdürülebilir Bir Çevre. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13(20), ss.19-33.

Kazak, Ç., ve Gültekin Kozan, H. (2019). *Düzce*. [Erişim:12 Aralık 2020, <https://www.evrensel.net/haber/383658/duzce-valiliginin-afet-bolgesi-ilani-baraj-yapimi-icin-mi-geri-alindi>].

Keleş, A. (2003). *Sürdürülebilir Turizm Planlaması Ve Türkiye’de Yat Turizmine Ekolojik Yaklaşım*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Keleş, R. (1998). *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*. İmge Kitabevi, Ankara.

Kerimoğlu, E., ve Çıracı, H. (2010). İstanbul’da Uluslararası Ziyaretçilerin Memnuniyet Düzeyleri. *İTÜ Dergisi*, 5(1), ss.35-46.

Khabbazi, A. P., ve Yazgan, M. E. (2012). Kırsal Peyzaj ve Ekoturizm. *Uluslararası Sosyal Ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2(2), ss.5-9.

Kılıç, G. (2002). *Belediyelerin Bölge Turizmine olan Etkileri-Akçakoca Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Kılıç, T., ve Başkaya, Z. (2018). Agro –Tourism Potantial İn Bilecik Province. *International Journal Of Geography And Geograph Education*, s. 234-246.

Kınacı, B. (2011). Çevre Sorunları ve Turizm, Bahar Kınacı (Ed.), *Turizm ve Çevre*, Pegem Akademi, Ankara, ss.21-46.

Kıngır, S., Akova, O., ve Özkul, E. (2006). Akçakoca'yı Ziyaret Eden Turistlerin Müşteri Tatminini Ölçmeye Yönelik Bir Alan Çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(13), ss.74-99.

Koca, N. (2015). Ekonomik Coğrafya, Hakkı Yazıcı ve Nusret Koca (Ed.); *Genel Coğrafya*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, ss.229-257.

Konan, N., ve Yılmaz, S. (2019). Eğitim Yönetimi ve Denetimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerde Nitel Araştırma ve NVivo. *Current Research in Education*, 5(2), 70-87.

Kozak, N. (2012). Boş Zaman, Turizm ve Turist Kavramları, Meryem Akoğlan Kozak (Ed.), *Genel Turizm Bilgisi*, T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir, ss.2-17.

Köse, Y., ve Şahin, Ş. (2019). Akçakoca Yerleşimi Yeşil Alt Yapı Bileşenleri ve Kentsel Yeşil Alan Gereksinimi, Mehmet Kıvanç Ak ve Mertkan Tekinalp (Ed.), *Akçakoca Kenti Açık ve Yeşil Alan Planlama ve Tasarım Yaklaşımları*, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, ss.34-55.

Küçük, H. (2016). *Karasu İlçesi'nde (Sakarya) İkincil Konutların Gelişimi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik.

Kültür Portalı. *Akçakoca.* [Erişim: 27.01.2021, <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/duzce/TurizmAktiviteleri/akcakoca>].

Liderhaber (2019). *Düzce'de Sel Alarmı!.* [Erişim:31 Aralık 2020, <https://www.liderhaber.org/duzcede-sel-alarmi-468187h-p3.htm>].

Luzern Bildirgesi (2007). Lucerne Declaration Geographical Education for Sustainable Development. *Geographiedidaktische Forschungen*, Vol. 42, ss.243-250.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA). *Yayın ve Raporlar*. [Erişim:16 Aralık 2020, <https://www.mta.gov.tr/v3.0/birimler/uacbs-dokuman>].

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA). *Yenilenmiş Diri Fay Haritaları*. [Erişim:12 Aralık 2020, <https://www.mta.gov.tr/v3.0/hizmetler/yenilenmis-diri-fay-haritalari>].

Marshall, C., ve Rossman, G. B. (2006). *Designing a Qulitative Research*. Sage Pub., Newbury Park, CA.

Mavi Bayrak. *Mavi Bayraklı Plajlar, Düzce*. [Erişim: 05 Mayıs 2020, http://www.mavibayrak.org.tr/tr/plajListesi.aspx?il_refno=81].

McKerlie, Catherine (2002). *Implications Of An Eco - Certification Program For Alberta*. [Erişim: 19 Nisan 2020 <http://www.assembly.ab.ca/lao/library/egovdocs/2002/alccc/136207.pdf>].

Merriam, S. B. (2015). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama için Bir Rehber*. (Çev.) Selahattin Turan, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Mesci, Z., ve Bakır, B. E. (2020). Destinasyon Markalaşmasına Yönelik Paydaş Analizi: Akçakoca Örneği. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1323-1341.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü (MGM) . *Resmi İstatistikler*. [Erişim:12 Aralık 2020, <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m=DUZCE>].

Murat, S., Şener, S., ve Yılcı, V. (2013). İktisadi Krizler, Doğal Afetler, Terör Faaliyetleri Türkiye'ye Gelen Turistler Üzerinde Etkili Mi?. *İktisat Fakültesi Mecmuası*, 63(1), 1-15.

NTV (2020). *Turizme 1 Trilyon Dolarlık Corona Virüs Darbesi*. [Erişim: 16 Mayıs 2020, <https://www.ntv.com.tr/ekonomi/turizme-1-trilyon-dolarlik-corona-virus-darbesi,NDaZE4WVfE--qMzTsv3YeA>].

Ok, G., ve Şahin, Ş. (2019). Akçakoca Kentsel Yerleşimi Potansiyel Yeşil Bağlantılılık Sistemi, Mehmet Kıvanç Ak ve Mertkan Tekinalp (Ed.), *Akçakoca Kenti Açık ve Yeşil Alan Planlama ve Tasarım Yaklaşımları*, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, ss.18-33.

Okan, K. (2007). *Akçakoca*. Arı Matbaası, Düzce.

Öz, B., Taban, S., ve Kar, M. (2009). Kümeleme Analizi İle Türkiye ve AB Ülkelerinin Beşeri Sermaye Göstergeleri Açısından Karşılaştırılması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1).

Özdikmen, T. (2017). *Afet ve Acil Durum Yönetimi*. Seçkin Kitabevi, Ankara.

Özgen, N. (2019). Sürdürülebilirlik Kavramı ve Kullanım Alanları, Nurettin Özgen ve Mustafa Kahyaoğlu (Ed.), *Sürdürülebilir Kalkınma*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, ss.2-37.

Patton, M. Q. (1987). *How to Use Qualitative Methods in Evaluation*. Sage Pub., Newbury Park, CA.

Punch, F. K. (2011). *Sosyal Araştırmalara Giriş-Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*. (Çev.) Dursun Bayrak, H. Bader Arslan ve Zeynep Akyüz, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Rittichainuwat, Bongkosh Ngamson ve Chakraborty, Goutam (2009). Perceived Travel Risks Regarding Terrorism And Disease: The Case of Thailand. *Tourism Management*, 30(3), ss.410-418.

Rosselló, J., Becken, S., ve Santana-Gallego, M. (2020). The Effects of Natural Disasters on International Tourism: A Global Analysis. *Tourism Management*, 79, 104080.

Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G., Woelm, F. (2020). *The Sustainable Development Goals and COVID-19*. Sustainable Development Report 2020. Cambridge: Cambridge University Press.

Sarkım, M. (2007). *Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Turistik Ürün Çeşitlendirme Politikaları Ve Antalya Örneği*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Sarkım, M. (2008). Değişen Seyahat Eğilimleri Karşısında Sürdürülebilir Turizm Anlayışının Turizm Politikaları Üzerine Etkileri. *2.Ulusal İktisat Kongresi*, İzmir.

Satar, İ. (2016). *Türkiye’de Sürdürülebilir Turizm Açısından Sertifikasyon: Yeşil Yıldız ve Yeşil Anahtar Uygulamaları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

Soykan, F. (2003). Kırsal Turizm Ve Türkiye Turizmi İçin Önemi. *Ege Coğrafya Dergisi*, 12(1), ss.1-11.

Subaşı, U., ve Cebeci, F.Ö. (2019). *Düzce'de Yapıları Yıkılan 47 Kişiyeye Acil yardım Ödemesi*. [Erişim: 12 Mayıs 2020, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/duzcede-yapilari-yikilan-47-kisiye-acil-yardim-odemesi/1540545>].

Swarbrooke, J. (1999). *Sustainable Tourism Management*. CABI Publishing, New York.

Şahin, C., ve Sipahioğlu, Ş. (2007). *Doğal Afetler ve Türkiye*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.

T.C. Düzce Valiliği. Akçakoca. [Erişim:12 Aralık 2020 , <http://www.duzce.gov.tr/akcakoca>].
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü. Turizm İstatistikleri. [Erişim:12 Aralık 2020, <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html>].

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Akçakoca Merkez Camii. [Erişim:31 Aralık 2020, <https://duzce.ktb.gov.tr/TR-208234/akcakoca-merkez-camii.html>].

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Akçakoca. [Erişim: 07 Mayıs 2020, <https://duzce.ktb.gov.tr/TR-211375/akcakoca.html>].

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Akçakoca. [Erişim:21 Ocak 2021, <https://duzce.ktb.gov.tr/TR-211453/tarihi-orhangazi-ilkogretim-okulu.html>].

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Akçakoca. [Erişim:21 Ocak 2021, <https://duzce.ktb.gov.tr/TR-208190/hemsin-koyu-camii.html>].

Tam, D. (2004). Çevre Duyarlı Planlamanın ve Afete Duyarlı Planlamanın Bütünleştirilmesinin Sağlayacağı Faydalar. *Planlama Dergisi*, (3), ss.67-73.

Tang, T. C., ve Wong, K. N. (2009). Research Note: The SARS Epidemic and International Visitor Arrivals to Cambodia: Is The Impact Permanent or Transitory?. *Tourism Economics*, 15(4), 883-890.

Tanrıverdi K., Özgan, E., ve Diğ. (2018). Afete Dirençli Planlama ve Konut Yerleşim Alanlarının Seçimi; Düzce Örneği. *2nd International Symposium on Natural Hazards and Disaster Management*, 04-06 Mayıs, Sakarya Üniversitesi Kültür ve Kongre Merkezi, Sakarya.

Tatar, Y. (2005). *Düzce İl gelişme Planı-Çevre ve Mekânsal Gelişme*. [Erişim: 22 Nisan 2020, https://duzce.edu.tr/Dokumanlar/Dosyalar/DuzceGP_Cevre.pdf].

Toramanlı, A. (2014). *Spor Turizminde Olimpiyat Oyunları ve Spor Turizm Gelişmesine Katkıları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tosun, K. E. (2009). Sürdürülebilirlik Olgusu ve Kentsel Yapıya Etkileri. *Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 5(2), ss.1-14.

Toth, Robert (2000). *Implementing a Worldwide Sustainable Tourism Certification System*. Alexandria, VA: RB Toth Associates.

Tuncer, C., ve İpek, A. (2008). Sivil Toplum Köşesi: Yeşil Haber. *Çevre ve İnsan Dergisi*, 75(4), ss.52-54.

Turizm Ajansı (2019). *Düzce Akçakoca'daki Sel Otelinde Vurdu*. [Erişim: 10 Mayıs 2020, <https://www.turizmajansi.com/haber/duzce-akcakoca-daki-sel-oteli-de-vurdu-h31853>].

TUYED (2019). *Turizm Gelirinde İlk 10'a Giremedik....*. [Erişim: 02 Mayıs 2020, <http://www.tuyed.org.tr/turizm-gelirinde-ilk-10a-giremedik/>].

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) (1999). *Yer Deniz Ve Atmosfer Bilimleri Ve Çevre Araştırma Grubu Raporu*. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Ankara.

Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) (2019). *17-18 Temmuz 2019 Düzce Cumayeri ve Akçakoca Sel Felaketi TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Ankara Şubesi Düzce Temsilciliği Değerlendirme Raporu*. [Erişim: 07 Mayıs 2020, http://ankara.imo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=30815&tipi=1&sube=3].

Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği (TÜRSAB) (2019). *Turizm Gelirleri*. [Erişim: 02 Mayıs 2020, <https://www.tursab.org.tr/istatistikler-icerik/turizm-geliri>].

Türkoğlu, H., Tezer, A., ve Diğ. (2009). *Afet Zararlarını Azaltmaya Yönelik Şehir Planlama ve Yapılaşma*. İstanbul İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Yayınları, İstanbul.

Uluslararası Coğrafya Birliği (IGU) (2007). *Sürdürülebilir Kalkınma İçin Coğrafi Eğitim İle İlgili Luzern (İsviçre) Deklarasyonu, Coğrafya Eğitimi Komisyonu*, Lucerne.

Uras, A., ve Acar, A. (2008). Türkiye'nin İklim Değişikliğine Uyum Kapasitesinin Arttırılması. *Sürdürülebilir Kalkınma BM Ortak Programı*, Ankara.

Urry, John (1999). *Mekânları Tüketmek*. (Çev.) Rahmi G. Ögdül, Birinci Basım, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Ürer, Ö. (2020). *Batı Karadeniz'in İncisi En Sakin Günlerinden Birini Yaşıyor*. [Erişim:15.05.2020, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/bati-karadenizin-incisi-en-sakin-gunlerinden-birini-yasiyor/1818286>].

Ürger, S. (1993). *Genel Turizm Bilgisi*. Akdeniz Üniversitesi Basımevi, Antalya.

Vuuren, Detlef ve Kruifj, Hans (1998). Following Sustainable Development in Relation to the North South Dialogue: Ecosystem Health and Sustainability Indicators. *Exotoxicology and Environmental Safety*, Vol.40, ss.4-14.

Weaver, David B. (2006). *Sustainable Tourism: Theory and Practice*. Elsevier Butterworth-Heinemann, Oxford.

World Tourism Organization (WTO) (1996). *Agenda 21 for the Travel and Tourism Industry, Towards Environmentally Sustainable Tourism*. WTTC and WTO, London and Madrid.

World Tourism Organization (WTO) (1998). *Guide for Local Authorities on Developing Sustainable Tourism*. World Tourism Organization, Madrid.

Yatırım İşletmeler Genel Müdürlüğü (2020). *Konaklama İstatistikleri*. [Erişim: 17 Nisan 2020, <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-201120/konaklama-istatistikleri.html>].

Yeni, O. (2014). Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma: Bir Yazın Taraması. *Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 16(3), ss.181-208.

Yerlikaya, E. T. (2001). *Akçakoca Yöresi*. (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Kıbrıs.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Yıldız, Z., ve Durgun, A. (2010). 2008 Küresel Ekonomik Krizi ve Turizm Sektörü Üzerine Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 2(1), ss.1-15.

Yozoğlu, İ. (2019). *Düzce'deki Su Baskınından Etkilenen Esmahanım Koyu Havadan Görüntülendi*. [Erişim:16 Aralık 2020, <https://www.aa.com.tr/tr/pg/foto-galeri/duzcedeki-su-baskinindan-etkilenen-esmahanim-koyu-havadan-goruntulendi/0>].

Zengin, B., ve Eker, M. (2020). Mağara Turizminin Akçakoca Turizmine Etkileri: Fakıllı Mağarası Örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1), ss.220-233.

Zıvrallı, İ., ve Cabbar, Ü. N. (2015). Kültür Varlıklarında Risk Yönetimi; Gelişimi, Güncel Durum ve Öneriler. *Tarihi Eserlerin Güçlendirilmesi ve Geleceğe Güvenle Devredilmesi Sempozyumu Bildirileri*, ss.155-169.

EK-1: AFAD HASAR DEĞERLENDİRME RAPORU

AFAD®

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Düzce İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü
(Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi)

Tarih : 17.09.2019 — 10.00

Konu : Düzce Seli ve Kayıp Olayı

BİLGİ NOTU

Düzce ili genelinde 17 Temmuz 2019 tarihinde başlayan yağışlar nedeniyle Akçakoca, Gölyaka ve Cumayeri ilçeleri ile bağlı köylerde sel, su baskını ve heyelanlar meydana gelmiştir. 18 Temmuz 2019 tarihinde akşam saatlerinde Akçakoca ilçesi Esmahanım Köyünden 7 kişinin (4 çocuk, 2 kadın ve 1 erkek) kayıp olduğu anlaşılmış ve başlatılan arama çalışmaları sonucunda 29 Temmuz 2019 tarihi itibarıyla kayıp vatandaşlarımızın cansız bedenine ulaşılmıştır. Halihazırda iyileştirme çalışmalarına devam edilmektedir.

Düzce ili genelinde 17.07.2019 tarihinde başlayan yağışlar nedeniyle Akçakoca, Gölyaka ve Cumayeri ilçeleri ile bağlı köylerde sel, su baskını ve heyelanlar meydana gelmiştir. Yürütülen çalışmalar çerçevesinde Genelkurmay Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığından toplam 6 adet helikopter ile Sakarya ve Zonguldak İL AFAD ile Jandarma Arama Kurtarma ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nün insansız keşif uçağı başta olmak üzere arama kurtarma ekipleri ile STK'lar bölgeye sevk edilmiştir.

Yürütülen çalışmalar çerçevesinde, 18 Temmuz 2019 akşam saatlerinde (16:30) Akçakoca ilçesi Esmahanım köyünden 7 kişinin (4 çocuk, 2 kadın ve 1 erkek) kayıp olduğu anlaşılmış ve ivedilikle arama çalışmalarına başlanarak; 19 Temmuz 2019 tarihinde saat 13:00 sıralarında 1 vatandaşımızın (Fatma TÖNGEL), 21 Temmuz 2019 tarihinde 11.30 sıralarında başka bir vatandaşımızın (Cengiz TÖNGEL), 22 Temmuz 2019 15.00 sıralarında bir çocuğun (Sanem KAPLAN) ve 23 Temmuz 2019 tarihinde saat 10:45 sularında bir kadın (Nilgün KAPLAN) ve bir çocuğun (Funda KAPLAN), 28 Temmuz 2019 tarihinde saat 14.50 sıralarında bir çocuğun (İlayda Sinem KAPLAN) ve 29 Temmuz 2019 tarihinde saat 10:00 sıralarında bir çocuğun (Kağan TÖNGEL) cansız bedenine ulaşılarak 12 gün boyunca toplam 2515 personel 673 araç ve 94 arama köpeği ile devam eden arama çalışmaları sonuçlandırılmıştır.

Yürütülen çalışmalar kapsamında Başkanlığımızca 6.500.000 TL ödenek gönderilmiştir. Yaşanan sel afetinin Düzce ili genelinde Genel Hayata Etkili olduğu değerlendirilerek 23 Temmuz 2019 tarihinde 107744 sayılı Genel Hayata Etkililik kararı alınmıştır.

Halihazırda sel, su baskını ve heyelanların meydana geldiği bölgelerde afet sonrası iyileştirme çalışmalarına devam edilmektedir.

Yürütülen çalışmalar çerçevesinde;

- Cumayeri ve Akçakoca ilçelerin bağlı köylerden ilk 24 saat içerisinde 6 helikopterle 69 iniş-kalkış gerçekleştirilerek toplam 262 vatandaşımız mahsur kaldıkları yerlerden kurtararak güvenli alanlara sevk edilmiştir.
- Toplam 262 vatandaşımız sağlık muayenesinden geçirilmiş olup 964 vatandaşımıza psikososyal destek hizmeti sunulmuştur. Sağlık Hizmetleri çerçevesinde 15 personel ve 3 ambulans ile hizmetlerin sunumu gerçekleştirilmiştir. Psikososyal Destek Hizmetleri. 29 personel katılımı ile gerçekleştirilmiştir.
- Bölgede; Akçakoca, Cumayeri ve Gölyaka ilçe merkezleri ile 37 köy ve mahallede elektrik kesintileri meydana gelmiştir. Enerji Hizmet Grubu tarafından yürütülen bakım onarım çalışmalarına 66 personel ve 30 araç katılım sağlamıştır. ihtiyaçlar çerçevesinde 21 jeneratör gönderilmiştir. Halihazırda bölgede enerji sorunu bulunmamakta olup zarar gören evlerin elektrik hatlarının bakım onarım çalışmaları rutin olarak devam etmektedir.
- Ulaşım hizmetleri 10 farklı noktada kesintiye uğramış ve Karayolları Bölge Müdürlüğü tarafından yürütülen çalışmalara 35 personel ile katılım sağlanmış olup tüm yollar ulaşımına açılmıştır. Halihazırda, il Özel idaresi tarafından toplam 29 araç ve 33 personel ile; Dilaver, Esmahanım, Uğurlu güzergahında tamamen dere içinde kalan yol yerine tarla yollarından alternatif olarak açılan yol ile diğer köy yollarının genişletme ve iyileştirme çalışmaları devam etmektedir.
- Sel afetinden etkilenen tüm köylerin içme suyu teminleri su depoları aracılığıyla sağlanmaya başlanmıştır. Devlet Su işleri Düzey 55. Şube Müdürlüğü tarafından 32 araç ve personel ile Esmahanım deresinde ve bölgesinde dere yatağı temizleme ve genişletme çalışmaları devam etmektedir.
- Sel ve su baskınlarından etkilenen 86 vatandaşımız 8 gün boyunca Arsal Anadolu Lisesinde misafir edilmiştir. Acil barınma ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla AFAD Düzce Lojistik Deposundan sevk edilen 40 aile çadırı afetten etkilenen vatandaşlarımıza teslim edilmiştir.
- Çalışmalar kapsamında 12 gün boyunca toplam 26830 kişilik sıcak yemek ve 6078 adet gıda kolisi sağlanmıştır. Çalışmalara Türk Kızılay' 42 personel ve 14 araçla katılım sağlamıştır.
- Zarar tespit çalışmaları kapsamında toplam 525 noktada hane işyeri zararı tespit edilmiştir. Yapılan zarar tespitinin maliyet toplamı 35,496,195.00 TL'dir.
- Hasar tespit çalışmaları *çerçevesinde*, 47 köyde çalışmalar yürütülmüş ve söz konusu köylerin 39'unda hasarlı yapı tespit edilmiştir. Bu çerçevede toplam 141 konut, 19 ticarethane ve 25 ahırda ağır hasar tespit edilmiştir. Ön Hasar tespitlerine göre AFAD tarafından ağır-yıkık derecede hasar gören konutlar için 47 aileye 292.000 TL, Zarar tespitlerine göre 85 aileye 175.500 TL olmak üzere toplam 138 aileye 491.000 TL acil yardım ödemesi yapılmıştır.

- Kesin hasar tespitler 05.08.2019 tarihinde, Afete Maruz Bölgeler ise 10.08.2019 tarihinde askı ilanına çıkarılmıştır. İtiraz süreci sona ermiş olup incelemeler başlamıştır.
- Dere yatağı içinde su baskınına uğramış veya uğrayabilir 19 konut ile ilgili Devlet Su İşleri Düzce 55. Şube Müdürlüğü tarafından etüt çalışmaları devam etmektedir.
- Enkaz Kaldırma çalışmaları çerçevesinde; 90 Ağır Hasarlı yapıdan acil yıkılması gereken 45 yapıdan 38'i yıkılarak enkazı kaldırılmıştır. Diğer binalara ilişkin çalışmalara devam etmektedir.
- Bölgede 12 köyde iletişim kesintisi yaşanmıştır. Haberleşme Hizmetlerinin Desteklenmesi amacıyla 1 adet Mobil Baz istasyonu görevlendirilmiştir. Bakım onarım çalışmalarına 3 personel ve 2 araç destek sağlamıştır. Bölgede haberleşme sorunu bulunmamakta olup karasal ve fiber kablo çekimi gibi iyileştirme çalışmaları için Türk Telekom İl Müdürlüğü tarafından Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığından ödenek talebi yapılmıştır.
- Bölgede toplam 3793 çiftçi ve 10967 dekar tarımsal alanda 49.710.000 TL'lik tarımsal ürün, tarım tesisi-aleti ve hayvanın yağışlardan etkilendiği tespit edilmiştir. Yürütülen çalışmalara 43 personel 16 araçla katılım sağlamıştır.
- 12 gün boyunca devam eden ve 7 vatandaşımızın bedenlerine ulaşılmasıyla tamamlanan arama çalışmaları, Genelkurmay Başkanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Emniyet Genci Müdürlüğü tarafından havadan; AFAD, Jandarma, Emniyet, Sağlık, Belediye ve STK'lar tarafından karadan ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından denizden yürütülmüştür. Çalışmalar çerçevesinde, 18 Temmuz 2019 akşam saatlerinde (16:30) Akçakoca ilçesi Esmahanım köyünden 7 kişinin (4 çocuk, 2 kadın ve 1 erkek) kayıp olduğu anlaşılmış ve ivedilikle arama çalışmalarına başlanarak; 19 Temmuz 2019 tarihinde saat 13:00 sıralarında 1 vatandaşımızın (Fatma TONGEL), 21 Temmuz 2019 tarihinde 11.30 sıralarında başka bir vatandaşımızın (Cengiz TONGEL), 22 Temmuz 2019 15.00 sıralarında bir çocuğun (Sanem KAPLAN) ve 23 Temmuz 2019 tarihinde saat 10:45 sıralarında bir kadın (Nilgün KAPLAN) ve bir çocuğun (Funda KAPLAN), 28 Temmuz 2019 tarihinde saat 14.50 sıralarında bir çocuğun (hayda Sinem KAPLAN) ve 29 Temmuz 2019 tarihinde saat 10:00 sıralarında bir çocuğun (Kapan TÖNGEL) cansız bedenine ulaşarak 12 gün devam eden arama çalışmaları sonuçlandırılmıştır.
- Meydana gelen yağışlar çerçevesinde; Akçakoca ilçesinde 84,7 kg. Cumayeri ilçesinde 75 kg, Çilimli ilçesinde 72 kg ve Kardüz Yaylasına 161,7 kg yağış düşmüştür.
- Yürütülen çalışmalar kapsamında Başkanlığımızca toplam 6.500.000 TL Acil Yardım **ödenegi** gönderilmiştir. Arama kurtarma personelinin iase, ibate ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması ile kamu hizmetlerinin asgari işler hale gelmesi için Düzce Valiliği tarafından 588.017.36 TL harcama yapılmıştır. Afetzedelere ödenen 467.500 TL acil yardım ile birlikte toplam Valilik harcaması halihazırda 1.055.517,36 TL olup kalan ödenek 444.482,64 TL'dir. Aynen İl Özel İdaresi tarafından

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Düzce İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü
(Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi)

sel bölgesinde yol ve su hasarlarının asgari düzeyde işler hale getirilebilmesi için 01.08.2019 tarihinde Başkanlığımız tarafından 5.000.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. 11 Özel idaresinin uğramış olduğu zararlarla ilgili 4123 Sayılı Kanun Kapsamında Düzce valiliği bünyesinde kurulan komisyon tarafından yapılan hasar tespitler sonucunda keşifler hazırlanarak 62.573.489,09 TL ödenek talebi Başkanlığımıza iletilmiş olup yaklaşık maliyet incelemeleri devam etmektedir.

- Akçakoca ve Cumayeri SYDV tarafından halihazırda 352 aileye 912.850 TL yardım yapılmıştır. Cumhurbaşkanlığı idari işler Başkanlığından, AFAD ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından ödenemeyen işyeri ve araç zararları için Acil Destek Gideri Ödeneği talep edilmiş ve 3.000.000 TL ödenek tahsisi yapılmıştır Akçakoca ve Cumayeri Kaymakamlık tarafından zarar tespit güncelleme çalışmaları bitirilmiş toplam 438 **afetzedeye** söz konusu ödemeler yapılmıştır. Tarım zararları için Acil Destek Gideri olarak 5.000.000,00 TL ödenek gönderilmiş olup afetzedelere ödeme işlemleri 11 Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.
- Akçakoca, Cumayeri, Gümüşova, Gölyaka ve Yığılca İlçe Belediyelerinin 4123 Sayılı Kanun Kapsamında yardım talepleri 04.09.2019 tarih ve 128342 sayılı yazımız ile Başkanlığa gönderilmiştir.

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Düzce İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü
(Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi)

Sel Afeti Görevli Ekip ve Ekipman		
İl Adı	Personel	Araç
Düzce AFAD	10	2 araç, 1 8X8 amfibik araç, 2 bol
Sakarya AFAD	12	5 araç
Kocaeli AFAD	5	1 araç, 1 köpek
Samsun AFAD	7	2 araç, 1 köpek
Bursa AFAD	11	2 araç
Zonguldak AFAD	2	1 araç, 1 8X8 amfibik araç
Bolu AFAD	2	1 araç, 1 8X8 amfibik araç
Hava Kuvvetleri Komutanlığı	-	1 helikopter
İl Sağlık Müdürlüğü	15	3 ambulans
Tarım ve Orman İl Müdürlüğü	43	16
Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	29	6
Elektrik Dağıtım A.Ş.	66	30 araç, 21 jeneratör
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	10	5
Defterdarlık	12	-
Türk Telekom Müdürlüğü	3	2 araç, 1 Mobil Baz İstasyon
Sahil Güvenlik Komutanlığı	7	-
İstanbul Büyükşehir Belediyesi	5	1
Tuzla Belediyesi	5	1
Ankara Büyükşehir Belediyesi	3	1
Konya Büyükşehir Belediyesi	8	1
Karayolları Genel Müdürlüğü	35	-
Orman İşletme Müdürlüğü	4	3 İş makinası
Belediye	23	18 İş makinası
İl Özel İdaresi	121	98 İş makinası
Jandarma Komutanlığı	73	17 araç, 2 bot, 8 köpek, 1 helikopter
Emniyet Genel Müdürlüğü	10	1 araç, 1 helikopter
İtfaiye (Düzce)	8	1 araç
	78	28 iş makinesi
Türk Kızılay	42	14
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	5	2 araç
STK'lar (DAKE, İHH, ANDA, AFGD)	87	31 araç, 3 bot, 1 köpek
TOPLAM	741	

Hasar Tespit Çalışmaları			
Hasar Tipi	Konca	Ticarethane	Ahır
Ağır Hasarlı-Yıkık	90	18	25
Afete Maruz Bölge Sınırları İçinde Kalan	32	1	4
Dere Yatağı içinde Olduğu Tespit Ve DSI Tarafından Etüt Çalışmaları Devam Eden	19		
TOPLAM	141	19	29

EK-2: MÜLAKAT SORULARI

AKÇAKOCA İLÇESİNDE 2019 YILINDA YAŞANAN SEL FELAKETİNİN TURİZMİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

MÜLAKAT SORULARI

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı'nda tezli yüksek lisans yapmaktayım. Elinizdeki mülakat soruları; Akçakoca ilçesinde 2019 yılında yaşanan sel felaketinin turizmin sürdürülebilirliği üzerine etkilerini ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Siz değerli katılımcıların mülakat sorularına vereceği samimi cevaplar çalışmanın güvenilirliğini artırması bakımından önem taşımaktadır.

İlginiz ve katılımınız için teşekkür ederim.

Esra Erşahin
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

İŞLETME ADI ve GÖRÜŞME TARİHİ

A. İŞLETME İLE İLGİLİ SORULAR

S1	İşletmenizin büyüklüğü (oda sayısı) nedir?	
S2	İşletmenizin yıldız sistemi nedir?	1 Yıldız () 2 Yıldız () 3 Yıldız () 4 Yıldız () 5 Yıldız () Yıldızsız
S3	Turizm işletmenizin belge türü hangisidir?	İşletme () Belediye ()
S4	İşletmenizin yıllık konaklama sayısı (doluluk oranı) ne kadardır?	
S5	İşletmenizde konaklama süresi en uzun aylar hangileridir?	
S6	İşletmenizde konaklayan yabancı misafir oranı ne kadardır?	
S7	İşletmenizde kalan misafirlerin yaş ortalaması kaçtır?	30 yaş altı () 31-60 arası () 61 ve üzeri ()
S8	İşletmenizde kalan misafirlerinizin geceleme süreleri ortalama ne kadardır?	
S9	İşletmenizde konaklama ücreti ne kadardır?	Tek kişi (TL) İki kişi (TL) Aile (TL)
S10	İşletmenizde kaç eleman çalışmaktadır?	
S11	İşletmenizde çalışan elemanlar içinde turizm eğitimi alan kaç kişi vardır?	
S12	İşletmenizin DASK ya da başka bir sigortası var mı?	DASK () Özel ()

B. SEL İLE İLGİLİ SORULAR

S1	İşletmeniz sel felaketinden etkilendi mi?	Evet () Hayır ()
S2	Hangi şekilde etkilendi?	
S3	Sel felaketinin hasar tespit tutanağı var mı?	
S4	Hasarın derecesi nedir?	Ağır Orta Hafif
S5	2019 yılında yaşanan sel felaketinin Akçakoca'ya gelen turist sayısında azalmaya sebep oldu mu? Neden?	Evet Hayır
S6	2019 Turizm sezonunda işletmenize gelen misafir sayısında dikkate değer bir düşüş oldu mu? Oldu ise bunun gerekçesi nedir? Bunlar arasında sel felaketinin yerini nasıl değerlendiriyorsunuz?	
S7	İşletmenizde konaklayan misafirlerinizden yaşanan sel felaketi hakkında bilgi almak isteyen oldu mu?	
S8	Sizce böyle bir felaket için alınacak önlemler nelerdir?	

S9 Sel Felaketi sonrası ticari bir gelir kaybınız oldu mu? Oldu ise ortalama ne kadarlık (yüzde) bir ciro kaybınız söz konusudur? [Varsa daha net işletme istatistikleri eklenebilir]

S10 Sel felaketinden sonra turizmin canlanması için çeşitli girişimleriniz oldu mu? İşletme olarak siz bir kampanya vb. yaptınız mı? Yaptıysanız bunlar nelerdir?

S11 Sel Felaketinin Akçakoca'da turizm sektörünü uzun süre olumsuz etkileyeceğini düşünüyor musunuz? Neden?

C. AKÇAKOCA'DA TURİZME İLİŞKİN SORULAR

S1	Akçakoca'nın en önemli turizm çekicilikleri nelerdir?
S2	Akçakoca turizminin avantajları ve dezavantajları nelerdir?
S3	Akçakoca turizminin sorunları nelerdir? Çözüm önerileriniz var mı?
S4	Akçakoca'daki turizmin sürdürülebilir olması için neler yapılabilir?
S5	Akçakoca'nın şehir planlamasının turizm sürdürülebilirliği açısından yeterli buluyor musunuz? Neler yapılabilir?

S6 Şehir planlamasının sel felaketi üzerinde nasıl bir etkisi olmuştur? Açıklar mısınız?

S7 Ekleme istediğiniz başka bir şey var mı?